

Segon fascicle

DECRÈT 306/2006, de 20 de junhsèga, peth quau se balhe publicitat ara *Lei organica 6/2006*, de 19 de junhsèga, de reforma der Estatut d'autonomia de Catalonha.

Eth *Butletin Oficiau der Estat* en data d'aué publique era *Lei organica 6/2006*, de 19 de junhsèga, de reforma der Estatut d'autonomia de Catalonha.

Pr'amor qu'aguesta *Lei* ei era norma institucionau basica de Catalonha,

DECRÈTI:

Article unic

Balhar publicitat en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* ara *Lei organica 6/2006*, de 19 de junhsèga, de reforma der Estatut d'autonomia de Catalonha.

Barcelona, 20 de junhsèga de 2006

PASQUAL MARAGALL I MIRA

President dera Generalitat de Catalonha

LEI ORGANICA 6/2006, de 19 de junhsèga, de reforma der Estatut d'autonomia de Catalonha

JUAN CARLOS I, REI D'ESPAÑA

A toti es que veigatz e entenatz aquesta *Lei organica*.

Sapiatz: Qu'es Corts Generaus an aprovat, es ciutadans de Catalonha an ratificat en referendum e jo sancioni era *Lei organica* següenta.

Preambul

Catalonha s'a anat hèn ath long deth temps damb es aportacions d'energies de moltes generacions, de moltes tradicions e cultures, que i an trapat ua tèrra d'acuelhuda.

Eth pòble de Catalonha a mantengut ath long des sègles ua vocacion constanta d'autogovèrn, encarnada en institucions pròpies coma era Generalitat –que siguec creada en 1359 enes Corts de Cervèra– e en un ordenament juridic especific, remassat, entre d'outes recopilacions de normes, enes Constitucions e d'auti drets de Catalonha. Despús deth 1714, an estat diuèrsi es assagi de recuperacion des institucions d'autogovèrn. En aquest itinerari istoric constituïssen hites destacades, entre d'outes, era Mancomunitat de 1914, era recuperacion dera Generalitat damb er Estatut de 1932, eth restabliment dera Generalitat en 1997 e er Estatut de 1979, neishut damb era democràcia, era Constitucion de 1978 e er Estat des autonomies.

Era libertat collectiva de Catalonha tròbe enes institucions dera Generalitat eth nèxe damb ua istòria d'affirmacion e respècte des drets fundamentaus e des libertats publicues dera persona e des pòbles; ua istòria qu'es hemnes e es òmes de Catalonha vòlen prosseguir damb era finalitat de hèr possibla era bastida d'ua societat democratica e auançada, de benèster e progrès, solidària damb eth conjunt d'Espanha e incardinada a Euròpa.

Eth pòble catalan contunhe proclamant aué coma valors superiors dera sua vida collectiva era libertat, era justícia e era igualtat, e manifeste era sua volentat d'auançar per ua via de progrès, qu'assegure ua qualitat de vida digna entà toti es que viuen e treballen en Catalonha.

Es poders publicos son ath servici der interès generau e des drets dera ciutadania, damb respècte peth principi dera subsidiarietat.

Ei per tot açò que, en tot seguir er esperit deth preambul der Estatut de 1979, aquest Estatut assumís que:

- Catalonha ei un país arric en territòris e gents, ua diuersitat que la definís e la enriquís des de hè sègles e la en.hortís entàs tempsi a vier.
- Catalonha ei ua comunitat de persones liures entà persones liures a on cadun pòt víuer e expressar identitats diuèrses, damb un decidit

comprimís comunitari basat en respècte pera dignitat de cadua des persones.

- Era aportacion de toti es ciutadans e ciutadanes a configurat ua societat integradora, damb er esfòrc coma valor e damb capacitat innovadora e emprenedora, uns valors que contunhen impulsant-ne eth progrès.

- Er autogovèrn de Catalonha se fundamente ena Constitucion, e tanben enes drets istorics deth pòble catalan, que, en encastre d'aquera, dan origen en aquest Estatut ath reconeishement d'ua posicion singulara dera Generalitat. Catalonha vò desvolopar era sua personalitat politica en encastre d'un estat que reconeish e respècte era diuersitat d'identitats des pòbles d'Espanha.

- Era tradicion civica e associativa de Catalonha a soslinhat tostemp era importància dera lengua e era cultura catalanes, des drets e es déuers, deth saber, dera formacion, dera coesion social, deth desvolopament sostenible e dera igualtat de drets, e aué, especiaument, dera igualtat entre hemnes e òmes.

- Catalonha, per miei der Estat, participe ena bastida deth projècte politic dera Union Europèa, es valors e es objectius dera quau compartís.

- Catalonha, des dera sua tradicion umanista, refortilhe eth sòn comprimís damb toti es pòbles entà bastir un orde mondiau pacific e just.

Eth Parlament de Catalonha, en tot recuèlher eth sentiment e era volentat dera ciutadania de Catalonha, a definit Catalonha coma nacion d'ua manèra àmpliament majoritària. Era Constitucion espanhòla, en article dusau, reconeish era realitat nacionau de Catalonha coma nacionalitat.

En exercici deth dret inalienable de Catalonha ar autogovèrn, es parlamentaris catalans prepausen, era Comission Constitucionau deth Congrès des Deputats acòrde, es Corts Generaus apròven e eth pòble de Catalonha ratifique aguest Estatut.

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1

Catalonha

Catalonha, coma nacionalitat, exercís eth sòn autogovèrn constituïda en comunitat autonòma cossent damb era Constitucion e damb aguest Estatut, qu'ei era sua norma institucionau basica.

Article 2

Era Generalitat

1. Era Generalitat ei eth sistèma institucionau en quau s'organize politicament er autogovèrn de Catalonha.

2. Era Generalitat ei compausada peth Parlament, era Presidència dera Generalitat, eth Govèrn e es autes institucions qu'establís eth capítol V deth títol II.

3. Es municipis, es vegueries, es comarques e es auti ens locaux qu'es leis determinen intègren tanben eth sistèma institucionau dera Generalitat, coma ens enes quaus aguesta s'organize territorialament, sense prejudici dera sua autonomia.

4. Es poders dera Generalitat emanen deth pòble de Catalonha e s'exercissen cossent damb çò qu'establiessen aguest Estatut e era Constitucion.

Article 3

Marc politic

1. Es relacions dera Generalitat damb er Estat se fundamenten en principi dera laietat institucionau mutuau e se regissen peth principi generau segontes eth quau era Generalitat ei Estat, peth principi d'autonomia, peth de bilateralitat e peth de multilateralitat.

2. Catalonha a en Estat espanhòu e ena Union Europèa eth sòn espaci politic e geografic de referència e incorpòre es valors, es principis e es obligacions que deriven deth hèt de formar-ne part.

Article 4

Drets e principis rectoris

1. Es poders publics de Catalonha an de promòir eth plen exercici des libertats e es drets que reconeishen aguest Estatut, era Constitucion, era Union Europèa, era Declaracion universau de drets umans, eth Convèni europèu entara proteccion des drets umans e es auti tractats e convènis internacionaus soscrits per Espanha que reconeishen e garantisen es drets e es libertats fundamentaus.

2. Es poders publics de Catalonha an de promòir es condicions entà qu'era libertat e era igualtat des individus e des grups siguen reaus

e efectives; an de facilitar era participacion de totes es persones ena vida politica, economica, culturau e sociu, e an de reconéisher eth dret des pòbles a conservar e desvolopar era sua identitat.

3. Es poders publics de Catalonha an de promòir es valors dera libertat, era democràcia, era igualtat, eth pluralisme, era patz, era justícia, era solidaritat, era coesion sociu, era equitat de genre e eth desvolopament sostenible.

Article 5

Es drets istorics

Er autogovèrn de Catalonha se fundamente tanben enes drets istorics deth pòble catalan, enes sues institucions seculares e ena tradicion juridica catalana, qu'aguest Estatut incorpòre e actualize ara empara der article 2, era disposicion transitòria dusau e d'auti precèptes dera Constitucion, des quaus derive eth reconeishement d'ua posicion singulara dera Generalitat en çò que hè ath dret civiu, era lengua, era cultura, era projeccion d'aguestes en encastre educatiu e eth sistèma institucionau en què s'organize era Generalitat.

Article 6

Era lengua pròpria e es lengües oficials

1. Era lengua pròpria de Catalonha ei eth catalan. Coma tau, eth catalan ei era lengua d'us normau e preferent des administracions publicas e des mieis de comunicacion publicas de Catalonha, e ei tanben era lengua normaument emplegada coma veiculara e d'aprenedissatge en ensenhament.

2. Eth catalan ei era lengua oficial de Catalonha. Tanben n'ei eth castelhan, qu'ei era lengua oficial der Estat espanhòu. Totes es persones an eth dret d'usar es dues lengües oficials e es ciutadans de Catalonha an eth dret e déuer de coneisher-les. Es poders publics de Catalonha an d'establir es mesures de besonh entà facilitar er exercici d'aguesti drets e eth compliment d'aguest déuer. Cossent damb çò que dispause er article 32, non i pòt auer discriminacion per usatge de quinsevolha des dues lengües.

3. Era Generalitat e er Estat an d'emprèner es accions de besonh entath reconeishement dera oficialitat deth catalan ena Union Europèa e era presència e er emplec deth catalan enes organismes internacionaus e enes tractats internacionaus de contengut culturau o lingüistic.

4. Era Generalitat a de promòir era comunicacion e era cooperacion damb es autes comunitats e es auti territòris que compartissen patrimòni lingüistic damb Catalonha. Ad aguesti efèctes, era Generalitat e er Estat, segontes que correspongue, pòden soscriuer acòrds, tractats e d'auti mecanismes de collaboracion entara promocion e era difusion exteriora deth catalan.

5. Era lengua occitana, denominada *aranés* en Aran, ei era lengua pròpria d'aguest territòri e ei oficial en Catalonha, cossent damb çò qu'establiessen aguest Estatut e es leis de normalizacion lingüistica.

Article 7

Era condicion politica des catalans

1. Gaudissen dera condicion politica des catalans o ciutadans de Catalonha es ciutadans es-

panhòus qu'agen vesiatge administratiu en Catalonha. Es sòns drets politics s'exercissen cossent damb aguest Estatut e es leis.

2. Gaudissen, coma catalans, des drets politics definites per aguest Estatut es espanhòus residents en estrangèr qu'an auut en Catalonha eth darrèr vesiatge administratiu, e tanben es sòns descendents que mantien aguesta ciutadania, s'atau ac solliciten, ena forma que determine era lei.

Article 8

Simbèus de Catalonha

1. Catalonha, definida coma nacionalitat en article 1, a coma simbèus nacionaus eth drapèu, era hèsta e er imne.

2. Eth drapèu de Catalonha ei eth tradicionau de quate barres vermelhes en hons auriò e a d'èster present en totes es bastisses publicas e enes actes oficials qu'agen lòc en Catalonha.

3. Era hèsta de Catalonha ei era Diada der Onze de Seteme.

4. Er imne de Catalonha ei *Els segadors*.

5. Eth Parlament a de regular es diuèrses expressions deth marc simbolic de Catalonha e n'a de fixar er orde protocollari.

6. Era proteccion juridica des simbèus de Catalonha ei era que correspon as auti simbèus der Estat.

Article 9

Eth territòri

Eth territòri de Catalonha ei eth que correspon als limits geografics e administratius dera Generalitat en moment dera entrada en vigor d'aguest Estatut.

Article 10

Eth caplòc

Eth caplòc de Catalonha ei era ciutat de Barcelona, qu'ei era sedença permanenta deth Parlament, dera Presidència dera Generalitat e deth Govèrn, sense prejudici qu'eth Parlament e eth Govèrn se poguen amassar en d'auti lòcs de Catalonha, cossent damb çò qu'establiessen, respectivament, eth Reglament deth Parlament e era lei.

Article 11

Aran

1. Eth pòble aranés exercís er autogovèrn mejançant aguest Estatut, eth Conselh Generau d'Aran e es autes institucions pròpies.

2. Es ciutadans de Catalonha e es sues institucions politiquas reconeishen Aran coma ua realitat occitana dotada d'identitat culturau, istorica, geografica e lingüistica, defenuda pes aranesi ath long des sègles. Aguest Estatut reconeish, empare e respècte aguesta singularitat e reconeish Aran coma entitat territoriala singulara laguens de Catalonha, era quau ei objècte d'ua particulara proteccion per miei d'un regim juridic especiau.

Article 12

Es territòris damb ligams istorics, lingüistics e culturaus damb Catalonha

Era Generalitat a de promòir era comunicacion, er escambi culturau e era cooperacion damb es comunitats e es territòris, pertanents

o non ar Estat espanhòu, qu'an ligams istorics, lingüistics e culturaus damb Catalonha. Ad aguesti efèctes, era Generalitat e er Estat, segontes que correspongue, pòden soscriuer convènis, tractats e d'audi esturments de colaboracion en toti es encastres, que pòden inclúir era creacion d'organismes comuns.

Article 13

Es comunitats catalanes en exterior

Era Generalitat, enes tèrmes establits pera lei, a de fomentar es ligams sociaus, economics e culturaus damb es comunitats catalanes en exterior e les a de balhar era assisténcia que calgue. Damb aguesta finalitat, era Generalitat, segontes que correspongue, pòt formalizar acòrds de cooperacion damb es institucions publiques e privades des territòris e es païsi a on se trapen es comunitats catalanes en exterior e pòt sollicitar ar Estat era soscripcion de tractats internacionaus sus aguesta matèria.

Article 14

Eficàcia territoriau des normes

1. Es normes e es disposicions dera Generalitat e eth dret civiu de Catalonha an eficàcia territorial, sense prejudici des excepcions que se poguen establir en cada matèria e des situacions que s'agen de regir per estatut personau o per autes normes d'extraterritorialitat.

2. Es estrangèrs qu'adquirissen era nacionalitat espanhòla demoren sometuts ath dret civiu catalan en tant que mantenguen eth vesiatge administratiu en Catalonha, exceptat que manifesten era sua voluntat en contra.

TÍTOL I

Des drets, déuers e principis rectoris

CAPÍTOL I

Drets e déuers der encastre civiu e sociau

Article 15

Drets des persones

1. Es ciutadans de Catalonha son titulars des drets e es déuers reconeishuts pes normes a qué hè referéncia er article 4.1.

2. Totes es persones an dret a viúer damb dignitat, seguretat e autonomia, liures d'exploracion, de matractaments e de tota sòrta de discriminacion, e an dret ath liure desenvolupament dera sua personalitat e capacitat personau.

3. Es drets qu'aguest Estatut reconeish es ciutadans de Catalonha se pòden estièner a d'autes persones, enes tèrmes qu'establisson es leis.

Article 16

Drets en encastre des familhes

Totes es persones an dret, cossent damb es requisits establits pera lei, a recèber prestacions sociaus e ajudes publiques entà atier es cargues familhars.

Article 17

Drets des menors

Es menors an dret a recèber era atencion integrau de besonh entath desenvolupament dera sua personalitat e deth sòn benèster en contèxte familiar e sociau.

Article 18

Drets des persones granes

Es persones granes an dret a viúer damb dignitat, liures d'exploracion e de matractaments, sense que poguen èster discriminades pera sua edat.

Article 19

Drets des hemnes

1. Totes es hemnes an dret ath liure desenvolupament dera sua personalitat e capacitat personau, e a viúer damb dignitat, seguretat e autonomia, liures d'exploracion, matractaments e tota sòrta de discriminacion.

2. Es hemnes an dret a participar en condicions d'igualtat d'oportunitats damb es òmes en toti es encastres publics e privats.

Article 20

Dret a viúer damb dignitat eth procès dera mòrt

1. Totes es persones an dret a recèber un tractament apropiat deth dolor e cures palliatives integraus e a viúer damb dignitat eth procès dera sua mòrt.

2. Totes es persones an dret a expressar era sua voluntat d'ua manèra anticipada entà deishar constància des instruccions sus es intervencions e es tractaments medicaus que poguen recèber, qu'an d'èster respectades, enes tèrmes qu'establisson es leis, especiaument peth personau sanitari quan non siguen en condicions d'expressar personaument era sua voluntat.

Article 21

Drets e déuers en encastre dera educacion

1. Totes es persones an dret a ua educacion de qualitat e a accedir-i en condicions d'igualtat. Era Generalitat a d'establir un modèl educatiu d'interès public que garantisque aguesti drets.

2. Es mares e es pares an garantit, d'acòrd damb es principis establits per article 37.4, eth dret que les assistís entà qu'es sòns hilhs e hilhes receben era formacion religiosa e morau que sigue cossent damb es sues conviccions enes escòles de titularitat publica, enes quaus er ensenhament ei laïc.

3. Es centres docents privats pòden èster sostenguts damb hons publics cossent damb çò que determinen es leis, pr'amor de garantir es drets d'accès en condicions d'igualtat e ara qualitat der ensenhament.

4. Er ensenhament ei gratuít en totes es etapes obligatòries e enes auti nivèus que s'establisson per lei.

5. Totes es persones an dret ara formacion professionau e ara formacion permanenta, enes tèrmes qu'establisson es leis.

6. Totes es persones an dret a dispausar, enes tèrmes e es condicions qu'establisson es leis, d'ajudes publiques entà satisfèr es requeriments educatius e entà accedir en igualtat de condicions as nivèus educatius superiors, en foncion des sòns recorsi economics, aptituds e preferéncias.

7. Es persones damb besonhs educatius espciaus an dret a recèber eth supòrt de besonh que les permete d'accedir ath sistèma educatiu, cossent damb çò qu'establisson es leis.

8. Es membres dera comunitat educativa an dret a participar enes ahèrs escolars e universitaris enes tèrmes qu'establisson es leis.

Article 22

Drets e déuers en encastre culturau

1. Totes es persones an dret a accedir en condicions d'igualtat ara cultura, ath desenvolupament des sues capacitats creatives individuaus e collectives.

2. Totes es persones an eth déuer de respectar e preservar eth patrimòni culturau.

Article 23

Drets en encastre dera salut

1. Totes es persones an dret a accedir en condicions d'igualtat e gratuít as servicis sanitaris de responsabilitat publica, enes tèrmes qu'establisson es leis.

2. Es usatgèrs dera sanitat publica an dret ath respècte des sues preferéncias en çò que tanh ara eleccion de mètge o metgessa e de centre sanitari, enes tèrmes e es condicions qu'establisson es leis.

3. Totes es persones, en çò que hè as servicis sanitaris publics e privats, an dret a èster informades sus es servicis a qué pòden accedir e es requisits de besonh entà hèr-les a servir; sus es tractaments medicaus e es sòns riscos abans d'aplicar-les-ac a dar eth consentiment entà quinsevolha intervencion; a accedir ara istòria clinica pròpria, e ara confidencialitat des dades relatives ara salut pròpria, enes tèrmes qu'establisson es leis.

Article 24

Drets en encastre des servicis sociaus

1. Totes es persones an dret a accedir en condicions d'igualtat as prestacions deth hilat de servicis sociaus de responsabilitat publica, a èster informades sus aqueres prestacions e a dar eth consentiment entà quinsevolha actuacion que les afècte personaument, enes tèrmes qu'establisson es leis.

2. Es persones damb besonhs espciaus, entà mantier era autonomia personau enes activitats dera vida vidanta, an dret a recèber era atencion adequada ara sua situacion, cossent damb es condicions que legaument s'establisson.

3. Es persones o es familhes que se trapen en situacion de praubesa an dret a accedir a ua renda garantida de ciutadania que les assegure es minims d'ua vida digna, cossent damb es condicions que legaument s'establisson.

4. Es organizacions deth tresau sector sociau an dret a complir es sues foncions enes encastres dera participacion e era colaboracion sociaus.

Article 25

Drets en encastre laborau

1. Es treballadors an dret a formar-se e promòir-se professionalment e a accedir de franc as servicis publics d'aucupacion.

2. Es persones excluides deth mercat de treball perquè non an podut accedir-i o reinserir-s'i e que non dispausen de mieis de subsisténcia pròpris an dret a percèber prestacions e recorsi non contributius de caractèr palliatiu, enes tèrmes qu'establisson es leis.

3. Toti es treballadors an dret a complir es prètzhèts laboraus e professionaus en condicions de garantia entara salut, era seguretat e era dignitat des persones.

4. Es treballadors, o es sòns representants, an dret ara informacion, era consulta e era participacion enes empreses.

5. Es organitzacions sindicauas e empresariaus an dret a complir es sues foncions enes encastres dera concertacion sociou, era participacion e era colaboracion sociou.

Article 26

Drets en encastre der abitatge

Es persones que non dispausen des recorsi suficients an dret a accedir a un abitatge digne, e entad aquerò es poders publici an d'establir per lei un sistèma de mesures que garantisque aquest dret, damb es condicions que determinen es leis.

Article 27

Drets e déuers en çò que hè ath miei ambient

1. Totes es persones an dret a viuer en un miei equilibrat, sostenible e respectuós damb era salut, cossent damb es estandards e es nivèus de proteccion que determinen es leis. Tanben an dret a gaudir des recorsi naturaui e deth paisatge en condicions d'igualtat, e an eth déuer de hèrne un us responsable e evitar-ne eth desaprofitement.

2. Totes es persones an dret ara proteccion dauant des diuèrses formes de contaminacion, cossent damb es estandards e es nivèus que determinen es leis. Tanben an eth déuer de colaborar ena conservacion deth patrimòni naturaui e enes actuacions que tendisquen a eliminar es diuèrses formes de contaminacion, damb er objectiu de mantier-lo e conservar-lo entàs generacions futures.

3. Totes es persones an dret a accedir ara informacion mieiambientau de qué dispausen es poders publici. Eth dret d'informacion sonque pòt èster limitat per rasons d'orde public justificades, enes tèrmes qu'establisson es leis.

Article 28

Drets des consumidors e usuaris

1. Es persones, ena sua condicion de consumidores e usatgèrs de bens e de servicis, an dret ara proteccion dera sua salut e seguretat. Tanben an dret a ua informacion vertadera e entenedora sus es caracteristicas e es prètzis des productes e des servicis, a un regim de garantias des productes adquirits e des subministraments contractats e ara proteccion des sòns interèssi economicis dauant de conductes abusives, negligentes o fraudulentas.

2. Es consumidores e usatgèrs an dret a èster informats e a participar, dirèctament o per miei des sòns representants, en çò que hè as administracions publicas de Catalonha, enes tèrmes qu'establisson es leis.

CAPÍTOL II

Drets en encastre politic e dera Administracion

Article 29

Dret de participacion

1. Es ciutadans de Catalonha an dret a participar en condicions d'igualtat enes ahèrs publici de Catalonha, de forma dirècta o ben per miei de representants, enes suposicions e enes tèrmes qu'establisson aquest Estatut e es leis.

2. Es ciutadans de Catalonha an dret a escuelher es sòns representants enes organs politics

representatius e a presentar-s'i coma candidats, cossent damb es condicions e es requisits qu'establisson es leis.

3. Es ciutadans de Catalonha an dret a promòir e a presentar iniciatives legislatives en Parlament, enes tèrmes qu'establisson aquest Estatut e es leis.

4. Es ciutadans de Catalonha an dret a participar, dirèctament o per miei d'entitats associatives, en procès d'elaboracion des leis deth Parlament, mejançant es procediments qu'establisque eth Reglament deth Parlament.

5. Totes es persones an dret a dirigir peticions e a plantejar queishes, ena forma e damb es efèctes qu'establisson es leis, as institucions e ara Administracion dera Generalitat, e tanben as ens locaus de Catalonha, en matèries des competències respectives. Era lei a d'establir es condicions d'exercici e es efèctes d'aquest dret e es obligacions des institucions receptoras.

6. Es ciutadans de Catalonha an dret a promòir era convocatòria de consultes popularas pera Generalitat e es ajuntaments, en matèria des competències respectives, ena forma e damb es condicions qu'es leis establisson.

Article 30

Drets d'accès as servicis publici e a ua bona Administracion

1. Totes es persones an dret a accedir en condicions d'igualtat as servicis publici e as servicis economicis d'interès generau. Es administracions publicas an de fixar es condicions d'accès e es estandards de qualitat d'aguesti servicis, damb independència deth regim dera sua prestacion.

2. Totes es persones an dret a èster tractades pes poders publici de Catalonha, en aqueri ahèrs que les afèctèn, de forma imparciau e objectiva, e qu'era actuacion des poders publici sigue proporcionada as finalitats que la justifiquen.

3. Es leis an de regular es condicions d'exercici e es garantias des drets a qué hè referència es apartats 1 e 2 e an de determinar es casi en qué es administracions

publicas de Catalonha e es servicis publici que ne depenen an d'adoptar ua carta de drets des usatgèrs e d'obligacions des prestadors.

Article 31

Dret ara proteccion des dades personau

Totes es persones an dret ara proteccion des dades personau contengudes enes fichèrs que son competència dera Generalitat e an dret a accedir-i, examinar-les e obtier-ne era correccion. Ua autoritat independenta, designada peth Parlament, a de velhar tà qu'aguesti drets siguen respectadi enes tèrmes qu'establisson es leis.

CAPÍTOL III

Drets e déuers lingüistics

Article 32

Drets e déuers de coneishement e us des lengües

Totes es persones an dret a non èster discriminades per rasons lingüisticas. Es actes juridics hèti en quinsevolha des dues lengües ofi-

ciaus an, en çò que hè ara lengua, validesa e eficàcia plees.

Article 33

Drets lingüistics dauant es administracions publicas e es institucions estataus

1. Es ciutadans an eth dret d'opcion lingüistica. Enes relacions damb es institucions, es organitzacions e es administracions publicas en Catalonha, totes es persones an dret a emplegar era lengua oficiau qu'escuelhen. Aquest dret obligue as institucions, organitzacions e administracions publicas, incluida era Administracion electorau en Catalonha, e, en generau, as entitats privades que ne depenen quan exercissen foncions publicas.

2. Totes es persones, enes relacions damb era Administracion de justícia, eth Ministèri Fiscou, eth notariat e es registres publici, an dret a usar era lengua oficiau qu'escuelhen en totes es actuacions judicicias, notariaus e registraus, e a receber tota era documentacion oficiau emetuda en Catalonha ena lengua sollicitada, sense que poguen patir indefensio en retardis indeguts per rason dera lengua emplegada, ne se les pogue exigir cap sòrta de traduccio.

3. Entà garantir eth dret d'opcion lingüistica, es jutges e es magistrats, es fiscaus, es notaris, es registradors dera propietat e mercantils, es encargats deth Registre Ciuu e eth personau ath servici dera Administracion de justícia, entà balhar es sòns servicis en Catalonha, an d'acreditar, ena forma qu'establisson es leis, qu'an un nivèu de coneishement adequat e sufficient des lengües oficiaus, que les hè aptes entà complir es foncions pròpies deth sòn cargue o deth sòn lòc de treball.

4. Entà garantir eth dret d'opcion lingüistica, era Administracion der Estat plaçada en Catalonha a d'acreditar qu'eth personau ath sòn servici a un nivèu de coneishement adequat e sufficient des dues lengües oficiaus, que lo hè apte entà complir es foncions pròpies deth sòn lòc de treball.

5. Es ciutadans de Catalonha an eth dret de relacionar-se per escrit en catalan damb es organs constituicionaus e damb es organs jurisdiccionaus d'encastre estatau, cossent damb eth procediment establìt pera legislacion corresponenta. Aquestes institucions an d'atier e an de tramitar es escrits presentats en catalan, qu'an, en tot cas, plea eficacia juridica.

Article 34

Drets lingüistics des consumidores e usatgèrs

Totes es persones an dret a èster atengudes oraument e per escrit ena lengua oficiau qu'escuelhen ena sua condicion d'usatgèrs o consumidores de bens, productes e servicis. Es entitats, es empreses e es establiments dubèrts ath public en Catalonha an d'èster subjèctes ath déuer de disponibilitat lingüistica enes tèrmes qu'establisson es leis.

Article 35

Drets lingüistics en encastre der ensenhament

1. Totes es persones an dret a receber er ensenhament en catalan, cossent damb çò qu'establìs aquest Estatut. Eth catalan s'a d'emplegar normaument coma lengua veiculara e d'aprene-

dissatge en ensenhament universitari e en non universitari.

2. Es alumnes an dret a recèber er ensenhament en catalan en ensenhament non universitari. Tanben an eth dret e eth déuer de conèisher damb suficiència orau e escrita eth catalan e eth castelhan en acabar er ensenhament obligatòri, sigue quina sigue era sua lengua abituau en incorporar-se ar ensenhament. Er ensenhament deth catalan e deth castelhan an d'auer ua presència adequada enes plans d'estudis.

3. Es alumnes an dret a non èter desseparats en centres ne en grops classe diferents per rason dera sua lengua abituau.

4. Es alumnes que s'incorpòren mès tard dera edat corresponenta ath sistèma escolar de Catalonha gaudissen deth dret a recèber un supòrt lingüistic especiau s'era manca de comprension les dificulte de seguir damb normalitat er ensenhament.

5. Eth professorat e er alumnat des centres universitaris an dret a expressar-se, oraument e per escrit, ena lengua oficiau qu'escuelhen.

Article 36

Drets en çò que hè ar aranés

1. En Aran totes es persones an eth dret de conèisher e emplegar er aranés e d'èter atengudes oraument e per escrit en aranés enes sues relacions damb es administracions publiques e damb es entitats publiques e privades que ne depenen.

2. Es ciutadans d'Aran an eth dret d'emplegar er aranés enes sues relacions damb era Generalitat.

3. S'an de determinar per lei es auti drets e déuers lingüistics en çò que tanh ar aranés.

CAPÍTOL IV

Garanties des drets estatutaris

Article 37

Disposicions generaus

1. Es drets que reconeishen es capítols I, II e III d'aguest títol vinculen toti es poders publics de Catalonha e, cossent damb era natura de cada dret, es particulars. Es disposicions que dicten es poders publics de Catalonha an de respectar aguesti drets e s'an d'interpretar e aplicar en sentit mès afavoridor entara sua plea efectivitat.

Es drets que reconeishen es articles 32 e 33 tanben vinculen era Administracion generau der Estat en Catalonha.

2. Eth Parlament a d'aprovar per lei era Carta des drets e es déuers des ciutadans de Catalonha. Es disposicions d'aguest article relatives as drets que reconeishen es capítols I, II e III d'aguest títol s'apliquen tanben as drets reconeishuts pera nomenada Carta.

3. Era regulacion essenciau e eth desenvolopament dirècte des drets reconeishuts pes capítols I, II e III d'aguest títol s'an de hèr per lei deth Parlament.

4. Es drets e es principis d'aguest títol non compòrten ua alteracion deth regim de distribucion de competéncias ne era creacion de títols competenciaus nauí o era modificacion des que ja existissen. Cap des disposicions d'aguest títol non pòt èter desplegada, aplicada o inter-

pretada de manèra que redusisque o limite es drets fundamentaus que reconeishen era Constitucion e es tractats e es acòrds internacionaus ratificats per Espanha.

Article 38

Tutèla

1. Eth Conselh de Garanties Estatutàries tutèla es drets que reconeishen es capítols I, II e III d'aguest títol e era Carta des drets e es déuers des ciutadans de Catalonha, cossent damb çò qu'establís er article 76.2.b e c.

2. Es actes que vulnèren es drets reconeishuts pes capítols I, II e III d'aguest títol e pera Carta des drets e es déuers des ciutadans de Catalonha son objècte de recors dauant eth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha, cossent damb es procediments qu'establiessen es leis.

CAPÍTOL V

Principis rectors

Article 39

Disposicions generaus

1. Es poders publics de Catalonha an d'orientar es politiquas publiques cossent damb es principis rectors qu'establiessen era Constitucion e aguest Estatut. En exercici des sues competéncias, es poders publics de Catalonha an de promòir e adoptar es mesures de besonh entà garantir-ne era eficàcia plea.

2. Eth reconeishement, eth respècte e era proteccion des principis rectors informen era legislacion positiva, era practica judiciu e era actuacion des poders publics.

3. Es principis rectors son exigibles dauant era jurisdiccion, cossent damb çò que determinen es leis e es autas disposicions que les despleguen.

Article 40

Proteccion des persones e des familhes

1. Es poders publics an d'auer coma objectiu era mielhora dera qualitat de vida de totes es persones.

2. Es poders publics an de garantir era proteccion juridica, economica e sociala des diuerses modalitats de familia que regulen es leis, coma estructura basica e factor de coesion sociala e coma prumèr nuclèu de convivència des persones. Tanben, an de promòir es mesures economicas e normatives de supòrt as familhes adreçades entà garantir era conciliacion dera vida laborau e familiara e er auer descendència, damb ua atencion especiau as familhes nombroses.

3. Es poders publics an de garantir era proteccion dera mainadèra, especiaument contra tota forma d'exploitacion, d'abandonament, de mautractament o crudeltat e dera praubesa e es sòns efèctes. En totes es actuacions amiades a tèrme pes poders publics o per institucions privades er interès superior deth mainatge a d'èter prioritari.

4. Es poders publics an de promòir politiquas publiques qu'afavorisquen era emancipacion des joeni, en tot facilitar-les er accés ath mon laborau e ar abitatge entà que poguen desenvolopar eth sòn pròpri projecte de vida e

participar ena igualtat de drets e déuers ena vida sociala e culturau.

5. Es poders publics an de garantir era proteccion juridica des persones damb discapacitats e n'an de promòir era integracion sociala, economica e laborau. Tanben an d'adoptar es mesures de besonh entà suplir o complementar eth supòrt deth sòn entorn familiar dirècte.

6. Es poders publics an de garantir era proteccion des persones granes entà que poguen portar ua vida digna e independenta e participar ena vida sociala e culturau. Tanben an de sajar era plea integracion des persones granes ena societat per miei de politiquas publiques basades en principi de solidaritat intergeneracionau.

7. Es poders publics an de promòir era igualtat des diuerses unions establides de parella, en tot tier en compte es sues caracteristiques, damb independència dera orientacion sexuau des sòns membres. Era lei a de regular aguestes unions e d'aves formes de convivència e es sòns efèctes.

8. Es poders publics an de promòir era igualtat de totes es persones damb independència der origen, era nacionalitat, eth sèxe, era raça, era religion, era condicion sociala o era orientacion sexuau, e tanben an de promòir era eradicacion deth racisme, der antisemitisme, dera xenofòbia, dera omofòbia e de quinevolha auta expression qu'atempte contra era igualtat e era dignitat des persones.

Article 41

Perspectiva de genre

1. Es poders publics an de garantir eth compliment deth principi d'igualtat d'oportunitats enter hemnes e òmes en accés ara ocupacion, ena formacion, ena promocion professionau, enes condicions de treball, incluidada era retribucion, e en totes es autas situacions, e tanben an de garantir qu'es hemnes non si guen discriminades per causa d'embaràs o de maternitat.

2. Es poders publics an de garantir era transversalitat ena incorporacion dera perspectiva de genre e des hemnes en totes es politiquas publiques entà artèñher era igualtat reau e efectiva e era paritat entre hemnes e òmes.

3. Es politiquas publiques an de garantir que s'afrenten de manèra integrau totes es formes de violència contra es hemnes e es actes de caràcter sexista e discriminatòri; an de fomentar eth reconeishement deth papèr des hemnes enes encastes culturau, istoric, sociala e economic, e an de promòir era participacion des grops e es associacions de hemnes ena elaboracion e era avaloracion d'aguestes politiquas.

4. Es poders publics an de reconèisher e tier en compte eth valor economic deth treball de suenh e atencion en encastre domestic e familiar ena fixacion des sues politiquas economicas e socialas.

5. Es poders publics, en encastre des sues competéncias, e enes supausats qu'establís era lei, an de velhar entà qu'era liure decision dera hemna sigue determinanta en toti es casí que'n poguen afectar era dignitat, era integritat e eth benèster fisic e mentau, particularament en çò que tanh ath pròpri còs e ara sua salut reproductiva e sexuau.

Article 42

Coesion e benèster sociaus

1. Es poders publics an de promòir polítiques publiques que fomenten era coesion sociu e que garantisquen un sistèma de servicis sociaus, de titularitat publica e concertada, adequat as indicadors economics e sociaus de Catalonha.

2. Es poders publics an de velhar pera plea integracion sociu, economica e laborau des persones e des collectius damb mès besonh de proteccion, especiaument aqueri que se trapen en situacion de praubesa e de risc d'exclusion sociu.

3. Es poders publics an de velhar pera dignitat, era seguretat e era proteccion integrau des persones, especiaument des mès vulnerables.

4. Es poders publics an de garantir era qualitat deth servici e era gratuïtat dera assisténcia sanitària publica enes tèrmes qu'establís era lei.

5. Es poders publics an de promòir polítiques preventives e comunitàries e an de garantir era qualitat deth servici e era gratuïtat des servicis sociaus qu'es leis determinen coma basics.

6. Es poders publics an d'emprèner es accions de besonh entà establir un regim d'acuelhement des persones immigrades e an de promòir es polítiques que garantisquen eth reconeixement e era efectivitat des drets e deüers des persones immigrades, era igualtat d'oportunitats, es prestacions e es ajudes que ne permeten era plea acomodacion sociu e economica e era participacion enes ahèrs publics.

7. Es poders publics an de velhar pera convivéncia sociu, culturau e religiosa enter totes es persones en Catalonha e peth respècte ara diversitat de credences e conviccions etiques e filosofiques des persones, e an de fomentar es relacions interculturals per miei der impuls e era creacion d'encastres de coneishement recipròc, dialòg e mediacion. Tanben an de garantir eth reconeixement dera cultura deth pòble gitano coma salvaguarda dera realitat istorica d'aguest pòble.

Article 43

Foment dera participacion

1. Es poders publics an de promòir era participacion sociu ena elaboracion, era prestacion e era avaloracion des polítiques publiques, e tanben era participacion individuau e associativa enes encastres civic, sociu, culturau, economic e politic damb plen respècte as principis de pluralisme, liura iniciativa e autonomia.

2. Es poders publics an de facilitar era participacion e era representacion ciutadan e polítiques, damb ua atencion especial as airaus mens poblats deth territòri.

3. Es poders publics an de sajar qu'es campanhes institucionals que s'organizen pr'amor des procès electorals agen coma finalitat era de promòir era participacion ciutadana e qu'es electors reciben des mieis de comunicacion ua informacion vertadera, objectiva, neutra e respectuosa deth pluralisme politic sus es candidatures que concorren enes procès electorals.

Article 44

Educacion, recèrca e cultura

1. Es poders publics an de garantir era qualitat deth sistèma d'ensenhament e an d'impulsar

ua formacion umana, scientifica e tecnica der alumnat basada enes valors sociaus d'igualtat, solidaritat, libertat, pluralisme, responsabilitat civica e d'aves que fundamenten era convivéncia democratica.

2. Es poders publics an de promòir eth coneishement suficient d'ua tresau lengua en acabar er ensenhament obligatòri.

3. Es poders publics an de promòir e an d'impulsar era implicacion e era participacion dera familia ena educacion des hilhs e hilhes, en encastre dera comunitat educativa, e an de facilitar e promòir er accés as activitats d'educacion en lèser.

4. Es poders publics an de fomentar era investigacion e era recèrca scientifica de qualitat, era creativitat artistica e era conservacion e era difusion deth patrimoni culturau de Catalonha.

5. Es poders publics an d'emprèner es accions de besonh entà facilitar a totes es persones er accés ara cultura, as bens e as servicis culturals e ath patrimoni culturau, arqueologic, istoric, industriu e artistic de Catalonha.

Article 45

Encastre socioeconomic

1. Es poders publics an d'adoptar es mesures que calguen entà promòir eth progrés sociu de Catalonha e des sòns ciutadans, basats enes principis dera solidaritat, era coesion, eth desenvolupament sostenible e era igualtat d'oportunitats.

2. Es poders publics an de promòir ua distribucion dera renda personau e territorialu mès equitativa en encastre d'un sistèma catalan deth benèster.

3. Es poders publics an d'adoptar es mesures de besonh entà garantir es drets laborals e sindicals des treballadors, an d'impulsar e n'an de promòir era participacion enes empreses e es polítiques d'ocupacion plea, de foment dera estabilitat laborau, de formacion des persones treballadores, de prevencion de riscos laborals, de seguretat e d'igièna en treball, de creacion d'ues condicions dignes en lòc de treball, de non-discriminacion per rason de genre e de garantia deth repòs de besonh e des vacances retribuïdes.

4. Era Generalitat a de promòir era creacion d'un espaci catalan de relacions laborals establert en foncion dera realitat productiva e empresariau especifica de Catalonha e des sòns agents sociaus, en quau an d'èster representades es organizacions sindicals e empresarias e era Administracion dera Generalitat. En aguest encastre, es poders publics an de fomentar ua practica pròpria de dialòg sociu, de concertacion, de negociacion collectiva, de resolucio extrajudiciu de conflictes laborals e de participacion en desenvolupament e era mielhora deth hilat productiu.

5. Era Generalitat a d'afavorir eth desenvolupament dera activitat empresariau e er esperit emprendedor en tot tier en compde era responsabilitat sociu dera empresa, era liura iniciativa e es condicions de competéncia, e a de protegir escaivament era economia productiva, era activitat des emprendors autonòms e era des empreses petites e mejanes. Era Generalitat a

de fomentar era accion des cooperatives e des societats laborals e a d'estimular es iniciatives dera economia sociu.

6. Es organizacions sindicals e empresarias an de participar ena definicion des polítiques publiques que les afècten. Era Generalitat a de promòir era mediacion e er arbitratge entara resolucio des conflictes d'interèssi entre es dièrsi agents sociaus.

7. Es organizacions profesionals e es corporacions de dret public representatives d'interèssi economic e profesionals e es entitats associatives deth tresau sector an d'èster consultades ena definicion des polítiques que les afècten.

8. Era Generalitat, en consideracion as foncions sociu, culturau e de promocion economica que complissen es caishes d'estauvis, a de protegir era autonomia institucionau e a de promòir era contribucion sociu d'aguestes entitats as estratègies economicas e sociaus des dièrsi territòris de Catalonha.

Article 46

Miei ambient, desenvolupament sostenible e equilibri territorialu

1. Es poders publics an de velhar pera proteccion deth miei ambient per miei dera adopcion de polítiques publiques basades en desenvolupament sostenible e era solidaritat collectiva e intergeneracionau.

2. Es polítiques mieiambientals an de dirigir-se escaivament ara reduccion des dièrses formes de contaminacion, era fixacion d'estandards e de nivèus minims de proteccion, era articulacion de mesures correctives der impacte ambientau, er emplec racionau des recorsi naturals, era prevencion e eth contròtle dera erosion e des activitats qu'altèren eth regim atmosferic e climatic, e eth respècte as principis de preservacion deth miei, conservacion des recorsi naturals, responsabilitat, fiscalitat ecologica e reciclatge e reutilizacion des bens e des productes.

3. Es poders publics an de hèr efectives es condicions entara preservacion dera natura e dera biodiversitat, an de promòir era integracion d'objectius ambientals as polítiques sectorials e an d'establir es condicions que permeten a totes es persones eth gaudiment deth patrimoni naturau e paisatgistic.

4. Es poders publics an de velhar pera coesion economica e territorialu en tot aplicar polítiques qu'asseguren un tractament escaivau des paçans de montanha, era proteccion deth paisatge, era defensa deth litorau, eth foment des activitats agràries dera cria de bestiar e silvicolè e ua distribucion equilibrada e territòri des dièrsi sectors productius, es servicis d'interès generau e es hilats de comunicacion.

5. Es poders publics an de facilitar as ciutadans era informacion mieiambiental e an de fomentar era educacion enes valors dera preservacion e dera mielhora deth miei ambient coma patrimoni comun.

Article 47

Abitatge

Es poders publics an de facilitar er accés ara abitatge mejançant era generacion de sòu e era

promoció d'habitatge públic e d'habitatge protegit, damb ua atenció especial pes joeni e es collectius damb mès besonhs.

Article 48

Mobilitat e seguretat viària

1. Es poders públics an de promòir polítiques de transport e de comunicacion, basades en critàis de sostenibilitat, que fomenten er usatge deth transport públic e era mielhora dera mobilitat e garantisquen era accessibilitat entàs persones damb mobilitat reducida.

2. Es poders públics an d'impulsar, d'ua manera prioritària, es mesures destinades ar increment dera seguretat viària e ara disminució des accidents de transit, damb ua incidència especial ena prevenció, era educació viària e era atenció as víctimes.

Article 49

Protecció des consumadors e usatgèrs

1. Es poders públics an de garantir era protecció dera salut, era seguretat e era defensa des drets e es interessis legítims des consumadors e usatgèrs.

2. Es poders públics an de garantir era existència d'esturments de mediació e arbitratge en matèria de consum, n'an de promòir eth coneishement e er emplec e an de dar suport as organitzacions de consumadors e usatgèrs.

Article 50

Foment e difusió deth catalan

1. Es poders públics an de protegir eth catalan en toti es encastres e sectors e n'an de fomentar er usatge, era difusió e eth coneishement. Agustis principis tanben s'an d'aplicar respècte ar aranés.

2. Eth Govèrn, es universitats e es institucions d'ensenhament superior, en encastre des competències respectives, an d'adoptar es mesures pertinentes entà garantir er usatge deth catalan en toti es encastres des activitats docentes, non docentes e de recèrca.

3. Es polítiques de foment deth catalan s'an d'estièner ath conjunt der Estat, ara Union Europèa e ara rèsta deth mon.

4. Es poders públics an de promòir qu'es dades que figuren en etiquetatge, en embalatge e enes instruccions d'us des productes distribuïts en Catalonha consten tanben en catalan.

5. Era Generalitat, era Administració locau e es autes corporacions públiques de Catalonha, es institucions e es empreses que ne depenen e es concessionaris des sòns servicis an d'emplegar eth catalan enes sues actuacions intèrnes e ena relació enter eri. Tanben l'an d'emplegar enes comunicacions e es notificacions dirigides a persones físiques o jurídiques residents en Catalonha, sense perjudici deth dret des ciutadans a recebre-les en castelhan s'ac demanen.

6. Es poders públics an de garantir er emplec dera lengua de signes catalana e es condicions que permeten d'arténher era igualtat des persones damb sordèra qu'òpten per aguesta lengua, qu'a d'èster objecte d'ensenhament, protecció e respècte.

7. Er Estat, cossent damb çò que dispause era Constitució, a de dar suport ara aplicació des

principis qu'establís aguest article. S'an d'establir es esturments de coordinació e, s'ei de besonh, d'actuació conjunta entà que siguen mès efectius.

Article 51

Cooperació ath foment dera patz e cooperació ath desenvolupament

1. Era Generalitat a de promòir era cultura dera patz e accions de foment dera patz en mon.

2. Era Generalitat a de promòir accions e polítiques de cooperació ath desenvolupament des pòbles e a d'establir programes d'ajuda umanitària d'emergència.

Article 52

Mieis de comunicació social

1. Correspon as poders públics de promòir es condicions entà garantir eth dret ara informació e a recebre des mieis de comunicació ua informació vertadera e uns contenguts que respècten era dignitat des persones e eth pluralisme polític, social, cultural e religiós. En cas des mieis de comunicació de titularitat pública era informació tanben a d'èster neutra.

2. Es poders públics an de promòir es condicions entà garantir er accés sense discriminacions as servicis audiovisuals en encastre de Catalonha.

Article 53

Accés as tecnologies dera informació e dera comunicació

1. Es poders públics an de facilitar eth coneishement dera societat dera informació e an d'impulsar er accés ara comunicació e as tecnologies dera informació, en condicions d'igualtat, en toti es encastres dera vida social, includith eth laborau; an de fomentar qu'aguestes tecnologies se meten ath servici des persones e non afècten negativament as sòns drets, e an de garantir era prestació de servicis per miei des nomenades tecnologies, cossent damb es principis d'universalitat, continuïtat e actualització.

2. Era Generalitat a de promòir era formació, era recèrca e era innovació tecnològiques entà qu'es oportunitats de progrès qu'aufri era societat deth coneishement e dera informació contribuïsqen ara mielhora deth benèster e dera coesió social.

Article 54

Memòria istorica

1. Era Generalitat e es auti poders públics an de velhar peth coneishement e eth manteniment dera memòria istorica de Catalonha coma patrimoni collectiu que testimònia era resistència e era luta pes drets e es libertats democràtiques. Entad açò, an d'adoptar es iniciatives institucionals de besonh entath reconeishement e era rehabilitació de toti es ciutadans qu'an patit persecució pr'amor dera defensa dera democràcia e er autogovèrn de Catalonha.

2. Era Generalitat a de velhar entà qu'era memòria istorica se convertisque en símbeu permanent dera tolerància, dera dignitat des valors democràtics, deth refús des totalitarismes e deth reconeishement de totes es persones qu'an patit persecució pr'amor des sues opcions personaus, ideològiques o de consciència.

TÍTOL II

Des institucions

CAPÍTOL I

Eth Parlament

Article 55

Disposicions generaus

1. Eth Parlament represente ath pòble de Catalonha.

2. Eth Parlament exercís era potestat legislativa, apròve es pressupòstis dera Generalitat e contròtle e impulse era acció política e de govèrn. Ei era sedença a on s'expresse preferentment eth pluralisme e se hè public eth debat polític.

3. Eth Parlament ei inviolable.

Article 56

Composició e regim electoral

1. Eth Parlament se compause d'un minim de cent deputats e un maxim de cent cinquanta, escuelhuts per un tèrme de quate ans per miei de sufragi universau, liure, igual, dirècte e secret, cossent damb aguest Estatut e era legislació electoral.

2. Eth sistèma electoral ei de representació proporcionau e a d'assegurar era representació adequada de totes es zònes deth territòri de Catalonha. Era Administració electoral ei independenta e garantís era transparència e era objectivitat deth procés electoral. Eth regim electoral ei regulat per ua lei deth Parlament aprovada en ua votació finau sus eth conjunt deth tèxte per majoria de dues tresaus parts des deputats.

3. Son electors e elegibles es ciutadans de Catalonha que son en plen dret des sòns drets civius e polítics, cossent damb era legislació electoral. Era lei electoral de Catalonha a d'establir critàis de paritat enter hemnes e òmes entara elaboració des listres electorals.

4. Eth president o presidenta dera Generalitat, quinze dies abans der acabament dera legislatura, a de convocar es eleccions, qu'an d'auer lòc entre quaranta e seishanta dies després dera convocatòria.

Article 57

Estatut des deputats

1. Es membres deth Parlament son inviolables pes vòts e es opinions qu'emeten en exercici deth sòn càrge. Pendent eth sòn mandat, gaudissen d'immunitat damb er efècte concret que non pòden èster detenguts se non ei en cas de delictes flagrants.

2. Enes causes contra es deputats, ei competent eth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha. Dehòra deth territòri de Catalonha era responsabilitat penau ei exigibla enes madeishis tèrmes dauant era Sala Penau deth Tribunal Suprem.

3. Es deputats non son sometuts a mandat imperatiu.

Article 58

Autonomia parlamentària

1. Eth Parlament gaudís d'autonomia organitzativa, financèra, administrativa e disciplinària.

2. Eth Parlament elabòre e apròve eth sòn reglament e eth sòn pressupòst e fixe er estatut deth personau que ne depen.

3. Era aprobacion e era reforma deth Reglament deth Parlament corresponen ath Plen deth Parlament e requerissen eth vòt favorable dera majoria absoluta des deputats en ua votacion finau sus eth conjunt deth tèxte.

Article 59

Organizacion e foncionament

1. Eth Parlament a un president o presidenta e ua mesa escuelhuts peth Plen. Eth Reglament deth Parlament ne regule era eleccion e es foncions.

2. Eth Reglament deth Parlament regule es drets e es déuers des deputats, es requisits entara formacion des grops parlamentaris, era intervencion d'aguesti en exercici des foncions parlamentàries e es atribucions dera Junta de Portaveus.

3. Eth Parlament foncione en plen e en comissions. Es grops parlamentaris participen en totes es comissions en proporcion as sòns membres.

4. Eth Parlament a ua deputacion permanenta, presidida peth president o presidenta deth Parlament e integrada peth nombre de deputats qu'eth Reglament deth Parlament determine, en proporcion ara representacion de cada grop parlamentari. Era Deputacion Permanenta velhe pes poders deth Parlament quan aguest non ei amassat enes periòdes entre sessions, quan a acabat eth mandat parlamentari e quan a estat dissolhut. En cas d'acabament dera legislatura o de dissolucion deth Parlament, eth mandat des deputats qu'intègren era Deputacion Permanenta ei prorrogat enquiara constitucion deth nau Parlament.

5. Es cargues publicas e eth personau ath servici des administracions publicas qu'actuen en Catalonha an era obligacion de comparèisher a requeriment deth Parlament.

6. Eth Parlament pòt crear comissions d'investigacion sus quinsevolh ahèr de relevància publica que sigue d'interès dera Generalitat. Es persones requerides pes comissions d'investigacion an de comparèisher-i obligatòriament, cossent damb eth procediment e es garanties establides peth Reglament deth Parlament. S'an de regular per lei es sancions per incompliment d'aguesta obligacion.

7. Eth Reglament deth Parlament a de regular era trametuda des peticions individuas e collectives dirigides ath Parlament. Tanben an d'establir mecanismes de participacion ciutadana en exercici des foncions parlamentàries.

Article 60

Regim des amassades e des sessions

1. Eth Parlament s'amasse anuaument en dus periòdes ordinaris de sessions fixadi peth Reglament. Eth Parlament se pòt amassar en sessions extraordinàries dehòra des periòdes ordinaris de sessions. Es sessions extraordinàries deth Parlament son convocades peth sòn president o presidenta per acòrd dera Deputacion Permanenta, a prepausa de tres grops parlamentaris o d'ua quatau part des deputats, o a peticion de

grops parlamentaris o de deputats que ne representen era majoria absoluta. Eth Parlament tanben s'amasse en session extraordinària a peticion deth president o presidenta dera Generalitat. Es sessions extraordinàries se convòquen damb un orde deth dia determinat e se lhèuen despús d'auer-lo agostat.

2. Es sessions deth Plen son publicas, exceptat enes supausats establidi peth Reglament deth Parlament.

3. Eth Parlament, entà adoptar acòrds validament, s'a de trapar amassat damb era presència dera majoria absoluta des deputats. Es acòrds son valids s'an estat aprovats pera majoria simpla des deputats presents, sense perjudici des majories especiaus establides per aguest Estatut, pes leis o peth Reglament deth Parlament.

Article 61

Foncions

Corresponen ath Parlament, ath delà des foncions establides per article 55, es que seguissen:

a) Designar es senadors que representen ara Generalitat en Senat. Era designacion s'a de hèr en ua convocatória especifica e de manèra proporcionau ath nombre de deputats de cada grop parlamentari.

b) Elaborar proposicions de lei entà presentar-les ara Mesa deth Congrès des Deputats e nomenar es deputats deth Parlament encargadi de defener-les.

c) Sollicitar ath Govèrn der Estat era adopcion de projectes de lei.

d) Sollicitar ar Estat era transferència o delegacion de competències e era atribucion de facultats en encastre der article 150 dera Constitucion.

e) Interpausar eth recors d'inconstitucionalitat e personar-se dauant eth Tribunalau Constitucionau en d'auti procèssi constitucionaus, cossent damb çò qu'establís era Lei organica deth Tribunalau Constitucionau.

f) Es autes foncions que li atribuissen aguest Estatut e es leis.

Article 62

Iniciativa legislativa e exercici dera foncion legislativa

1. Era iniciativa legislativa correspon as deputats, as grops parlamentaris e ath Govèrn. Tanben correspon, enes tèrmes establits pes leis de Catalonha, as ciutadans, mejançant era iniciativa legislativa populara, e as organs representatius des ens supramunicipaus de caractèr territorial qu'establís aguest Estatut.

2. Son leis de desenvolupament basic der Estatut es que regulen dirèctament es matèries nomenades pes articles 2.3, 6, 37.2, 56.2, 67.5, 68.3, 77.3, 79.3, 81.2 e 94.1. Era aprobacion, era modificacion e era derogacion d'aguestes leis requerissen eth vòt favorable dera majoria absoluta deth Plen deth Parlament en ua votacion finau sus eth conjunt deth tèxte, exceptat qu'er Estatut n'establisque ua auta.

3. Eth Plen deth Parlament pòt delegar era tramitacion e era aprobacion d'iniciatives legislatives as comissions legislatives permanentes. En quinsevolh moment pòt revocar aguesta

delegacion. Non pòden èster objècte de delegacion as comissions era reforma der Estatut, es leis de desenvolupament basic, eth pressupòst dera Generalitat e es leis de delegacion legislativa ath Govèrn.

Article 63

Delegacion en Govèrn dera potestat legislativa

1. Eth Parlament pòt delegar en Govèrn era potestat de dictar normes damb reng de lei. Es disposicions deth Govèrn que contien legislacion delegada an eth nòm de *decrèts legislatius*. Non pòden èster objècte de delegacion legislativa era reforma der Estatut, es leis de desenvolupament basic, exceptat que se delègue er establiment d'un tèxte rehonut, era regulacion essenciau e eth desenvolupament dirècte des drets reconeishuts per Estatut e pera Carta des drets e es déuers des ciutadans de Catalonha e eth pressupòst dera Generalitat.

2. Era delegacion legislativa sonque se pòt autrejar ath Govèrn. Era delegacion a d'èster expressa, mejançant ua lei, entà ua matèria concreta e damb era determinacion d'un tèrme entà hèr-ne usatgr. Era delegacion s'agòte quan eth Govèrn publique eth decret legislatiu corresponent o quan eth Govèrn se trape en foncions.

3. Quan se tracte d'autorizar ath Govèrn entà formular un nau tèxte articulat, es leis de delegacion an de fixar es bases as quaus s'a d'ajustar eth Govèrn en exercici dera delegacion legislativa. Quan se tracte d'autorizar ath Govèrn a rehóner tèxtes legaus, es leis an de determinar era arthenhuda e es critèris dera rehonuda.

4. Eth contròtle dera legislacion delegada ei regulat peth Reglament deth Parlament. Es leis de delegacion tanben pòden establir un regim de contròtle especiau entàs decrèts legislatius.

Article 64

Decrèts lei

1. En cas d'un besonh extraordinari e urgent, eth Govèrn pòt dictar disposicions legislatives provisionaus sus era forma de decretè lei. Non pòden èster objècte de decretè lei era reforma der Estatut, es matèries que son objècte de leis de desenvolupament basic, era regulacion essenciau e eth desenvolupament dirècte des drets reconeishuts per Estatut e pera Carta des drets e es déuers des ciutadans de Catalonha e eth pressupòst dera Generalitat.

2. Es decrèts lei demoren derogats s'en tèrme improrrogable des trenta dies subsegüents ara promulgacion non son validats expressament peth Parlament despús d'un debat e ua votacion de totalitat.

3. Eth Parlament pòt tramitar es decrèts lei coma projectes de lei peth procediment d'urgència, laguens deth tèrme establit per apartat 2.

Article 65

Promulgacion e publicacion des leis

Es leis de Catalonha son promulgades, en nòm deth rei, peth president o presidenta dera Generalitat, eth quau n'ordene era publicacion en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* en tèrme de quinze dies des era aprobacion, e en *Boletín Oficial del Estado*. Era efècte dera entrada en vigor, regis era data de publicacion en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Era version oficial en castelhan ei era traducion elaborada pera Generalitat.

Article 66

Causes d'acabament dera legislatura

Era legislatura acabe per expiracion deth mandat legau en complir-se es quate ans dera data des eleccions. Tanben pòt acabar anticipadament se non a lòc era investidura deth president o presidenta dera Generalitat, o per dissolucion anticipada, acordada peth president o presidenta dera Generalitat.

CAPÍTOL II

Eth president o presidenta dera Generalitat

Article 67

Eleccion, nomenament, estatut personau, cessament e competéncies

1. Eth president o presidenta a era mès nauta representacion dera Generalitat e dirigís era accion deth Govern. Tanben a era representacion ordinària der Estat en Catalonha.

2. Eth president o presidenta dera Generalitat ei escuelhut peth Parlament d'enter es sòns membres. Se pòt regular per lei era limitacion de mandats.

3. Se, un còp transcorreguts dus mesi des dera prumèra votacion d'investidura, cap candidat o candidata non ei escuelhut, eth Parlament demore dissolvut automaticament e eth president o presidenta dera Generalitat en foncions convòque eleccions de manèra immediata, qu'an d'auer lòc enter quaranta e seishanta dies despús dera convocatòria.

4. Eth president o presidenta dera Generalitat ei nomenat peth rei.

5. Ua lei deth Parlament regule er estatut personau deth president o presidenta dera Generalitat. As efectes de precedéncies e protocol en Catalonha, eth president o presidenta dera Generalitat a era posicion preeminente, que li correspon coma representant dera Generalitat e der Estat en Catalonha.

6. Coma representant ordinari der Estat en Catalonha, correspon ath president o presidenta:

- Promulgar, en nòm deth rei, es leis, es decretès lei e es decretès legislatius de Catalonha e ordenar-ne era publicacion.

- Ordenar era publicacion des nomenaments des cargues institucionaus der Estat en Catalonha.

- Demanar era colaboracion as autoritats der Estat qu'exercissen foncions publicques en Catalonha.

- Es autes que determinen es leis.

7. Eth president o presidenta dera Generalitat cesse per renovacion deth Parlament pr'amor d'ues eleccions, per aprobacion d'ua mocion de censura o denegacion d'ua qüestion de confiança, per mòrt, per incapacitat permanenta, física o mentau, reconeishuda peth Parlament, que l'inabilite entar exercici deth cargue, e per condemna penau fèrma que compòrte era inhabilitacion entar exercici de cargues publicques.

8. Eth conselhèr prumèr o conselhèra prumèra, se n'i a, o eth conselhèr o conselhèra que determine era lei, suplís e substituís ath president o presidenta dera Generalitat enes casi

d'absència, malautia, cessament per causa d'incapacitat e mòrt. Era suplència e era substitucion non permeten exercir es atribucions deth president o presidenta relatives ath plantejament d'ua qüestion de confiança, era designacion e eth cessament des conselhèrs e era dissolucion anticipada deth Parlament.

9. Eth president o presidenta dera Generalitat, se non a nomenat un conselhèr prumèr o conselhèra prumèra, pòt delegar temporaument foncions executives en un des conselhèrs.

CAPÍTOL III

Eth Govern e era Administracion dera Generalitat

SECCION PRUMÈRA

Eth Govern

Article 68

Foncions, composicion, organizacion e cessament

1. Eth Govern ei er organ superior col·legiat que dirigís era accion politica e era Administracion dera Generalitat. Exercís era foncion executiva e era potestat reglamentària cossent damb aguest Estatut e es leis.

2. Eth Govern se compause deth president o presidenta dera Generalitat, eth conselhèr prumèr o conselhèra prumèra, s'ei de besonh, e es conselhèrs.

3. Ua lei a de regular era organizacion, eth foncionament e es atribucions deth Govern.

4. Eth Govern cesse quan ac hè eth president o presidenta dera Generalitat.

5. Es actes, es disposicions generaus e es normes qu'emanen deth Govern o dera Administracion dera Generalitat an d'èster publicats en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. Aquesta publicacion ei sufisenta, a toti es efèctes, entara eficàcia des actes e entara entrada en vigor des disposicions generaus e es normes.

Article 69

Eth conselhèr prumèr o conselhèra prumèra

Eth president o presidenta dera Generalitat per decretè pòt nomenar e separar un conselhèr prumèr o conselhèra prumèra, dera quau causa a de dar compde ath Parlament. Eth conselhèr prumèr o conselhèra prumèra ei membre deth Govern. Eth conselhèr prumèr o conselhèra prumèra, cossent damb çò qu'establís era lei, a foncions pròpies, ath delà des delegades peth president o presidenta.

Article 70

Estatut personau des membres deth Govern

1. Eth president o presidenta dera Generalitat e es conselhèrs, pendent es sòns mandats e pes actes presomptament delictius cometuts en territòri de Catalonha, non pòden èster detenguts ne retenguts exceptat en cas de delictes flagrants.

2. Correspon ath Tribunal Superior de Justícia de Catalonha decidir sus era inculpacion, eth processament e er enjudiciament deth president o presidenta dera Generalitat e des conselhèrs. Dehòra deth territòri de Catalonha era responsabilitat penau ei exigibla enes madeishis tèrmes dauant era Sala Penau deth Tribunal Suprem.

SECCION DUSAU

Era Administracion dera Generalitat

Article 71

Disposicions generaus e principis d'organizacion e foncionament

1. Era Administracion dera Generalitat ei era organizacion qu'exercís es foncions executives atribuïdes per aguest Estatut ara Generalitat. A era condicion d'administracion ordinària cossent damb çò qu'establiessen aguest Estatut e es leis, sense perjudici des competéncies que corresponen ara Administracion locau.

2. Era Administracion dera Generalitat servís damb objectivitat as interessis generaus e actue damb somission plea as leis e ath dret.

3. Era Administracion dera Generalitat actue cossent damb es principis de coordinacion e transversalitat, damb finalitat de garantir era integracion des politiquas publicques.

4. Era Administracion dera Generalitat, cossent damb eth principi de transparéncia, a de hèr publica era informacion de besonh entà qu'es ciutadans en poguen avalorar era gestion.

5. Era Administracion dera Generalitat exercís es sues foncions en territòri cossent damb es principis de desconcentracion e descentralizacion.

6. Es leis an de regular era organizacion dera Administracion dera Generalitat e an de determinar en tot cas:

- Es modalitats de descentralizacion foncionau e es diuerses formes de personificacion publica e privada que pòt adoptar era Administracion dera Generalitat.

- Es formes d'organizacion e de gestion des servicis publicques.

- Era actuacion dera Administracion dera Generalitat en regim de dret privat, e tanben era participacion deth sector privat ena execucion des politiquas publicques e era prestacion des servicis publicques.

7. S'a de regular per lei er estatut juridic deth personau ath servici dera Administracion dera Generalitat, en tot inclur-i, en tot cas, eth regim d'incompatibilitats, era garantia de formacion e actualizacion des coneishements e era praxi de besonh entà complir es foncions publicques.

Article 72

Organs consultius deth Govern

1. Era Comission Juridica Assessora ei eth naut organ consultiu deth Govern. Ua lei deth Parlament en regule era composicion e es foncions.

2. Eth Conselh de Treballh, Economic e Social de Catalonha ei er organ consultiu e d'assessorament deth Govern en matèries socioeconomics, laboraus e aucupacionaus. Ua lei deth Parlament en regule era composicion e es foncions.

CAPÍTOL IV

Es relacions enter eth Parlament e eth Govern

Article 73

Drets e obligacions des membres deth Govern vers eth Parlament

1. Eth president o presidenta dera Generalitat e es conselhèrs an eth dret d'assistir tàs

amassades deth Plen e des comissions parlamentàries e prener-i era paraula.

2. Eth Parlament pòt requerir ath Govèrn e as sòn membres era informacion que considèrre de besonh entar exercici des sues foncions. Tanben en pòt requerir era preséncia en Plen e enes comissions, enes tèrmes qu'establís eth Reglament deth Parlament.

Article 74

Responsabilitat política deth Govèrn e des sòns membres

1. Eth president o presidenta dera Generalitat e es conselhèrs responen políticament dauant eth Parlament de forma solidària, sense perjudici dera responsabilitat dirècta de cadun d'eri.

2. Era delegacion de foncions deth president o presidenta dera Generalitat non lo desliure dera sua responsabilitat política dauant eth Parlament.

Article 75

Dissolucion anticipada deth Parlament

Eth president o presidenta dera Generalitat, damb era deliberacion prealablea deth Govèrn e sus era sua exclusiva responsabilitat, pòt dissòlver eth Parlament. Aquesta facultat non pòt èster exercida quan sigue en tràmit ua mocion de censura e tanpòc se non a transcorrut un an coma minim des dera darrèra dissolucion per aguest procediment. Eth decret de dissolucion a d'establir era convocatòria de naues eleccions, qu'an d'auer lòc enter es quaranta e es seishanta dies següents ara data de publicacion deth decret en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

CAPÍTOL V

D'outes institucions dera Generalitat

SECCION PRUMÈRA

Eth Conselh de garanties estatutàries

Article 76

Foncions

1. Eth Conselh de Garanties Estatutàries ei era institucion dera Generalitat que velhe pera adequacion ad aguest Estatut e ara Constitucion des disposicions dera Generalitat enes tèrmes qu'establís er apartat 2.

2. Eth Conselh de Garanties Estatutàries pòt dictaminar, enes tèrmes qu'establisque era lei, enes casi següents:

a) Era adequacion ara Constitucion des projectes e des proposicions de reforma der Estatut d'autonomia de Catalonha abans qu'eth Parlament les apròve.

b) Era adequacion ad aguest Estatut e ara Constitucion des projectes e des proposicions de lei sometuts a debat e aprobacion deth Parlament e des decrets lei sometuts a convalidacion deth Parlament.

c) Era adequacion ad aguest Estatut e ara Constitucion des projectes de decret legislatiu aprovats peth Govèrn.

d) Era adequacion des projectes e des proposicions de lei e des projectes de decret legislatiu aprovats peth Govèrn ara autonomia locau enes tèrmes que garantís aguest Estatut.

3. Eth Conselh de Garanties Estatutàries a de dictaminar abans dera interposicion deth recurs d'inconstitucionalitat peth Parlament o peth Govèrn, abans dera interposicion de conflicte de competéncia peth Govèrn e abans dera interposicion de conflicte de defensa dera autonomia locau dauant eth Tribunal Constitucionau.

4. Es dictamens deth Conselh de Garanties Estatutàries an caràcter vinculant en çò que hè as projectes de lei e es proposicions de lei deth Parlament que desenvolopen o afècten a drets reconeishuts per aguest Estatut.

Article 77

Composicion e funcionament

1. Eth Conselh de Garanties Estatutàries ei format per membres nomenats peth president o presidenta dera Generalitat enter juristes de reconeishuda competéncia, dues tresaus parts des quaues a prepausa deth Parlament, per majoria de tres cincaus parts des deputats, e ua tresau part a prepausa deth Govèrn.

2. Es membres deth Conselh de Garanties Estatutàries an d'escuèlher d'enter eri eth president o presidenta.

3. Ua lei deth Parlament regule era composicion e eth funcionament deth Conselh de Garanties Estatutàries, er estatut des membres e es procediments relatius ar exercici des sues foncions. Se pòden agranir per lei es foncions dictaminadores deth Conselh de Garanties Estatutàries qu'establís aguest Estatut sense atribuir-les caràcter vinculant.

4. Eth Conselh de Garanties Estatutàries a autonomia organica, funcionau e pressupostària cossent damb era lei.

SECCION DUSAU

Eth Sindic de Grèuges

Article 78

Foncions e relacions damb es autres institucions analogues

1. Eth Sindic de Grèuges a era foncion de protegir e deféner es drets e es libertats que reconeishen era Constitucion e aguest Estatut. Damb aguesta finalitat supervise, damb caràcter exclusiu, era activitat dera Administracion dera Generalitat, era des organismes publics o privats vinculats o que ne depenen, era des empreses privades que gestionen servicis publics o complissen activitats d'interès generau o universau o activitats equivalents de manèra concertada o indirècta e era des autres persones damb ligam contractau damb era Administracion dera Generalitat e damb es entitats publiques que ne depenen. Tanben supervise era activitat dera Administracion locau de Catalonha e era des organismes publics o privats viculats o que ne depenen.

2. Eth Sindic de Grèuges e eth Defensor deth Pòble collabòren en exercici des sues foncions.

3. Eth Sindic de Grèuges pòt sollicitar dictamen ath Conselh de Garanties Estatutàries sus es projectes e es proposicions de lei sometudi a debat e aprobacion deth Parlament e des decrets lei sometudi a convalidacion deth Parlament, quan regulen drets reconeishudi per aguest Estatut.

4. Eth Sindic de Grèuges pòt establir relacions de colaboracion damb es defensors locals dera ciutadania e d'autres figures analogues creades en encastre public e eth privat.

5. Es administracions publiques de Catalonha e es autres entitats e persones a qué hè referéncia er apartat 1 an era obligacion de cooperar damb eth Sindic de Grèuges. S'an de regular per lei es sancions e es mecanismes destinadi a garantir eth compliment d'aguesta obligacion.

Article 79

Designacion e estatut deth Sindic de Grèuges

1. Eth sindic o sindica de grèuges ei escuelhut peth Parlament per majoria de tres cincaus parts des sòns membres.

2. Eth sindic o sindica de grèuges exercís es sues foncions damb imparcialitat e independéncia, ei inviolable pes opinions expressades en exercici des sues foncions, ei inamobile e sonque pòt èster destituït e suspenut pes causes qu'establís era lei.

3. S'an de regular per lei er estatut personau deth sindic de grèuges, es incompatibilitats, es causes de cessament, era organizacion e es atribucions dera institucion. Eth Sindic de Grèuges gaudís d'autonomia reglamentària, organizativa, foncionau e pressupostària cossent damb es leis.

SECCION TRESAU

Era Sindicatura de Compdes

Article 80

Foncions e relacions damb eth Tribunal de Compdes

1. Era Sindicatura de Compdes ei er organ fiscalizador extèrn des compdes, dera gestion economica e deth contròtle d'eficiéncia dera Generalitat, des ens locals e dera rèsta deth sector public de Catalonha.

2. Era Sindicatura de Compdes depen organicismament deth Parlament, exercís es sues foncions per delegacion d'aguest e damb plea autonomia organitzativa, foncionau e pressupostària, cossent damb es leis.

3. Era Sindicatura de Compdes e eth Tribunal de Compdes an d'establir es sues relacions de cooperacion mejançant un convèni. En aguest convèni s'an d'establir es mecanismes de participacion enes procediments jurisdiccionalaus sus responsabilitat compdabla.

Article 81

Composicion, funcionament e estatut personau

1. Era Sindicatura de Compdes ei formada per sindic designats peth Parlament per majoria de tres cincaus parts. Es sindic escuelhen d'enter eri eth sindic o sindica major.

2. S'an de regular per lei er estatut personau, es incompatibilitats, es causes de cessament, era organizacion e eth funcionament dera Sindicatura de Compdes.

SECCION QUATAU

Regulacion deth Conselh der Audiovisuau de Catalonha

Article 82

Eth Conselh der Audiovisuau de Catalonha

Eth Conselh der Audiovisuau de Catalonha ei era autoritat reguladora independenta en

encastre dera comunicacion audiovisual publica e privada. Eth Conselh actue damb plea independència deth Govèrn dera Generalitat en exercici des sues foncions. Ua lei deth Parlament a d'establir es critèris d'eleccion des sòns membres e es sòns encastres especifics d'actuacion.

CAPÍTOL VI Eth Govèrn locau

SECCION PRUMÈRA Organizacion territoriaua locau

Article 83 Organizacion deth Govèrn locau de Catalonha

1. Catalonha estructura era sua organizacion territoriaua basica en municipis e vegueries.
2. Er encastre supramunicipau ei constituït, en tot cas, pes comarques, qu'a de regular ua lei deth Parlament.
3. Es auti ens supramunicipaus que cree era Generalitat se fundamenten ena voluntat de colaboracion e associacion des municipis.

Article 84 Competències locaus

1. Aguest Estatut garantís as municipis un nuclèu de competències pròpies qu'an d'èster exercides per aguestes entitats damb plea autonomia, subjècta sonque a contròtle de constitucionalitat e de legalitat.
2. Es govèrns locaus de Catalonha an en tot cas competències pròpies sus es matèries que seguissen, enes tèrmes que determinen es leis:
  - a) Era ordenacion e era gestion deth territòri, er urbanisme e era disciplina urbanistica e era conservacion e eth manteniment des bens de domeni public locau.
  - b) Era planificacion, era programacion e era gestion d'abitatge public e era participacion ena planificacion en sòu municipau der abitatge de proteccion oficiaua.
  - c) Era ordenacion e era prestacion de servicis basics ara comunitat.
  - d) Era regulacion e era gestion des equipaments municipaus.
  - e) Era regulacion des condicions de seguretat enes activitats organitzades en espacis publics e en locaus de concurrència publica. Era coordinacion mejançant era Junta de Seguretat des diuèrsi còssi e fòrces presents en municipi.
  - f) Era proteccion civila e era prevencion d'incendis.
  - g) Era planificacion, era ordenacion e era gestion dera educacion infantila e era participacion en procès de matriculacion enes centres publics e concertats deth tèrme municipau, eth manteniment e er aprofitament, dehòra der orari escolar, des centres publics e eth calendari escolar.
  - h) Era circulacion e es servicis de mobilitat e era gestion deth transport de viatgèrs municipau.
  - i) Era regulacion der establiment d'autorizacions e promocions de tota sòrta d'activitats economicas, especiaument es de caràcter comercial, artesanau e toristic e foment dera ocupacion.
  - j) Era formulacion e era gestion de politiques

entara proteccion deth miei ambient e eth desenvolopament sostenible.

k) Era regulacion e era gestion des equipaments esportius e de léser e promocion d'activitats.

l) Era regulacion der establiment d'infraestructures de telecomunicacions e prestacion de servicis de telecomunicacions.

m) Era regulacion e era prestacion des servicis d'atencion as personas, des servicis socials publics d'assistència primària e foment des politiques d'acuelhement des immigrants.

n) Era regulacion, era gestion e era susvelhança des activitats e usi que s'amien a tèrme enes plages, enes arrius, enes lacs e ena montanha.

3. Era distribucion des responsabilitats administratives enes matèries a qué se referís er apartat 2 enter es diuèrses administracions locaus a de tier en compde era sua capacitat de gestion e se regís pes leis aprovades peth Parlament, peth principi de subsidiarietat, cossent damb çò qu'establís era Carta europèa dera autonomia locau, peth principi de diferenciacion, cossent damb es caracteristiques que presenten era realitat municipau, e peth principi de suficiència financiera.

4. Era Generalitat a de determinar e fixar es mecanismes entath finançament des nau servicis derivats der agraniment der espaci competenciau des govèrns locaus.

Article 85 Eth Conselh de Govèrns Locaus

Eth Conselh de Govèrns Locaus ei er organ de representacion de municipis e vegueries enes institucions dera Generalitat. Eth Conselh a d'èster escotat ena tramitacion parlamentària des iniciatives legislatives qu'afecten de manèra especifica as administracions locaus e ena tramitacion de plans e normes reglamentàries de caràcter identic. Ua lei deth Parlament regule era composicion, era organizacion e es foncions deth Conselh de Govèrns Locaus.

SECCION DUSAU Eth municipi

Article 86 Eth municipi e era autonomia municipau

1. Eth municipi ei er ens locau basic dera organizacion territoriaua de Catalonha e eth miei essenciau de participacion dera comunitat locau enes ahèrs publics.
2. Eth govèrn e era administracion municipaus corresponen ar ajuntament, format peth baile o baïlessa e es còssos. S'an d'establir per lei es requisits que s'an de complir entara aplicacion deth regim de conselh dubèrt.
3. Aguest Estatut garantís ath municipi era autonomia entar exercici des competències qu'a encomanades e era defensa des interèssi pròpris dera collectivitau que represente.
4. Es actes e es acòrds adoptadi pes municipis non pòden èster objècte de contròtle d'oportunitats per ua auta administracion.
5. Correspon ara Generalitat eth contròtle dera adequacion ar ordenament juridic des actes e es acòrds adoptats pes municipis e, s'ei de besonh, era impugnation corresponenta dauant

era jurisdiccio contenciosa administrativa, sense perjudici des accions qu'er Estat pogue emprèner en defensa des sues competències.

6. Es còssos son escuelhuts pes vesins des municipis mejançant sufragi universau, igual, liure, dirècte e secret.

7. Es concentracions de poblacion que laguens d'un municipi formen nuclèus desseparats se pòden constituïr en entitats municipaus descentralizadas. Era lei les a de garantir era descentralizacion e era capacitat sufisenta entà amiar a tèrme es activitats e prestar es servicis dera sua competència.

Article 87 Principis d'organizacion e foncionament e potestat normativa

1. Es municipis dispausen de plea capacitat d'autoorganizacion laguens der encastre des disposicions generaus establides per lei en matèria d'organizacion e foncionament municipau.
2. Es municipis an dret a associar-se damb d'auti e a cooperar enter eri e damb d'auti ens publics entà exercir es sues competències, e tanben entà complir prètzhèts d'interès comun. Ad aguesti efèctes, an capacitat entà establir convènis e crear mancomunitats, consòrcis e associacions e participar-i, e tanben adoptar d'outes formes d'actuacion conjunta. Es leis non pòden limitar aguest dret se non ei entà garantir era autonomia des auti ens que l'an reconeishuda.
3. Es municipis an potestat normativa, coma expression deth principi democratic en qué se fundamenten, en encastre des sues competències e enes auti sus es quaus se projècte era sua autonomia.

Article 88 Principi de diferenciacion

Es leis qu'afecten ath regim juridic, organic, foncionau, competenciau e financier des municipis an d'auer en compde necessàriament es diuèrses caracteristiques demografiques, geografiques, foncionaus, organitzatives, de dimension e de capacitat de gestion qu'an.

Article 89 Regim especiau deth municipi de Barcelona

Eth municipi de Barcelona dispaue d'un regim especiau establir per lei deth Parlament. Er Ajuntament de Barcelona a iniciativa entà proposar era modificacion d'aguest regim especiau e, cossent damb es leis e eth Reglament deth Parlament, a de participar ena elaboracion des projectes de lei qu'incidissen en aguest regim especiau e a d'èster consultat ena tramitacion parlamentària de d'outes iniciatives legislatives sus eth sòn regim especiau.

SECCION TRESAU Era vegueria

Article 90 Era vegueria

1. Era vegueria ei er encastre territoriaua especific entar exercici deth govèrn intermunicipau de cooperacion locau e a personalitat ju-

ridica pròpia. Era vegueria tanben ei era divisió territorial adoptada pera Generalitat entara organizacion territoriala des sòns servicis.

2. Era vegueria, coma govèrn locau, a natura territoriala e gaudís d'autonomia entara gestion des sòns interèssi.

Article 91

Eth Conselh de Vegueria

1. Eth govèrn e era administracion autonòma dera vegueria corresponen ath Conselh de Vegueria, format peth president o presidenta e pes conselhèrs de vegueria.

2. Eth president o presidenta de vegueria ei escuelhut pes conselhèrs de vegueria d'enter es sòns membres.

3. Es conselhs de vegueria substituïssen es deputacions.

4. Era creacion, era modificacion e era supression, e tanben eth desplegament deth regim juridic des vegueries, son regulades per lei deth Parlament.

Era alteracion des limits provinciaus, se cau, s'a de portar a tèrme cossent damb çò qu'establís er article 141.1 dera Constitucion.

SECCION QUATAU

Era comarca e es auti ens locaus supramunicipipaus

Article 92

Era comarca

1. Era comarca se configure coma ens locau damb personalitat juridica pròpia e ei formada pes municipis entara gestion de competències e servicis locals.

2. Era creacion, era modificacion e era supression des comarques, e tanben er establiment deth regim juridic d'aguesti ens, son regulats per ua lei deth Parlament.

Article 93

Es auti ens locaus supramunicipipaus

Es auti ens locaus supramunicipipaus se fonamenten ena voluntat de colaboracion e associacion des municipis e en reconeishement des airaus metropolitans. Era creacion, era modificacion e era supression, e tanben er establiment deth regim juridic d'aguesti ens, son regulats per ua lei deth Parlament.

CAPÍTOL VII

Organizacion institucionau pròpia d'Aran

Article 94

Regim juridic

1. Aran dispause d'un regim juridic especiau establí per lei deth Parlament. Mejançant aguest regim se reconeish era especificitat dera organizacion institucionau e administrativa d'Aran e se'n garantís era autonomia entà ordenar e gestionar es ahèrs publics deth sòn territori.

2. Era institucion de govèrn d'Aran ei eth Conselh Generau, qu'ei format peth Sindic, eth Plen des Conselhèrs e Conselhères Generaus e era Comission d'Auditors de Compdes. Eth sindic o sindica ei era mès nauta re-

presentacion e era ordinària dera Generalitat en Aran.

3. Era institucion de govèrn d'Aran ei escuelhuda mejançant sufragi universau, igual, liure, dirècte e secret, ena forma establida pera lei.

4. Eth Conselh Generau a competència enes matèries que determinen era lei reguladora deth regim especiau d'Aran e era rèsta de leis aprovades peth Parlament e es facultats qu'era lei li atribuís, especiaument, enes actuacions de montanha. Aran, mejançant era sua institucion representativa, a de participar ena elaboracion des iniciatives legislatives qu'afecten ath sòn regim especiau.

5. Ua lei deth Parlament establís es recursi financers suficients entà qu'eth Conselh Generau pogue balhar es servicis dera sua competència.

TÍTOL III

Deth poder judiciau en Catalonha

CAPÍTOL I

Eth Tribunal Superior de Justícia e eth fisciau o era fiscala superior de Catalonha

Article 95

Eth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha

1. Eth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha ei er organ jurisdiccional en qué culmine era organizacion judiciau en Catalonha e ei competent, enes tèrmes establits pera lei organica corresponenta, entà conèisher des recursi e des procediments enes diuersi ordes jurisdiccionalaus e entà tutelar es drehs reconeishuts per aguest Estatut. En tot cas, eth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha ei competent enes ordes jurisdiccionalaus civiu, penau, contenciós administratiu e sociau e enes auti que se poguen crear en futur.

2. Eth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha ei era darrèra instància jurisdiccionala de toti es procèssi iniciats en Catalonha, e de toti es recursi que se tramiten en sòn encastre territorial, sigue quin sigue eth dret invocat coma aplicable, cossent damb era Lei organica deth poder judiciau e sense perjudici dera competència reservada ath Tribunal Suprem entara unificacion de doctrina. Era Lei organica deth poder judiciau a de determinar era arrenhuda e eth contengut des recursi nomenadi.

3. Correspon en exclusiva ath Tribunal Superior de Justícia de Catalonha era unificacion dera interpretacion deth dret de Catalonha.

4. Correspon ath Tribunal Superior de Justícia de Catalonha era resolució des recursi extraordinaris de revision qu'autorize era lei contra es resolucions fèrmes dictades pes organs judiciaux de Catalonha.

5. Eth president o presidenta deth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha ei eth representant deth poder judiciau en Catalonha. Ei nomenat peth rei, a prepausa deth Conselh Generau deth Poder Judiciau e damb era participacion deth Conselh de Justícia de Catalonha, enes tèrmes que determine era Lei organica deth poder judiciau. Eth president o presidenta dera Generalitat ordene que se'n publike eth

nomenament en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

6. Es presidents de sala deth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha son nomenats a prepausa deth Conselh Generau deth Poder Judiciau e damb era participacion deth Conselh de Justícia de Catalonha, enes tèrmes que determine era Lei organica deth poder judiciau.

Article 96

Eth fisciau o era fiscala superior de Catalonha

1. Eth fisciau o era fiscala superior de Catalonha ei eth fisciau o era fiscala en cap deth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha, represente eth Ministèri Fisciau en Catalonha e ei designat enes tèrmes qu'establís eth sòn estatut organic.

2. Eth president o presidenta dera Generalitat ordene era publicacion deth nomenament deth fisciau o era fiscala superior de Catalonha en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

3. Eth fisciau o era fiscala superior de Catalonha a de tramèter ua còpia dera memòria anua dera Fiscalia deth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha ath Govèrn, ath Conselh de Justícia de Catalonha e ath Parlament, e a de presentar-la dauant d'aguest laguens es sies mesi següents ath dia en qué se hè publica.

4. Es foncions deth fisciau o era fiscala superior de Catalonha son es qu'establís er Estatut organic deth Ministèri Fisciau. Era Generalitat pòt soscriuer convènis damb eth Ministèri Fisciau.

CAPÍTOL II

Eth Conselh de Justícia de Catalonha

Article 97

Eth Conselh de Justícia de Catalonha

Eth Conselh de Justícia de Catalonha ei er organ de govèrn deth poder judiciau en Catalonha. Actue coma organ desconcentrat deth Conselh Generau deth Poder Judiciau, sense perjudici des competències d'aguest darrèr, cossent damb çò qu'establís era Lei organica deth poder judiciau.

Article 98

Atribucions

1. Es atribucions deth Conselh de Justícia de Catalonha son es qu'establiessen aguest Estatut, era Lei organica deth poder judiciau, es leis qu'apròve eth Parlament e es que, s'ei de besonh, li delègue eth Conselh Generau deth Poder Judiciau.

2. Es atribucions deth Conselh de Justícia de Catalonha respècte as organs jurisdiccionalaus plaçats en territòri de Catalonha son, cossent damb çò qu'establís era Lei organica deth poder judiciau, es següentes:

a) Participar ena designacion deth president o presidenta deth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha, e tanben ena designacion des presidents de sala deth dit Tribunal Superior e des presidents des audiències provinciaus.

b) Propasar ath Conselh Generau deth Poder Judiciau e expedir es nomenaments e es cessaments des jutges e magistrats incorporats ara carrèra judiciau temporaument damb foncions d'assistència, supòrt o substitucion, e tan-

ben determinar era adscripció d'aguests jutges e magistrats as òrgans judicials que requerisquen mesures de reforç.

c) Instruir expedients e, en generau, exercir es funcions disciplinàries sus jutges e magistrats, enes tèrmes qu'establisson es leis.

d) Participar ena planificació d'inspecció de jutjats e tribunals; ordenar-ne, se cau, era inspecció e era susvetllaça, e hèr prepauses en aguest encastre; atier es ordres d'inspecció des jutjats e tribunals qu'acòrde eth Govèrn, e dar compde d'era resolució e des mesures adoptades.

e) Informar sus es recòrs d'alçada interposats contra es acòrds des òrgans de govèrn des tribunals e jutjats de Catalonha.

f) Precisar e aplicar, quan escaigue, en encastre de Catalonha, es reglaments deth Conselh Generau deth Poder Judicial.

g) Informar sus es prepauses de revisió, delimitació e modificació des demarcacions territorials des òrgans judicials e sus es prepauses de creació de seccions e jutjats.

h) Presentar ua memòria anuan en Parlament sus er estat e eth foncionament d'era Administració de justícia en Catalonha.

i) Totes es funcions que li atribuïssin era Lei organica deth poder judicial e es leis deth Parlament, e es que li delègue eth Conselh Generau deth Poder Judicial.

3. Es resolucions deth Conselh de Justícia de Catalonha en matèria de nomenaments, autoritzacions, licències e permisis s'an adoptar cossent damb es criteris aprovats peth Conselh Generau deth Poder Judicial.

4. Eth Conselh de Justícia de Catalonha, mejançant eth sòn president o presidenta, a de comunicar ath Conselh Generau deth Poder Judicial es resolucions que dicte e es iniciatives qu'emprenge e a de facilitar era informació que li sigue demanada.

Article 99

Composició, organització e foncionament

1. Eth Conselh de Justícia de Catalonha ei integrat peth president o presidenta deth Tribunal Superior de Justícia de Catalonha, que lo presidís, e pes membres que siguen nomenats cossent damb çò qu'establís era Lei organica deth poder judicial, entre jutges, magistrats, fiscals o juristas de reconeishut prestigi. Eth Parlament de Catalonha designe es membres deth Conselh que determine era Lei organica deth poder judicial.

2. Eth Conselh de Justícia de Catalonha apròve eth sòn reglament intern d'organització e foncionament, cossent damb era normativa aplicabla.

Article 100

Contròlle des actes deth Conselh de Justícia de Catalonha

1. Es actes deth Conselh de Justícia de Catalonha son impugnables en alçada dauant eth Conselh Generau deth Poder Judicial, exceptat qu'agen estat dictats en exercici de competències d'era comunautat autonòma.

2. Es actes deth Conselh de Justícia de Catalonha que non siguen impugnables en alçada dauant eth Conselh Generau deth Poder Judi-

ciau se pòden impugnar jurisdiccionalment enes tèrmes establits pes leis.

CAPÍTOL III

Competències d'era Generalitat sus era Administració de Justícia

Article 101

Oposicions e concòrs

1. Era Generalitat prepausa ath Govèrn der Estat, ath Conselh Generau deth Poder Judicial o ath Conselh de Justícia de Catalonha, segontes que correspongue, era convocatòria d'oposicions e concòrs entà provehir es places vacantes de magistrats, jutges e fiscals en Catalonha.

2. Eth Conselh de Justícia de Catalonha convòque es concòrs entà provehir places vacantes de jutges e magistrats en Catalonha enes tèrmes establits pera Lei organica deth poder judicial.

3. Es pròves des concòrs e es oposicions regulats per aguest article, s'an lòc en Catalonha, pòden hèr-se en quinevolh des dues lengües oficials, a elecció deth candidat.

Article 102

Eth personau judicial e era rèsta deth personau ath servici d'era Administració de Justícia en Catalonha

1. Es magistrats, es jutges e es fiscals qu'ocupen ua plaça en Catalonha an d'acreditar un coneishement adequat e sufisent deth catalan entà hèr efectius es drets lingüístics des ciutadans ena forma e damb era arthenhuda que determine era lei.

2. Es magistrats, es jutges e es fiscals qu'ocupen ua plaça en Catalonha an d'acreditar un coneishement sufisent deth dret pròpri de Catalonha ena forma e damb era arthenhuda que determine era lei.

3. En tot cas, eth coneishement sufisent d'era lengua e deth dret pròpris a d'èster avalorat d'ua manèra especifica e singulara entà obtier ua plaça enes concòrs de traslats corresponents.

4. Eth personau ath servici d'era Administració de justícia e d'era Fiscalia en Catalonha a d'acreditar un coneishement adequat e sufisent des dues lengües oficials que lo hè apte entà complir es funcions pròpies deth sòn cargue o lòc de treball.

Article 103

Mieis personaus

1. Correspon ara Generalitat era competència normativa sus eth personau non judicial ath servici d'era Administració de justícia, damb eth respècte der estatut juridic d'aguest personau establert pera Lei organica deth poder judicial. Enes tèrmes nomenats, aguesta competència includís era regulació de:

- Era organització d'aguest personau en còssi e escales.
- Eth procès de selecció.
- Era promoció interna, era formació inicial e era formació contunhada.
- Era provisió de destinacions e ascensió.
- Es situacions administratives.
- Eth regim de retribucions.
- Era jornada laborau e er orari de treball.

h) Era ordenació d'era activitat professional e es funcions.

i) Es licències, es permisis, es vacances e es incompatibilitats.

j) Eth registre de personau.

k) Eth regim disciplinari.

2. Enes madeishi tèrmes qu'establís er apartat 1, correspon ara Generalitat era competència executiva e de gestió en matèria de personau non judicial ath servici d'era Administració de justícia. Aguesta competència includís:

a) Aprovar era auferda d'ocupació pública.

b) Convocar e resòlver toti es processos de selecció, e era adscripció as lòcs de treball.

c) Nomenar es funcionaris que supèren es processos selectius.

d) Impartir era formació, prealabla e contunhada.

e) Elaborar es relacions de lòcs de treball.

f) Convocar e resòlver toti es processos de provisió de lòcs de treball.

g) Convocar e resòlver toti es processos de promoció interna.

h) Gestionar eth Registre de Personau, coordinat damb er estatu.

i) Amiar tota era gestió d'aguest personau, en aplicació deth sòn regim estatutari retributiu.

j) Exercir era potestat disciplinària e imposar es sancions que siguen de besonh, includida era separació deth servici.

k) Exercir totes es autes funcions de besonh entà garantir ua gestió eficaça e eficienta des recòrs umans ath servici d'era Administració de justícia.

3. En marc de çò que dispause era Lei organica deth poder judicial, se pòden crear per lei deth Parlament còssi de funcionaris ath servici d'era Administració de justícia depenents d'era fonció pública d'era Generalitat.

4. Era Generalitat dispause de competència exclusiva sus eth personau laborau ath servici d'era Administració de justícia.

Article 104

Mieis materials

Corresponen ara Generalitat es mieis materials d'era Administració de justícia en Catalonha. Aguesta competència includís en tot cas:

a) Era construcció e era reforma des bastiments judicials e d'era fiscalia.

b) Era provisió de bens mòbles e materials entàs dependències judicials e d'era fiscalia.

c) Era configuració, era implantació e eth manteniment de sistemes informatics e de comunicació, sense perjudici des competències de coordinació e omologació que corresponen ar Estat entà garantir era compatibilitat deth sistema.

d) Era gestió e era custòdia des archius, des pèces de convicció e des efectes intervençuts, en tot aquerò que non age natura jurisdiccional.

e) Era participació ena gestió des comptes de dipòsits e consignacions judicials e enes sòns rendiments en tot tier en compde eth volum d'era activitat judicial acomplida ena comunitat autonòma e eth còst efectiu des servicis.

f) Era gestió, era liquidació e era recaptació des taxes judicials qu'establisque era Ge-

neralitat en encastre des sues competéncies sus era Administracion de justícia.

Article 105

Oficina Judicial e institucions e servicis de supòrt

Correspon ara Generalitat cossent damb era Lei organica deth poder judiciari, determinar era creacion, eth dessenh, era organizacion, era dotacion e era gestion des oficines judiciaus e des organs e es servicis de supòrt as organs jurisdiccionalaus, en tot includir-i era regulacion des institucions, es instituts e es servicis de medicina forense e de toxicologia.

Article 106

Justícia gratuïta. Procediments de mediacion e de conciliacion

1. Correspon ara Generalitat era competéncia entà ordenar es servicis de justícia gratuïta e d'orientacion juridica gratuïta.

2. Era Generalitat pòt establir es esturments e es procediments de mediacion e de conciliacion ena resolucio de conflictes enes matèries dera sua competéncia.

Article 107

Demarcacion, planta e capitalitat judicialia

1. Eth Govèrn dera Generalitat, aumens cada cinc ans, damb er informe prealable deth Conselh de Justícia de Catalonha, a de prepausar ath Govèrn der Estat era determinacion e era revisio dera demarcacion e era planta judicialia en Catalonha. Aquesta prepausa, qu'ei preceptiva, a d'acompanhar ath projècte de lei qu'eth Govèrn tramete as Corts Generaus.

2. Es modificacions dera planta judicialia que non compòrten reforma legislativa pòden correspondre ath Govèrn dera Generalitat. Tanben, era Generalitat pòt crear seccions e jutjats, per delegacion deth Govèrn der Estat, enes tèrmes establids pera Lei organica deth poder judiciari.

3. Era capitalitat des demarcacions judicialia ei fixada per ua lei deth Parlament.

Article 108

Justícia de patz e de proximitat

1. Era Generalitat a competéncia sus era justícia de patz, enes tèrmes qu'establisque era Lei organica deth poder judiciari. Enes madeishi tèrmes, correspon ath Conselh de Justícia de Catalonha eth nomentament des jutges. Era Generalitat tanben se hè cargue des sues indemnizacions e ei era competentia entara provision des mieis de besonh entar exercici des sues funcions. Li correspon tanben era creacion des secretaries e era sua provision.

2. Era Generalitat, enes poblacions que se determine e cossent damb çò que dispause era Lei organica deth poder judiciari, pòt instar que s'establisque un sistèma de justícia de proximitat qu'age per objectiu resòlver conflictes menors damb celeritat e eficàcia.

Article 109

Clàusula subrogatòria

Era Generalitat exercís, ultra es competéncies expressament atribuïdes per aquest Estatut,

totes es funcions e es facultats qu'era Lei organica deth poder judiciari reconeish ath Govèrn der Estat en çò que hè ara Administracion de justícia en Catalonha.

TÍTOL IV

Des competéncies

CAPÍTOL I

Tipologia des competéncies

Article 110

Competéncies exclusives

1. Corresponen ara Generalitat, en encastre des sues competéncies exclusives, de manèra intègra, era potestat legislativa, era potestat reglamentària e era foncion executiva. Correspon unicament ara Generalitat er exercici d'aguestes potestats e funcions, mejançant es quaus pòt establir politiques pròpies.

2. Eth dret catalan, en matèria des competéncies exclusives dera Generalitat, ei eth dret aplicable en sòn territòri damb preferéncia sus quinsevolh aute.

Article 111

Competéncies compartides

Enes matèries qu'er Estatut atribuís ara Generalitat de forma compartida damb er Estat, corresponen ara Generalitat era potestat legislativa, era potestat reglamentària e era foncion executiva, en marc des bases que fixe er Estat coma principis o minim comun normatiu en normes damb reng de lei, exceptat enes supausats que se determinen cossent damb era Consistucion e damb aquest Estatut. En exercici d'aguestes competéncies, era Generalitat pòt establir politiques pròpies. Eth Parlament a de desplegar e concretar mejançant ua lei es dites disposicions basiques.

Article 112

Competéncies executives

Correspon ara Generalitat, en encastre des sues competéncies executives, era potestat reglamentària, que compren era aprobacion de disposicions entara execucio dera normativa der Estat e tanben era foncion executiva, qu'en tot cas includís era potestat d'organizacion dera sua pròpia administracion e, en generau, totes es funcions e activitats qu'er ordenament astribuís ara Administracion publica.

Article 113

Competéncies dera Generalitat e normativa dera Union Europèa

Correspon ara Generalitat eth desplegament, era aplicacion e era execucio dera normativa dera Union Europèa quan afècte ar encastre des sues competéncies, enes tèrmes qu'establis eth títol V.

Article 114

Activitat de foment

1. Correspon ara Generalitat, enes matèries dera sua competéncia, er exercici dera activitat de foment. Damb aquesta finalitat, era Ge-

neralitat pòt autrejjar subvencions damb cargue a hons pròpris.

2. Correspon ara Generalitat, enes matèries de competéncia exclusiva, era especificacion des objectius as quaus se destinen es subvencions estatus e comunitàries europèes territorializables, e tanben era regulacion des condicions d'autrejament e era gestion, en tot includir-i era tramitacion e era concessio.

3. Correspon ara Generalitat, enes matèries de competéncia compartida, precisar normativament es objectius as quaus se destinen es subvencions estatus e comunitàries europèes territorializables, e tanben completar era regulacion des condicions d'autrejament e tota era gestion, en tot includir-i era tramitacion e era concessio.

4. Correspon ara Generalitat, enes matèries de competéncia executiva, era gestion des subvencions estatus e comunitàries europèes territorializables, en tot includir-i era tramitacion e era concessio.

5. Era Generalitat participe ena determinacion deth caractèr non territorializable des subvencions estatus e comunitàries europèes. Tanben, participe, enes tèrmes que fixe er Estat, ena gestion e era tramitacion d'aguestes subvencions.

Article 115

Artenhuda territorialia e efèctes des competéncies

1. Er encastre materiau des competéncies dera Generalitat ei referit ath territòri de Catalonha, exceptat enes suposicions a qué hè referéncia expressament aquest Estatut e d'autes disposicions legaus qu'establis ena eficàcia juridica extraterritorialia des disposicions e es actes dera Generalitat.

2. Era Generalitat, enes casi en qué er objècte des sues competéncies a ua artenhuda territorialia superiora ath deth territòri de Catalonha, exercís es sues competéncies sus era part d'aguest objècte plaçada en sòn territòri, sense perjudici des esturments de collaboracion que s'establis damb d'alti ens territoriaus o, subsidiàriament, dera coordinacion per Estat des comunautats autonòmes afectades.

CAPÍTOL II

Es matèries des competéncies

Article 116

Agricultura, ramaderia e profitaments forestaus

1. Correspon ara Generalitat, respectant çò qu'establis er Estat en exercici des competéncies que li atribuís er article 149.1.13 e 16 dera Constitucion, era competéncia exclusiva en matèria d'agricultura e ramaderia. Aquesta competéncia includís en tot cas:

a) Era regulacion e eth desvolopament dera agricultura, era ramaderia e eth sector agroalimentari.

b) Era regulacion e era execucio sus era qualitat, era traçabilitat e es condicions des productes agricòles e ramaders, e tanben era luta contra es fraudes en encastres dera produccion e era comercializacion agroalimentària.

c) Era regulacion dera participacion des organizacions agràries e ramaders e des crambes agràries en organismes publics.

d) Era sanitat vegetau e animau enes casi en qué non age efèctes sus era salut umana e era proteccion des animaues.

e) Es semes e es plantèrs, especiaument tot aquerò que sigue relacionat damb es organismes geneticament modificats.

f) Era regulacion des procèssi de produccion, des explotacions, des estructures agràries e deth sòn regim juridic.

g) Eth desvolopament integrau e era proteccion deth mon rurau.

h) Era recèrca, eth desvolopament, era transfeència tecnologica, era innovacion des explotacions e es empreses agràries e alimentàries e era formacion en aguestes matèries.

i) Es fires e es certamens agrícoles, forestaus e ramadèrs.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus:

a) Era planificacion dera agricultura e era ramaderia e deth sector agroalimentari.

b) Era regulacion e eth regim d'intervencion administratiu e d'usatges deth bòsc, des profitaments e es servicis forestaus e des vies pecuàries de Catalonha.

Article 117

Aigua e òbres idrauliques

1. Correspon ara Generalitat, en matèria d'aigües que pertanhen a conques hidrografiques intracomunitàries, era competència exclusiva, qu'includís en tot cas:

a) Era ordenacion administrativa, era planificacion e era gestion dera aigua superficial e sosterranha, des usatges e es profitaments idraulics e tanben des òbres idrauliques que non siuen qualificades d'interès generau.

b) Era planificacion e era adopcion de mesures e esturments especifics de gestion e proteccion des recorsi idrics e des ecosistèms aquatics e terrèstres ligats ara aigua.

c) Es mesures extraordinàries en cas de beuhonh entà garantir eth subministrament d'aigua.

d) Era organizacion dera administracion idraulica de Catalonha, en tot includir-i era participacion des usatgers.

e) Era regulacion e era execucion des actuacions relacionades damb era concentracion parcel·lària e damb es òbres d'adaiguament.

2. Era Generalitat, enes tèrmes qu'establís era legislacion estatau, asumís competències executives sus eth domeni public idraulic e es òbres d'interès generau. Enes madeishi tèrmes, li correspon era participacion ena planificacion e era programacion des òbres d'interès generau.

3. Era Generalitat participe ena planificacion idrológica e enes organs de gestion estataus des recorsi idrics e des profitaments idraulics que pertanhen a conques hidrografiques intercomunitàries. Correspon ara Generalitat, laguens deth sòn encastre territorial, era competència exclusiva sus:

a) Era adopcion de mesures adicionaus de proteccion e sanejament des recorsi idrics e des ecosistèms aquatics.

b) Era execucion e era explotacion des òbres de titularitat estatau, se s'establís mejançant conveni.

c) Es facultats de policia deth domeni public

idraulic que li son atribuïdes pera legislacion estatau.

4. Era Generalitat a d'eméter un informe preceptiu entà quinquèvolha prepausa de transvasament de conques qu'implique era modificacion des recorsi idrics deth sòn encastre territorial.

5. Era Generalitat participe ena planificacion idrológica des recorsi idrics e des profitaments idraulics que passen per Catalonha o que i acaben provinents de territoris de dehòra der encastre estatau espanhòu, cossent damb es mecanismes qu'establís eth títol V, e participe ena execucion dera dita planificacion enes tèrmes qu'establís era legislacion estatau.

Article 118

Associacions e fondacions

1. Correspon ara Generalitat, respectant es condicions basiques qu'er Estat establisque entà garantir era igualtat en exercici deth dret e era resèrva de lei organica, era competència exclusiva sus eth regim juridic des associacions que complissen es sues foncions majoritàriament en Catalonha. Aquesta competència includís en tot cas:

a) Era regulacion des modalitats d'associacion, dera denominacion des associacions, des finalitats, des requisits de constitucion, modificacion, extincion e liquidacion, deth contengut des estatuts, des organs de govèrn, des drets e déuers des associats, des obligacions des associacions e des associacions de caràcter especiau.

b) Era determinacion e eth regim d'aplicacion des beneficis fiscaus des associacions qu'establisque era normativa tributària, e tanben era declaracion d'utilitat publica, eth contengut e es requisits entà obtier-la.

c) Eth registre d'associacions.

2. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus eth regim juridic des fondacions que complissen es sues foncions majoritàriament en Catalonha. Aquesta competència includís en tot cas:

a) Era regulacion des modalitats de fundacion, dera denominacion des fondacions, des finalitats e des beneficiaris dera finalitat fundacionau; dera capacitat entà fondar; des requisits de constitucion, modificacion, extincion e liquidacion; des estatuts; dera dotacion e eth regim dera fundacion en procès de formacion; deth patronat e eth protectorat, e deth patrimonni e eth regim economic e financièr.

b) Era determinacion e eth regim d'aplicacion des beneficis fiscaus des fondacions qu'establisque era normativa tributària.

c) Eth registre de fondacions.

3. Correspon ara Generalitat era fixacion des critèris, era regulacion des condicions, era execucion e eth contròtle des ajudes publiques as associacions e es fondacions.

Article 119

Caça, pesca, activitats maritimes e ordenacion deth sector pesquèr

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de caça e pesca fluviau, qu'includís en tot cas:

a) Era planificacion e era regulacion.

b) Era regulacion deth regim d'intervencion administrativa dera caça e era pesca, dera susvelhança e des profitaments cinegetics e piscicòles.

2. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de pesca maritima e recreativa en aigües interiores, e tanben era regulacion e era gestion des recorsi perquèrs e dera delimitacion d'espacis protegits.

3. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria d'activitats maritimes, qu'includís en tot cas:

a) Era regulacion e era gestion deth marisque e era aquicultura e er establiment des condicions entà practicar-les, e tanben era regulacion e era gestion des recorsi.

b) Era regulacion e era gestion des installacions destinades ad aguestes activitats.

c) Eth busseg professionau.

d) Era formacion e es titulacions en matèria d'activitats de lèser.

4. Correspon ara Generalitat era competència compartida en matèria d'ordenacion deth sector pesquèr. Aquesta competència includís, en tot cas, era ordenacion e es mesures administratives d'execucion relatives as condicions professionals entar exercici dera pesca, era construccion, era seguretat e eth registre oficiau de batèus, es confraries de pescaires e es lòtges de contractacion.

Article 120

Caishes d'estauvis

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de caishes d'estauvis damb demorança en Catalonha, era competència exclusiva sus era regulacion dera sua organizacion, respectant çò qu'establisque er Estat en exercici des competències que li atribuïdes er article 149.1.11 e 13 dera Constitucion. Aquesta competència includís en tot cas:

a) Era determinacion des sòns organs rector e dera manèra en qué es diuersi interèssi socias i an d'èster representats.

b) Er estatut juridic des membres des organs rector e des auti cargues des caishes d'estauvis.

c) Eth regim juridic dera creacion, era fusion, era liquidacion e eth registre.

d) Er exercici des potestats administratives en çò que hè as fondacions que se creen.

e) Era regulacion des agropacions des caishes d'estauvis damb sedença social en Catalonha.

2. Correspon ara Generalitat, en matèria de caishes d'estauvis damb domicili en Catalonha, era competència compartida sus era activitat financièra, cossent damb es principis, es règles e es estandards minims qu'establisson es bases estataus, qu'includís, en tot cas, era regulacion dera distribucion des excedents e dera òbra social des caishes.

Tanben, era Generalitat hè eth seguiment deth procès d'emission e distribucion de quòdes participatives, exceptat enes aspèctes relatius ath regim d'aufèrtes publiques de venta o soscripcion de valors e admissio a negociacion, ara establiment financièr e ara solvència.

3. Correspon ara Generalitat, en matèria de caishes d'estauvis damb demorança en Catalonha, era competència compartida sus disciplina,

inspeccion e sancion des caishes. Aquesta competència inclúis en tot cas er establiment d'infractions e sancions adicionaus en matèries dera sua competència.

4. Era Generalitat, cossent damb çò qu'establís era legislacion estatau, collabòre enes activitats d'inspeccion e sancion qu'eth Ministèri d'Economia e Isenda e eth Banc d'Espanha exercissen sus es caishes d'estauvis damb demorança en Catalonha.

Article 121 *Comèrç e fires*

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de comèrç e fires, qu'inclúis era regulacion dera activitat firau non internacionau e era ordenacion administrativa dera activitat comerciau, era quau ath viatge inclúis en tot cas:

a) Era determinacion des condicions administratives entà exercir-la e des lòcs e es establiments a on se complisque e era ordenacion administrativa deth comèrç electronic o deth comèrç per quinevolh aute miei.

b) Era regulacion administrativa de totes es modalitats de venda i totes es formes de prestacion dera activitat comerciau, e tanben des vendes promocionaus e dera venda a pèrta.

c) Era regulacion des oraris comerciaus, respectant en exercici d'aguesta competència eth principi constitucionau d'unitat de mercat.

d) Era classificacion e era planificacion territoriala des equipaments comerciaus e era regulacion des requisits e deth regim d'installacion, ampliacion e cambi d'activitat des establiments.

e) Er establiment e era execucion des normes e es estandards de qualitat relacionadi damb era activitat comerciau.

f) Era adopcion de mesures de policia administrativa en çò que hè ara disciplina de mercat.

2. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de fires internacionaus celebrades en Catalonha, qu'inclúis en tot cas:

a) Era activitat d'autorizacion e declaracion dera fira internacionau.

b) Era promocion, era gestion e era coordinacion.

c) Era activitat inspectora, era avaloracion e era rendicion de compdes.

d) Er establiment dera reglamentacion intèrna.

e) Eth nomenament d'un delegat o delegada enes organs de direccion de cada fira.

3. Era Generalitat collabòre damb er Estat en establiment deth calendari de fires internacionaus.

Article 122 *Consultes populars*

Correspon ara Generalitat era competència exclusiva entar establiment deth regim juridic, es modalitats, eth procediment, eth compliment e era convocatòria pera madeisha Generalitat o pes ens locaux en encastre des sues competències d'enquêtes, audiéncies publiques, forums de participacion e quinevolh aute esturment de consulta populara, sauvant çò que dispausa er article 149.1.32 dera Constitucion.

Article 123 *Consum*

Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de consum, qu'inclúis en tot cas:

a) Era defensa des drets des consomadors e des usatgèrs, proclamats per article 28, e er establiment e era aplicacion des procediments administratius de queisha e reclamacion.

b) Era regulacion e eth foment des associacions des consomadors e es usatgèrs e era sua participacion enes procediments e ahèrs que les afèctèn.

c) Era regulacion des organs e es procediments de mediacion en matèria de consum.

d) Era formacion e era educacion en consum.

e) Era regulacion dera informacion en matèria de consomadors e usatgèrs.

Article 124 *Cooperatives e economia sociau*

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de cooperatives.

2. Era competència a qué se referís er apartat 1 inclúis era organizacion e eth funcionament des cooperatives, es quaus ath madeish viatge inclúissen en tot cas:

a) Era definicion, era denominacion e era classificacion.

b) Es critèrs sus fixacion deth domicili.

c) Es critèrs rectoris d'actuacion.

d) Es requisits de constitucion, modificacion des estatuts sociaus, fusion, escission, transformacion, dissolucion e liquidacion.

e) Era qualificacion, era inscripcion e era certificacion en registre corresponent.

f) Es drets e déuers des sòcs.

g) Eth regim economic e era documentacion sociau.

h) Era conciliacion e era mediacion.

i) Es grops cooperatius e es formes de collaboracion economica des cooperatives.

3. Era competència a qué hè referència er apartat 1 inclúis en tot cas era regulacion e eth foment deth moviment cooperatiu, en especiàu entà promòir es formes de participacion ena empresa, er accés des treballadors as mieis de produccion e era coesion sociau e territoriala. Era regulacion e eth foment deth moviment cooperatiu inclúissen:

a) Era regulacion der associacionisme cooperatiu.

b) Er enshament e era formacion cooperatius.

c) Era fixacion des critèrs, era regulacion des condicions, era execucion e eth contròtle des ajudes publiques en mon cooperatiu.

4. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus eth foment e era ordenacion deth sector dera economia sociau.

Article 125 *Corporacions de dret public e professions titulades*

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de collègis profesionaus, acadèmies, crambes agràries, crambes de comèrç, indústria e navegacion e d'autes corporacions de dret public representatives d'interèsi economics e profesionaus, era competència exclusiva, sauvant

çò qu'establiessen es apartats 2 e 3. Aquesta competència, respectant çò que dispausen es articles 36 e 139 dera Constitucion, inclúis en tot cas:

a) Era regulacion dera organizacion intèrna, deth funcionament e deth regim economic, presupostari e comptable, e tanben deth regim de collegiacion e adscripcion, des drets e déuers des sòns membres e deth regim disciplinari.

b) Era creacion e era atribucion de foncions.

c) Era tutèla administrativa.

d) Eth sistèma e eth procediment electoraus aplicables ara eleccion des membres des corporacions.

e) Era determinacion der encastre territoriala e era possibla agropacion laguens de Catalonha.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus era definicion des corporacions a qué se referís er apartat 1 e sus es requisits entà crear-ne e entà èste'n membre.

3. Es crambes de comèrç, indústria e navegacion, s'ac acòrden prealablament era Generalitat e er Estat, pòden complir foncions de comèrç exterior e destinar-i recorsi cameraus.

4. Correspon ara Generalitat, respectant es normes generaus sus titulacions academiques e profesionaus e çò que dispausen es articles 36 e 139 dera Constitucion, era competència exclusiva sus er exercici des profesionaus titulades, qu'inclúis en tot cas:

a) Era determinacion des requisits e des condicions d'exercici des professions titulades, e tanben des drets e es obligacions des profesionaus titulats e deth regim d'incompatibilitats.

b) Era regulacion des garanties administratives dauant er intrusisme e es actuacions irregulars, e tanben era regulacion des prestacions profesionaus de caractèr obligatòri.

c) Eth regim disciplinari der exercici des professions titulades.

Article 126 *Crèdit, banca, assegurances e mutualitats non integrades en sistèma de seguretat sociau*

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus era estructura, era organizacion e eth funcionament des mutualitats de prevision sociau non integrades en sistema de seguretat sociau.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus era estructura, era organizacion e eth funcionament des entitats de crèdit que non siguen caishes d'estauvis, des cooperatives de crèdit e des entitats gestores de plans e hons de pensions e des entitats fisiques e juridiques qu'actuen en mercat assegurador d'autes qu'aqüeres as quaus hè referència er apartat 1, cossent damb es principis, es règles e es estandards minims que fixen es bases estataus.

3. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus era activitat des entitats a qué se referissen es apartats 1 e 2. Aquesta competència inclúis es actes d'execucion regladi que li atribuíque era legislacion estatau.

4. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus disciplina, inspeccion e sancion des entitats a qué hè referència er apartat 2.

Article 127

Cultura

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de cultura. Aquesta competència exclusiva compren en tot cas:

a) Es activitats artístiques e culturaus, que s'amien en Catalonha, en tot includir-i:

Prumèr. Es mesures relatives ara producció e era distribucion de llibres e publicacions periodiques en quinsevolh supòrt, e tanben era gestió deth dipòsit legau e er autrejament des còdis d'identificacion.

Dusau. Era regulacion e era inspeccion des sales d'exhibicion cinematografica, es mesures de proteccion dera indústria cinematografica e eth contròtle e era concession de licències de doblatge as empreses distribuïdores domiciliades en Catalonha.

Tresau. Era qualificacion des pellicules e es materiaus audiovisuaus en foncion dera edat e des valors culturaus.

Quatau. Era promocion, era planificacion, era construccion e era gestió d'equipaments culturaus plaçats en Catalonha.

Cincau. Er establiment de mesures fiscaus d'incentivacion des activitats culturaus enes tributs sus es quaus era Generalitat age competències normatives.

b) Eth patrimoní culturau, en tot includir-i en tot cas:

Prumèr. Era regulacion e era execucion de mesures destinades a garantir er enriquiment e era difusion deth patrimoní culturau de Catalonha e a facilitar-i er accés.

Dusau. Era inspeccion, er inventari e era restauracion deth patrimoní arquitectonic, arqueologic, scientific, tecnic, istoric, artistic, etnologic e culturau en generau.

Tresau. Er establiment deth regim juridic des actuacions sus bens mòbles e immòbles integrants deth patrimoní culturau de Catalonha e era determinacion deth regim juridic des bens immòbles, e tanben era declaracion e era gestió d'aguesti bens, exceptat es que siguen de titularitat der Estat.

Quatau. Era proteccion deth patrimoní culturau de Catalonha, qu'includís era conservacion, era reparacion, eth regim de susvelhança e eth contròtle des bens, sense perjudici dera competència estatau entara defensa des bens integrants d'aguest patrimoní contra era exportacion e era espoliacion.

c) Es archius, es bibliotèques, es musèus e es auti centres de dipòsit culturau que non son de titularitat estatau, en tot includir-i en tot cas:

Prumèr. Era creacion, era gestió, era proteccion e er establiment deth regim juridic des centres qu'intègren eth sistèma d'archius e eth sistèma bibliotecari, des musèus e des auti centres de dipòsit culturau.

Dusau. Er establiment deth regim juridic des bens documentaus, bibliografics e culturaus que i son dipositadi.

Tresau. Era conservacion e era recuperacion des bens qu'intègren eth patrimoní documentau e bibliografic catalan.

d) Eth foment dera cultura, damb relacion ath quau includís:

Prumèr. Eth foment e era difusion dera creacion e era produccion teatraus, musicaus, audi-

ovisuaus, literàries, de dança, de circ e d'arts combinades amiades a tèrme en Catalonha.

Dusau. Era promocion e era difusion deth patrimoní culturau, artistic e monumentau e des centres de dipòsit culturau de Catalonha.

Tresau. Era projeccion internacionau dera cultura catalana.

2. Correspon ara Generalitat era competència executiva sus es archius, es bibliotèques, es musèus e es centres de dipòsit culturau de titularitat estatau plaçats en Catalonha, era gestió des quaus non se resèrve exprèssament er Estat, qu'includís, en tot cas, era regulacion deth foncionament, era organizacion e eth regim de personau.

3. Enes actuacions qu'er Estat hèsque en Catalonha en matèria d'inversion en bens e equipaments culturaus se requerís er acòrd prealable damb era Generalitat. En cas des activitats qu'er Estat complisque en çò que hè ara projeccion internacionau dera cultura, eth Govern der Estat e eth Govern dera Generalitat an d'articular formules de collaboracion e cooperacion mutuaus, cossent damb çò qu'establís eth títol V d'aguest Estatut.

Article 128

Denominacions e indicacions geografiques e de qualitat

1. Correspon ara Generalitat, en tot respectar çò que dispause er article 149.1.13 dera Constitucion, era competència exclusiva sus denominacions d'origen e d'aves mencions de qualitat, qu'includís eth regim juridic de creacion e foncionament, eth quau ath madeish temps includís:

a) Era determinacion des possibles nivèus de proteccion des productes, eth sòn regim e es sues condicions, e tanben es drets e es obligacions que ne deriven.

b) Eth regim de titularitat des denominacions, en tot respectar era legislacion de propietat industriau.

c) Era regulacion des formes e des condicions de produccion e comercializacion des productes corresponents, e eth regim sancionador aplicable.

d) Eth regim dera organizacion administrativa dera denominacion d'origen, o mencion de qualitat, referida tant ara gestió coma ath contròtle dera produccion e era comercializacion.

2. Era competència a qué hè referència er apartat 1 includís eth reconeixement des denominacions o des indicacions, era aprobacion des sues normes reguladores e totes es facultats administratives de gestió e contròtle sus era actuacion des denominacions o es indicacions, especialment es que deriven dera eventualu tutèla administrativa sus es organs dera denominacion e der exercici dera potestat sancionadora per infraccions deth regim dera denominacion.

3. Era Generalitat, en cas qu'eth territòri d'ua denominacion despasse es limits de Catalonha, exercís es facultats de gestió e contròtle sus es actuacions des organs dera denominacion relatives a terrenes e installacions plaçats en Catalonha, enes tèrmes que determinen es leis. Era Generalitat participe enes organs dera deno-

minacion e en exercici des sues facultats de gestió.

4. Era Generalitat exercís sus eth sòn territòri es obligacions de proteccion derivades deth reconeixement pera madeisha Generalitat d'ua denominacion d'origen o d'ua indicacion geografica protegida. Es autoritats corresponents collabòren ena proteccion des denominacions geografiques e de qualitat catalanes dehòra deth territòri de Catalonha e dauant es corresponents institucions de proteccion europèes e internacionaus.

Article 129

Dret civiu

Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de dret civiu, exceptat enes matèries qu'er article 149.1.8 dera Constitucion atribuís en tot cas ar Estat. Aquesta competència includís era determinacion deth sistèma de hònts, deth dret civil de Catalonha.

Article 130

Dret processau

Correspon ara Generalitat dictar es normes processaus especificques que deriven des particularitats deth dret substantiu de Catalonha.

Article 131

Educacion

1. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ensenhament non universitari, era competència exclusiva sus es ensenhaments postobligatòris que non amien ara obtencion d'un títol o ua certificacion academica o professionau damb validesa en tot er Estat e sus es centres docents en qué s'impartissen aguesti ensenhaments.

2. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ensenhament non universitari, en çò que hè as ensenhaments obligatòris e non obligatòris qu'amien ara obtencion d'un títol academic o professionau damb validesa en tot er Estat e damb relacion as ensenhaments d'educacion infantila, era competència exclusiva qu'includís:

a) Era regulacion des organs de participacion e consulta des sectors afectats ena programacion der ensenhament en sòn territòri.

b) Era determinacion des contenguts educatius deth primèr cicle dera educacion infantila e era regulacion des centres en qué s'impartís aguest cicle, e tanben era definicion des plantilhes deth professorat e des titulacions e es especializacions dera rèsta deth personau.

c) Era creacion, eth desvolopament organizatiu e eth regim des centres publics.

d) Era inspeccion, era avaloracion intèrna deth sistèma educatiu, era innovacion, era recèrca e era experimentacion educatives, e tanben eth garantiment dera qualitat deth sistèma educatiu.

e) Eth regim de foment der estudi, de bèques e d'ajudes damb hons pròpris.

f) Era formacion permanenta e eth perfeccionament deth personau docent e des auti professionals dera educacion e era aprobacion de directritz d'actuacion en matèria de recorsi umans.

g) Es servicis educatius e es activitats escolares complementàries en çò que hè as cen-

tres docents públics e as centres docents privats sostenguts damb hons públics.

h) Es aspèctes organitzatius des ensenhaments en regim non presenciu adreçadi ar alumnat d'edat superiora ara d'escolarizacion obligatòria.

3. En aquerò que non regule er apartat 2 e en çò que hè as ensenhaments a qué hè referència eth nomenat apartat, correspon ara Generalitat, en tot respectar es aspèctes essenciaus deth dret ara educacion e ara libertat d'ensenhament, en matèria d'ensenhament non universitari e cossent damb çò que dispause er article 149.1.30 dera Constitucion, era competència compartida, qu'includís en tot cas:

a) Era programacion deth ensenhament, era sua definicion e era avaloracion generau deth sistema educatiu.

b) Era ordenacion deth sector der ensenhament e dera activitat docenta e educativa.

c) Er establiment des plans d'estudi corresponents, en tot inclur-i era ordenacion curriculara.

d) Eth regim de foment der estdi, de bèques e d'ajudes estataus.

e) Er accés ara educacion e er establiment e era regulacion des critèris d'admission e escolarizacion der alumnat enes centres docents.

f) Eth regim de sosteniment damb hons públics des ensenhaments deth sistèma educatiu e des centres que les impartissen.

g) Es requisits e es condicions des centres docents e educatius.

h) Era organizacion des centres públics e des privats sostengudi damb hons públics.

i) Era participacion dera comunitat educativa en contròtle e era gestion des centres docents públics e des privats sostenguts damb hons públics.

j) Era adquisicion e era pèrta dera condicon de foncionari o foncionària docent dera administracion educativa, eth desvolopament des sòns drets e déuers basics, e tanben era politica de personau ath servici dera administracion educativa.

4. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ensenhament non universitari, era competència executiva sus era expedicion e era omologacion des títols acadèmics e professionaus estataus.

Article 132

Emergències e proteccion civila

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de proteccion civila, qu'includís, en tot cas, era regulacion, era planificacion e era execucion de mesures relatives as emergències e era seguretat civila, e tanben era direccion e era coordinacion des servicis de proteccion civila, qu'includissen es servicis de prevencion e extincion d'incendis, sense perjudici des facultats des govèrns locals en aguesta matèria, en tot respectar çò qu'establisque er Estat en exercici des sues competències en matèria de seguretat publica.

2. Era Generalitat, enes casi relatius a emergències e proteccion civila d'artenhuda superiora a Catalonha, a de promòir mecanismes de colaboracion damb d'aites comunitats autonòmes e damb er Estat.

3. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de sauvament marítim, enes tèrmes que determine era legislacion der Estat.

4. Era Generalitat participe ena execucion en matèria de seguretat nucleara, enes tèrmes que siguen acordats enes convènis soscrits ad aquest èfècte e, se cau, enes leis.

Article 133

Energia e mines

1. Correspon ara Generalitat era competència compartida en matèria d'energia.

Aguesta competència includís en tot cas:

a) Era regulacion des activitats de produccion, magatzematge e transpòrt d'energia, er autrejament des autorizacions des installacions que transcorren intègrament peth territòri de Catalonha e er exercici des activitats d'inspeccion e contròtle de totes es installacions existents en Catalonha.

b) Era regulacion dera activitat de distribucion d'energia que s'acomplisquen en Catalonha, er autrejament des autorizacions des installacions corresponents e er exercici des activitats d'inspeccion e contròtle de totes es installacions existents en Catalonha.

c) Eth desplegament des normes complementàries de qualitat des servicis de subministrament d'energia.

d) Eth foment e era gestion des energies renaubles e dera eficiència energetica.

2. Era Generalitat participe mejançant era emision d'un informe prealable en procediment d'autrejament dera autorizacion des installacions de produccion e transpòrt d'energia qu'ultrapassen eth territòri de Catalonha o s'era energia ei objècte de profitament dehòra d'aguest territòri.

3. Era Generalitat participe ena regulacion e era planificacion d'encastre estatau deth sector dera energia qu'afècte ath territòri de Catalonha.

4. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus eth regim minèr. Aguesta competència includís, en tot cas, era regulacion e eth regim d'intervencion administrativa e contròtle des mines e es recorsi minèrs que siguen plaçats en territòri de Catalonha e des activitats extractives que s'i realizen.

Article 134

Espòrt e lèser

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria d'espòrt, qu'includís en tot cas:

a) Eth foment, era divulgacion, era planificacion, era coordinacion, era execucion, er assessorament, era implantacion e era projecion dera practica dera activitat fisica e der espòrt per tota Catalonha, a toti es nivèus socials.

b) Era ordenacion des organs de mediacion en matèria d'espòrt.

c) Era regulacion dera formacion esportiva e eth foment dera tecnificacion e deth naut rendiment esportiu.

d) Er establiment deth regim juridic des federacions e es clubs esportius e des entitats catalanes que promòen e organizen era practica der espòrt e dera activitat fisica en encastre de Ca-

talonha, e era declaracion d'utilitat publica des entitats esportives.

e) Era regulacion en matèria de disciplina esportiva, competitiva e electorau des entitats que promòen e organizen era practica esportiva.

f) Eth foment e era promocion der associacionisme esportiu.

g) Eth registre des entitats que promòen e organizen era practica dera activitat fisica e esportiva damb sedença sociala en Catalonha.

h) Era planificacion deth hilat d'equipaments esportius de Catalonha e era promocion dera sua execucion.

i) Eth contròtle e eth seguiment medicoesportiu e de salut des practicants dera activitat fisica e esportiva.

j) Era regulacion en matèria de prevencion e contròtle dera violència enes espectacles públics esportius, en tot respectar es facultats reservades ar estat en matèria de seguretat publica.

k) Eth garantiment dera salut des espectadors e des autes persones implicades ena organizacion e er acompliment dera activitat fisica e esportiva, e tanben dera seguretat e eth contròtle sanitari des equipaments esportius.

l) Eth desvolopament dera recèrca scientifica en matèria esportiva.

2. Era Generalitat participe en entitats e organismes d'encastre estatau, europèu e internacional qu'agen per objècte eth desvolopament der espòrt.

3. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de lèser, qu'includís, en tot cas, eth foment e era regulacion des activitats que se complissen en territòri de Catalonha e eth regim juridic des entitats qu'agen per finalitat eth compliment dera activitat de lèser.

4. Era Generalitat participe en entitats e organismes d'encastre estatau, europèu e internacional qu'agen per objècte eth desvolopament deth lèser.

Article 135

Estadistica

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus estadistica d'interès dera Generalitat, qu'includís en tot cas:

a) Era planificacion estadistica.

b) Era organizacion administrativa.

c) Era creacion d'un sistèma estadistic oficial pròpri dera Generalitat.

2. Era Generalitat participe e collabòre ena elaboracion d'estadistiques d'artenhuda supra-autonoma.

Article 136

Era Foncion Publica e eth personau ath servici des administracions publiques catalanes

Correspon ara Generalitat, en matèria de foncion publica, en tot respectar eth principi d'autonomia locala:

a) Era competència exclusiva sus eth regim estatutari deth personau ath servici des administracions publiques catalanes e sus era ordenacion e era organizacion dera foncion publica sautant çò que dispause era letra b.

b) Era competència compartida entath desvolopament des principis ordenadors dera aucion publica, sus era adquisicion e era pèrta

dera condició de funcionari, es situacions administratives i es drets, es déuers i es incompatibilitats deth personau ath servici des administracions públiques.

c) Era competència exclusiva, en matèria de personau laborau, entara adaptacion dera relació de llocs de treball as besonhs derivadi dera organizacion administrativa e sus era formació d'aguest personau.

Article 137

Abitatge

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria d'abitatge, qu'includís en tot cas:

a) Era planificació, era ordenació, era gestió, era inspecció e eth contròtle der abitatge cossent damb es besonhs socials e d'equilibri territorialiu.

b) Er establiment de prioritats e objectius dera activitat de foment des administracions públiques de Catalunya en matèria d'abitatge e era adopció des mesures que calguen entà arrenher-les, tant en çò que hè ath sector públic coma ath privat.

c) Era promoció pública d'abitatges.

d) Era regulació administrativa deth comerç referit a abitatges e er establiment de mesures de protecció e disciplinàries en aguest encastre.

e) Es normes tècniques, era inspecció e eth contròtle sus era qualitat dera construcció.

f) Es normes sus era abitabilitat des abitatges.

g) Era innovació tecnològica e era sostenibilitat aplicabla as abitatges.

h) Era normativa sus conservació e manteniment des abitatges e era sua aplicació.

2. Correspon ara Generalitat era competència sus es condicions des edificis entara instal·lació d'infraestructures comunes de telecomunicacions, radiodifusió, telefonia bàsica e d'altres servicis per cable, en tot respectar era legislació der Estat en matèria de telecomunicacions.

Article 138

Immigració

1. Correspon ara Generalitat en matèria d'immigració:

a) Era competència exclusiva en matèria de primèr acolliment des persones immigrades, qu'includís es actuacions sociosanitàries e d'orientació.

b) Eth desenvolupament dera política d'integració des persones immigrades en encastre des seues competències.

c) Es establiment e era regulació des mesures que calguen entara integració social e econòmica des persones immigrades e entara sua participació social.

d) Er establiment per lei d'un encastre de referència entar acuelh e era integració des persones immigrades.

e) Era promoció e era integració des persones retornades e era ajuda ad aguestes, e er impuls des polítiques e es mesures pertinents que ne faciliten eth retorn a Catalunya.

2. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria d'autorizació de

treball as estrangers era relació laborau des quals se complisque en Catalunya. Aquesta competència, que s'exercís necessàriament en coordinació damb era que correspon ar Estat en matèria d'entrada e residència d'estrangers, includís:

a) Era tramitació e era resolució des autoritzacions inicials de treball per compte pròpri o d'altre.

b) Era tramitació e era resolució des recursos presentats en çò que hè as expedients a que hè referència era letra a e era aplicació deth règim d'inspecció e sanció.

3. Correspon ara Generalitat era participació enes decisions der Estat sus immigració qu'agen ua transcendència especial entà Catalunya e, en particular, era participació preceptiva prealabla ena determinació deth contingut de treballadors estrangers mejançant es mecanismes qu'establís eth títol V.

Article 139

Indústria, artesanía, contròtle metrologic e contrastació de metalls

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria d'indústria, sauant çò qu'establís er apartat 2. Aquesta competència includís, en tot cas, era ordenació des sectors e des processos industrials en Catalunya, era seguretat des activitats, des instal·lacions, des equips, des processos e des productes industrials e era regulació des activitats industrials que poguen produir impacte ena seguretat o era salut des persones.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus era planificació dera indústria, en marc dera planificació generau dera economia.

3. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria d'artesanía.

4. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de contròtle metrologic.

5. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de contrastació de metalls.

Article 140

Infraestructures deth transport e des comunicacions

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus ports, aeroportos, eliports e d'altres infraestructures de transport en territori de Catalunya que non agen era qualificació legau d'interès generau. Aquesta competència includís en tot cas:

a) Eth règim jurídic, era planificació e era gestió de toti es ports e aeroportos, instal·lacions portuàries e aeroportuàries, instal·lacions marítimes menors, estacions terminaus de carga en recintes portuàries e aeroportuàries e d'altres infraestructures de transport.

b) Era gestió deth domeni públic de besonh entà balhar eth servici, especialment er autajament d'autorizacions e concessions laguens des recintes portuàries o aeroportuàries.

c) Eth règim econòmic des servicis portuàries o aeroportuàries, especialment es potestats tarifària e tributària e era percepció e era re-

captació de tota sòrta de tributs e cargues relacionats damb era utilització dera infraestructura e deth servici que balhe.

d) Era delimitació der airau de servicis des ports o es aeroportos e era determinació des usatges, es equipaments e es activitats complementàries laguens deth recinte deth port o er aeroport o des altres infraestructures de transport, en tot respectar es facultats deth titular deth domeni públic.

2. Era Generalitat participe enes organismes d'arrendament supraautonòmic qu'exercissen funcions sus es infraestructures de transport plaçades en Catalunya que son de titularitat estadau.

3. Era qualificació d'interès generau d'un port, un aeroport o ua altra infraestructura de transport plaçadi en Catalunya requerís er informe prealabla dera Generalitat, que pòt participar ena sua gestió o assumir-la, cossent damb çò qu'establissen es leis.

4. Correspon ara Generalitat era participació ena planificació e era programació de ports e aeroportos d'interès generau enes tèrmes que determine era normativa estadau.

5. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus eth sòn hilat viari en tot er encastre territorialiu de Catalunya, e tanben era participació ena gestió deth hilat der Estat en Catalunya, cossent damb çò qu'establís era normativa estadau. Aquesta competència includís en tot cas:

a) Era ordenació, era planificació e era gestió integrada deth hilat viari de Catalunya.

b) Eth règim jurídic e financièr de toti es elements deth hilat viari des quals ei titulara era Generalitat.

c) Era connectivitat des elements qu'intègren eth hilat viari de Catalunya entre eri o damb d'altres infraestructuras deth transport o d'altres hilaus.

6. Correspon ara Generalitat, en matèria de hilat ferroviari, era competència exclusiva damb relació as infraestructuras des quals ei titulara e era participació ena planificació e era gestió des infraestructuras de titularitat estadau plaçades en Catalunya, cossent damb çò qu'establisque era normativa estadau.

7. Correspon ara Generalitat, cossent damb era normativa der Estat era competència executiva en matèria de comunicacions electròniques, qu'includís en tot cas:

a) Promòir era existència d'un conjunt mínim de servicis d'accés universau.

b) Era inspecció des infraestructures comunes de telecomunicacions e er exercici dera potestat sancionadora corresponenta.

c) Era resolució de conflictes entre operadors de radiodifusió que compartisquen multiplex era cobertura des quals non ultrapasse eth territori de Catalunya.

d) Era gestió deth registre d'instal·ladors d'infraestructures comunes de telecomunicacions e deth registre de gestors de multiplex er encastre des quals non ultrapasse eth territori de Catalunya.

Article 141

Jòc e espectacles

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de jòc, apòstes e casi-

nos, s'era activitat s'acomplís exclusivament en Catalonha, en tot inclur-lo en tot cas:

a) Era creacion e era autorizacion de jòc e apòstes e era sua regulacion, e tanben era regulacion des empreses dedicades ara gestion, era explotacion e era practica d'aguestes activitats o qu'an per objècte era comercializacion e era distribucion des materiaus relacionadi damb eth jòc en generau, incluint-i es modalitats de jòc per mieis informatics e telematics.

b) Era regulacion e eth contròtle des locals, es installacions e es equipaments utilizats entà acomplir aquestes activitats.

c) Era determinación, en encastre des sues competéncias, deth regim fiscau sus era activitat de jòc des empreses que l'acomplissen.

2. Era autorizacion de naues modalitats de jòc e apòstes d'encastre estatau o ben era modificacion des existents requerís era deliberacion ena Comission Bilaterau Generalitat-Estat qu'establisque eth títol V e er informe prealable determinant dera Generalitat.

3. Correspon ara Generalitat era competéncia exclusiva en matèria d'espectacles e activitats recreatives, qu'includís, en tot cas, era ordenacion deth sector, eth regim d'intervencion administrativa e eth contròtle de tota sòrta d'espectacles en espacis e locals publics.

Article 142

Joenessa

1. Correspon ara Generalitat era competéncia exclusiva en matèria de joenessa, qu'includís en tot cas:

a) Eth dessenh, era aplicacion e era avaloracion de politiques, plans e programes destinats ara joenessa.

b) Era promocion der associacionisme juvenil, des iniciatives de participacion dera gent joena, dera mobilitat internacionau e deth to-risme juvenil.

c) Era regulacion, era gestion, era intervencion e era policia administrativa d'activitats e installacions destinades ara joenessa.

2. Correspon ara Generalitat era soscripcion cossent damb entitats internacionaus e era participacion en aquestes en colaboracion damb er Estat o de manèra autonòma, s'ac permet era normativa dera entitat corresponenta, e en tot cas era tramitacion de documents autrejats per entitats internacionaus qu'afecten a persones, installacions o entitats damb residéncia en Catalonha, en tot respectar era legislacion der Estat.

Article 143

Lengua pròpria

1. Correspon ara Generalitat de Catalonha era competéncia exclusiva en matèria de lengua pròpria, qu'includís, en tot cas, era determinacion dera arthenhuda, des usatges e des efèctes juridics dera sua oficialitat, e tanben era normalizacion lingüística deth catalan.

2. Correspon ara Generalitat e tanben ath Conselh Generau d'Aran era competéncia sus era normalizacion lingüística der occitan, nomenat *aranés* en Aran.

Article 144

Miei ambient, espacis naturaus e meteorologia

1. Corresponen ara Generalitat era competéncia compartida en matèria de miei ambient e era competéncia entar establiment de normes adicionaus de proteccion. Aquesta competéncia compartida includís en tot cas:

a) Er establiment e era regulacion des esturments de planificacion ambientau e deth procediment de tramitacion e aprobacion d'aguesti esturments.

b) Er establiment e era regulacion de mesures de sostenibilitat, fiscalitat e recèrca ambientaus.

c) Era regulacion des recorsi naturaus, dera flòra e era fauna, dera biodiversitat, deth miei ambient marin e aquatic, se non a per finalitat era preservacion des recorsi pesquers e maritims.

d) Era regulacion sus prevencion ena produccion de recipients e embalatges en tot eth sòn cycle de vida, des de que se genèren enquia que passen a èster residus.

e) Era regulacion sus prevencion e correccion dera generacion de residus damb origen o destinacion en Catalonha e sus era gestion e eth traslat d'aguesti e era sua disposicion finau.

f) Era regulacion ena prevencion, eth contròtle, era correccion, era recuperacion e era compensacion dera contaminacion de sòu e subsòu.

g) Era regulacion e era gestion des vessaments hèti enes aigües interiores de Catalonha e tanben des hèti enes aigües superficiaus e soterranhes que non passen per ua auta comunitat autonòma. En tot cas, laguens deth sòn encastre territorialau, correspon ara Generalitat era competéncia executiva sus era intervencion administrativa des vessaments enes aigües superficiaus e soterranhes.

h) Era regulacion der ambient atmosferic e des diuèrses classes de contaminacion d'aguest, era declaracion de zònes d'atmosphèra contaminada e er establiment de d'auti esturments de contròtle dera contaminacion, damb independéncia dera administracion competentà entà autorizar era òbra, era installacion o era activitat que la produsisque.

i) Era regulacion deth regim d'autorizacion e seguiment dera emision de gasi d'efècte iver-nacle.

j) Era regulacion e era promocion des qualificacions relatives a productes, activitats, installacions, infraestructures, procediments, procès productius o conductes respectuosis damb eth miei.

k) Era prevencion, era restauracion e era reparacion de damatges ath miei ambient e tanben eth regim sancionador corresponent.

l) Es mesures de proteccion des espècies e eth regim sancionador.

2. Correspon ara Generalitat, en matèria d'espacis naturaus, era competéncia exclusiva que, en tot respectar çò que dispaue er article 149.1.23 dera Constitucion, includís, en tot cas, era regulacion e era declaracion des figures de proteccion, delimitacion, planificacion e gestion d'espacis naturaus e d'abitats protegits plaçats en Catalonha.

3. Era Generalitat, en cas des espacis naturaus que despassen eth territòri de Catalonha, a de promòdr es esturments de colaboracion damb d'autes comunitats autonòmes entà crear, delimitar, regular e gestionar aquesti espacis.

4. Era declaracion e era delimitacion d'espacis naturaus dotats damb un regim de proteccion estatau requerís er informe preceptiu dera Comission Bilaterau Generalitat-Estat. S'er espaci ei plaçat intègrament en territòri de Catalonha, era gestion correspon ara Generalitat.

5. Correspon ara Generalitat er establiment d'un servici meteorologic pròpri eth subministrament d'informacion meteorologica e climatica, incluint-i eth pronostic, eth contròtle e eth seguiment des situacions meteorologiques de risc, e tanben era recèrca en aquesti encastres e era elaboracion dera cartografia climatica.

6. Era Generalitat exercís es sues competéncias mejançant eth Còs d'Agents Ruraus, competents ena susvelhança, eth contròtle, era proteccion, era prevencion integrat e era colaboracion ena gestion deth miei ambient. Es membres d'aguest còs an era condicion d'agents dera autoritat e exercissen foncions de policia administrativa especiau e policia judicial enes tèrmes qu'establís era lei.

Article 145

Mercats de valors e centres de contractacion

Correspon ara Generalitat era competéncia compartida en matèria de mercats de valors e centres de contractacion plaçats en Catalonha. Aquesta competéncia includís en tot cas:

a) Era creacion, era denominacion, era autorizacion e era supervision des mercats de valors e des sistèmes organizats de negociacion.

b) Era regulacion e es mesures administratives d'execucion sus organizacion, foncionament, disciplina e regim sancionador des societats retores de mercats de valors.

c) Eth contròtle dera emision, era admission, era suspension, era exclusion e er establiment de requisits adicionaus d'admission des valors que se negòcien exclusivament en aquesti mercats, e tanben era inspeccion e eth contròtle.

d) Era acreditacion des persones e des entitats entà èster membres d'aguesti mercats.

e) Er establiment des fiances qu'an de constituir es membres des borses de valors en garantia des operacions pendentes de liquidacion.

Article 146

Mieis de comunicacion social e servicis de contengut audiovisuau

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de servicis de ràdio e television, e tanben de quinsevolh aute servici de comunicacion audiovisualau:

a) Era competéncia exclusiva sus era organizacion dera prestacion deth servici publics de comunicacion audiovisualau d'encastre local, en tot respectar era garantia dera autonomia locala.

b) Era competéncia compartida sus era regulacion e eth contròtle des servicis de comunicacion audiovisualau qu'usen quinsevolh des supòrts e des tecnologies disponibles dirigits ath public de Catalonha, e tanben sus es ofèrtes de comunicacion audiovisualau se se distribuïssen en territòri de Catalonha.

2. Correspon ara Generalitat era competéncia compartida en matèria de mieis de comunicacion social.

3. Era Generalitat a de fomentar eth pluralisme lingüístic e culturau de Catalonha enes miéis de comunicacion sociau.

Article 147

Notariat e registres publics

1. Correspon ara Generalitat de Catalonha, en matèria de notaries e de registres publics dera propietat, mercantils e de bens mòbles, era competència executiva, qu'inclúis en tot cas:

a) Eth nomenament des notaris e es registradors dera propietat, mercantils e de bens mòbles, mejançant era convocatòria, era administracion e era resolucion des oposicions liures e restringides e des concorsi, qu'a de convocar e portar a tèrme enquiara formalizacion des nomenaments. Entara provision des notaries e des registres, es candidats an d'èster admetuts en igualtat de dreus, e an d'acreditar eth coneishement dera lengua e deth dret catalans ena forma e damb era arthenhuda qu'establissen er Estatut e es leis.

b) Era participacion ena elaboracion des programes d'accès as còssi de notaris e registradors dera propietat, mercantils e de bens mòbles d'Espanha, as efèctes dera acreditacion deth coneishement deth dret catalan.

c) Er establiment des demarcacions notaries e registraus, en tot inclúir-i era determinacion des districtes ipotecaris e des districtes de competència territoriala des notaris.

d) Eth nomenament de notaris archivèrs de protocòls de districte e era guarda e custòdia des libres de comptadoria d'ipotèques.

2. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de regim des recorsi sus era qualificacion des títols o es clausules concretes en matèria de dret catalan que s'agen d'inscrúer en un registre dera propietat, mercantil o de bens mòbles de Catalonha.

3. Correspon ara Generalitat, en encastre dera regulacion generau, era competència executiva en matèria de Registre Civi, en tot inclúir-i eth nomenament des sòns encargats, interins e substituïts, er exercici en çò que hè ad aguesti dera foncion disciplinària, e tanben era provision des miéis umans e materiaus de besonh entar exercici des foncions. Aguesti encargats an d'acreditar eth coneishement dera lengua catalana e deth dret catalan ena forma e damb era arthenhuda qu'establisquen er Estatut e es leis.

Article 148

Òbres publicques

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria des òbres publicques que s'executen en territòri de Catalonha e que non an estat qualificades d'interès generau ne afècten a ua auta comunitat autonòma. Aguesta competència inclúis, en tot cas, era planificacion, era construccion e eth finançament des òbres.

2. Era qualificacion d'interès generau requèrís er informe prealable dera Generalitat. Era Generalitat partice ena planificacion e era programacion des òbres qualificades d'interès generau, cossent damb çò que dispause era legislacion der Estat e segontes çò qu'establís eth títol V d'aguest Estatut.

3. Correspon ara Generalitat era gestion des servicis publics dera sua competència as quaus

demoren afectades o adscrites totes es òbres publicques que non siguen d'interès generau. En supausat des òbres qualificades d'interès generau o qu'afècten a ua auta comunitat autonòma, se pòden soscrúer convènís de colaboracion entara gestion des servicis.

Article 149

Ordenacion deth territòri e deth paisatge, deth litorau e urbanisme

1. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ordenacion deth territòri e deth paisatge, era competència exclusiva, qu'inclúis en tot cas:

a) Er establiment des directritzes d'ordenacion e gestion deth territòri, deth paisatge e des actuacions que i incidissen.

b) Er establiment e era regulacion des figures de planejament territorial e deth procediment entà tramitar-les e aprovar-les.

c) Er establiment e era regulacion des figures de proteccion d'espacis naturaus e de corredors biològics, cossent damb çò qu'establís er article 144.2.

d) Es prevision sus emplaçaments des infraestructures e es equipaments de competència dera Generalitat.

e) Era determinacion de mesures especificques de promocion der equilibri territorial, demografic, socioeconomic e ambientau.

2. Era determinacion der emplaçament d'infraestructures e equipaments de titularitat estatua en Catalonha requèrís er informe dera Comission Bilateralau Generalitat-Estat.

3. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ordenacion deth litorau, en tot respectar eth regim generau deth domeni public, era competència exclusiva, qu'inclúis en tot cas:

a) Er establiment e era regulacion des plans territoriaus d'ordenacion e usatge deth litorau e des plages, e tanben era regulacion deth procediment de tramitacion e aprobacion d'aguesti esturments e plans.

b) Era gestion des títols d'ocupacion e usatge deth domeni public maritimoterrèstre, especiaument er autrejament d'autorizacions e concessions e, en tot cas, es concessions d'òbres fixes ena mar, en tot respectar es excepcions que se poguen establir per motius mieiambientaus enes aigües costanères interiores e de transicion.

c) Era regulacion e era gestion deth regim economic financièr deth domeni public maritimoterrèstre, enes tèrmes qu'establís era legislacion generau.

d) Era execucion d'òbres e actuacions en litorau catalan que non siguen d'interès generau.

4. Correspon ara Generalitat era execucion e era gestion des òbres d'interès generau plaçades en litorau catalan, cossent damb çò qu'establís er article 148.

5. Correspon ara Generalitat, en matèria d'urbanisme, era competència exclusiva, qu'inclúis en tot cas:

a) Era regulacion deth regim urbanistic deth sòu, qu'inclúis, en tot cas, era determinacion des critèris sus es diuèrses sòrtes de sòus e es sòns usatges.

b) Era regulacion deth regim juridic dera propietat deth sòu en tot respectar es condicions basicques qu'er Estat establís entà garantir era igualtat der exercici deth dret ara propietat.

c) Er establiment e era regulacion des esturments de planejament e gestion urbanistica, e tanben deth sòn procediment de tramitacion e aprobacion.

d) Era politica de sòu e abitatge, era regulacion des patrimonis publics de sòu e abitatge e eth regim dera intervencion administrativa ena edificacion, era urbanizacion e er usatge deth sòu e eth subsòu.

e) Era proteccion dera legalitat urbanistica, qu'inclúis, en tot cas, era inspeccion urbanistica, es ordres de suspencion d'òbres e licències, es mesures de restauracion dera legalitat fisica alterada, e tanben era disciplina urbanistica.

6. Correspon ara Generalitat era competència compartida en matèria de dret de reversion enes expropiacions urbanistiques en encastre dera legislacion estatua.

Article 150

Era organizacion dera Administracion dera Generalitat

Correspon ara Generalitat, en matèria d'organizacion dera sua Administracion, era competència exclusiva sus:

a) Era estructura, era regulacion des organs e directius publics, eth foncionament e era articulacion territoriala.

b) Es diuèrses modalitats organizatives e esturmentaus entara actuacion administrativa.

Article 151

Organizacion territoriala

Correspon ara Generalitat, en tot respectar era garantia institucional qu'establisquen es articles 140 e 141 dera Constitucion, era competència exclusiva sus organizacion territoriala, qu'inclúis en tot cas:

a) Era determinacion, era creacion, era modificacion e era supression des ens que configuren era organizacion territoriala de Catalonha.

b) Era creacion, era supression e era alteracion des tèrmes tant des municipis coma des ens locaux d'encastre territoriala inferior; era denominacion, era capitalitat e es simbèus des municipis e des auti ens locaux; es toponims, e era determinacion des regims especiaus.

c) Er establiment per mieï de lei de procediments de relacion enter es ens locals e era poblacion, en tot respectar era autonomia locau.

Article 152

Planificacion, ordenacion e promocion dera activitat economica

1. Correspon ara Generalitat era competència entara promocion dera activitat economica en Catalonha.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus era ordenacion dera activitat economica en Catalonha.

3. Era Generalitat pòt establir ua planificacion dera activitat economica en encastre des directritzes qu'establisqui era planificacion generau der Estat.

4. Correspon ara Generalitat eth desenvolopament e era gestion dera planificacion generau dera activitat economica. Aguesta competència inclúis en tot cas:

a) Eth desplaçament des plans estatuaus.

b) Era participacion ena planificacion estatau per miei des mecanismes qu'establís er títol V.

c) Era gestion des plans, en tot inclur-i es hons i es recursi d'origen estatau destinats ar foment dera activitat economica, enes tèrmes establits que s'establiessen per miei de convén.

Article 153

Politiques de genre

Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de politiques de genre que, en tot respectar çò qu'establís er estat en exercici dera competència que li atribusís er article 149.1.1 dera Constitucion, includís en tot cas:

a) Era planificacion, eth dessenh, era execucion, era avaloracion e eth contròtle de normes, plans e directritz generaus en matèria de politiques entara hemna, e tanben er establiment d'accions positives entà arténher eradicar era discriminacion per rason de sèxe que s'agen d'executar damb caractèr unitari entà tot eth territòri de Catalonha.

b) Era promocion der associacionisme de hemnes que complissen activitats relacionades damb era igualtat e era non-discriminacion e des iniciatives de participacion.

c) Era regulacion des mesures e es esturments entara sensibilizacion sus era violència de genre e entà detectar-la e previer-la, e tanben era regulacion de servicis e recursi pròpris destinadi a arténher ua proteccion integrau des hemnes qu'an patit o patissen aguesta sòrta de violència.

Article 154

Promocion e defensa dera competència

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de promocion dera competència enes mercats respècte as activitats economicas que s'exercissen principaument en Catalonha.

2. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de defensa dera competència en exercici des activitats economicas qu'altèren o poguen alterar era liura competència deth mercat en un encastre que non depasse eth territòri de Catalonha. Aguesta competència includís en tot cas:

a) Era execucion en mesures relatives as procèsi economics qu'afecten ara competència.

b) Era inspeccion e era execucion deth procediment sancionador.

c) Era defensa dera competència en exercici dera activitat comerciau.

3. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus er establiment e era regulacion deth Tribunau Catalan de Defensa dera Competència, coma organ independent damb jurisdiccio sus tot eth territòri de Catalonha, ath quau correspon en exclusiva tractar des activitats economicas que se complissen principaument en Catalonha e qu'altèren o pòden alterar era competència enes tèrmes qu'establiessen es apartats 1 e 2.

Article 155

Proprietat intellectuau e industriau

1. Correspon ara Generalitat de Catalonha era competència executiva en matèria de propietat intellectuau, qu'includís en tot cas:

a) Er establiment e era regulacion d'un registre, coordinat damb eth der Estat, des drets de propietat intellectuau generats en Catalonha o des quaus siguen titulars personas damb residència abituau en Catalonha; era activitat d'inscripcio, modificacio o cancellacio d'aguesti drets, e er exercici dera activitat administrativa de besonh entà garantir-ne era proteccion en tot eth territòri de Catalonha. Era Generalitat a de comunicar ar Estat es inscripcions hètes en sòn registre entà que siguen incorporades en registre estatau; a de collaborar damb aguest registre e facilitar er escambi d'informacio.

b) Era autorizacio e era revocacio des entitats de gestion collectiva des drets de propietat intellectuau qu'actuen majoritàriament en Catalonha, e tanben assumir prètzhèts complementaris d'inspeccion e contròtle dera activitat d'aguestes entitats.

2. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de propietat industriau, qu'includís en tot cas:

a) Er establiment e era regulacion d'un registre, coordinat damb eth der Estat, de drets de propietat industriau des personas fisiques o juridiques.

b) Era defensa juridica e processau des toponims de Catalonha aplicadi en sector dera indústria.

Article 156

Proteccion de dades de caractèr personau

Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria de proteccion de dades de caractèr personau que, en tot respectar es garantias des drets fundamentaus en aguesta matèria, includís en tot cas:

a) Era inscripcio e eth contròtle des fichèrs o es tractaments de dades de caractèr personau creats o gestionats pes institucions publicas de Catalonha, era Administracio dera Generalitat, es administracions locals de Catalonha, es entitats autonòmes e es autes entitats de dret public o privat que depenen des administracions autonòmicas o locals o que prèsten servicis o acomplissen activitats per compde pròpri per miei de quinsevolha forma de gestion dirècta o indirècta, e es universitats qu'intègren eth sistèma universitari catalan.

b) Era inscripcio e eth contròtle des fichèrs o es tractaments de dades de caractèr personau privats creats o gestionats per personas fisiques o juridiques entar exercici des foncions publicas en çò que hè a matèries que son competència dera Generalitat o des ens locals de Catalonha, s'eth tractament se hè en Catalonha.

c) Era inscripcio e eth contròtle des fichèrs e es tractaments de dades que creen o gestionen es corporacions de dret public qu'exercisquen es sues foncions exclusivament en encastre territorial de Catalonha.

d) Era constitucio d'ua autoritat independenta, designada peth Parlament, que velhe per garantir eth dret ara proteccion des dades personaus en encastre des competències dera Generalitat.

Article 157

Publicitat

Correspon ara Generalitat era competència exclusiva sus era regulacio dera activitat publicitària, sense prejudici dera legislacio mercantila der Estat.

Article 158

Recèrca, desenvolopament e innovacion tecnologica

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de recèrca scientifica e tecnica, era competència exclusiva en çò que hè as centres e es estructures de recèrca dera Generalitat e as projectes qu'aguesta finàncie, qu'includís en tot cas:

a) Er establiment de linhas pròpies de recèrca e eth seguiment, eth contròtle e era avaloracio des projectes.

b) Era organizacio, eth regim de foncionament, eth contròtle, eth seguiment e era acreditacio des centres e es estructures plaçats en Catalonha.

c) Era regulacio e era gestion des bèques e des ajudes convocades e financiades pera Generalitat.

d) Era regulacio e era formacio professionau deth personau investigador e de supòrt ara recèrca.

e) Era difusio dera sciència e era transferència de resultats.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida sus era coordinacio des centres e es estructures de recèrca de Catalonha.

3. Es critèris de collaboracio enter er Estat e era Generalitat en matèria de politica de recèrca, desenvolopament e innovacio s'an de fixar en encastre de çò qu'establís eth títol V. Tanben, s'an d'establir es sistèmes de participacio dera Generalitat ena fixacio des politiques qu'afecten ad aguestes matèries en encastre dera Union Europèa e en d'auti organismes e institucions internacionaus.

Article 159

Regim juridic, procediment, contractacio, expropriacio e responsabilitat enes administracions publicas catalanes

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de regim juridic e procediment des administracions publicas catalanes, era competència exclusiva en aquerò que non sigue afectat per article 149.1.18 dera Constitucio. Aguesta competència includís:

a) Es miei de besonh entà exercir es foncions administratives, en tot inclur-i eth regim des bens de domeni public e patrimonius.

b) Es potestats de contròtle, inspeccion e sancio en toti es encastres materiaus de competència dera Generalitat.

c) Es normes de procediment administratiu que deriven des particularitats deth dret substantiu de Catalonha o des especialitats dera organizacio dera Generalitat.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida en tot çò relatiu ath regim juridic e eth procediment des administracions publicas catalanes en aquerò que non demore includit en apartat 1.

3. Correspon ara Generalitat, en çò que hè as contractes des administracions publicas de Catalonha:

a) Era competència exclusiva sus organització e competències en matèria de contractació des òrgans des administracions públiques catalanes e sus es règles d'execució, modificació e extinció des contractes dera Administració, en aquerò que non sigue afectat per article 149.1.18 dera Constitució.

b) Era competència compartida en tot aquerò que non ei atribuït ara competència exclusiva dera Generalitat pera letra a.

4. Correspon ara Generalitat, en matèria d'expropiació forçosa, era competència executiva, en tot cas, entà:

a) Determinar es supausats, es causes e es condicions en què es administracions catalanes pòden exercir era potestat expropiatòria.

b) Establir criteris de valoració des bens expropiats segontes era natura e era funció social qu'agen de complir aguesti bens, cossent damb era legislació estatau.

c) Crear e regular un òrgan pròpri entara determinació deth prètz just e fixar-ne eth procediment.

5. Correspon ara Generalitat, en matèria de responsabilitat patrimonial, era competència compartida entà establir es causes que pòden originar responsabilitat en çò que hè as reclamacions dirigides ara Generalitat, cossent damb eth sistèma generau de responsabilitat de totes es administracions públiques.

6. Es competències dera Generalitat especificades enes apartats 1, 3, 4 e 5 s'an d'exercir en tot respectar eth principi d'autonomia locala.

Article 160

Regim locala

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de regim locala que, en tot respectar eth principi d'autonomia locala, inclúds:

a) Es relacions enter es institucions dera Generalitat e es ens locals, e tanben es tècnics d'organització e de relació entara cooperació e era col·laboració enter es ens locals e enter aguesti e era Administració dera Generalitat, en tot inclúdr-i es diüerses formes associatives, mancomunades, convencionalas e consorcials.

b) Era determinació des competències e des potestats pròpies des municipis e des auti ens locals, enes encastres especificats per article 84.

c) Eth regim des bens de domeni públic, comunaus e patrimonialas e es modalitats de prestació des servicis públics.

d) Era determinació des òrgans de govèrn des ens locals creats pera Generalitat e eth funcionament e eth regim d'adopció d'acòrds d'aguesti òrgans.

e) Eth regim des òrgans complementaris dera organització des ens locals.

2. Correspon ara Generalitat era competència compartida en tot aquerò que non establís er apartat 1.

3. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria de regim electorau des ens locals que cree, exceptat des que son garantits constitucionalment.

Article 161

Relacions damb es entitats religioses

1. Correspon ara Generalitat era competència exclusiva en matèria d'entitats religioses qu'acomplissen era sua activitat en Catalonha, qu'inclúds, en tot cas, era regulació e er establiment de mecanismes de col·laboració e cooperació entar acompliment des sues activitats en encastre des competències dera Generalitat.

2. Correspon ara Generalitat era competència executiva en matèria relativa ara llibertat religiosa. Aquesta competència inclúds en tot cas:

a) Participar ena gestió deth registre estatau d'entitats religioses en çò que hè as glèises, es confessions e es comunitats religioses qu'acomplissen era sua activitat en Catalonha, enes tèrmes que determinen es leis.

b) Er establiment d'acòrds e convènis de cooperació damb es glèises, es confessions e es comunitats religioses inscrites en registre estatau d'entitats religioses, en encastre des competències dera Generalitat.

c) Era promoció, eth desenvolupament e era execució, en encastre des competències dera Generalitat, des acòrds e des convènis signats enter er Estat e es glèises, es confessions e es comunitats religioses inscrites en registre estatau d'entitats religioses.

3. Era Generalitat col·labòre enes òrgans d'encastre estatau qu'an atribuïdes funcions en matèria d'entitats religioses.

Article 162

Sanitat, salut pública, ordenació farmacèutica e productes farmacèutics

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de sanitat e salut pública, era competència exclusiva sus era organització, eth funcionament intern, era avaluació, era inspecció e eth contròtle de centres, servicis e establiments sanitaris.

2. Correspon ara Generalitat era ordenació farmacèutica, en encastre der article 149.1.16 dera Constitució.

3. Correspon ara Generalitat, en tot cas, era competència compartida enes encastres següents:

a) Era ordenació, era planificació, era determinació, era regulació e era execució des prestacions e es servicis sanitaris, sociosanitaris e de salut mentau de caractèr públic en toti es nivèus e entà toti es ciutadans.

b) Era ordenació, era planificació, era determinació, era regulació e era execució des mesures e es actuacions destinades a preservar, protegir e promòir era salut pública en toti es encastres, en tot inclúdr-i era salut laborau, era sanitat animau damb èfectes sus era salut umana, era sanitat alimentària, era sanitat ambiental e era susvelhança epidemiològica.

c) Era planificació des recorsi sanitaris de cobertura pública e era coordinació des activitats sanitàries privades damb eth sistèma sanitari públic.

d) Era formació sanitària especialitzada, qu'inclúds era acreditació e era avaluació de centres; era planificació dera ofèrta de places; era participació ena elaboració des convocatòries e era gestió des programes de formació des especialitats e es aïraus de capacitació

específica e era expedició des diplòmes d'aïraus de capacitació específica.

e) Eth regim estatutari e era formació deth personau que prèste servicis en sistèma sanitari públic.

4. Era Generalitat participe ena planificació e era coordinació estatau en matèria de sanitat e salut pública, cossent damb çò qu'establís eth títol V.

5. Correspon ara Generalitat era competència executiva dera legislació estatau en matèria de productes farmacèutics.

Article 163

Seguretat privada

Correspon ara Generalitat era execució dera legislació der Estat enes matèries següents:

a) Era autorització des empreses de seguretat privada qu'an eth sòn domicili social en Catalonha e er encastre d'actuació des quaus non depasse eth territori de Catalonha.

b) Era inspecció e era sanció des activitats de seguretat privada que s'acomplissen en Catalonha.

c) Era autorització des centres de formació deth personau de seguretat privada.

d) Era coordinació des servicis de seguretat e investigació privades damb era Policia dera Generalitat e es policies locals de Catalonha.

Article 164

Seguretat pública

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de seguretat pública, cossent damb çò que dispausa era legislació estatau:

a) Era planificació e era regulació deth sistèma de seguretat pública de Catalonha e era ordenació des policies locals.

b) Era creació e era organització dera Policia dera Generalitat-Mossos d'Esquadra.

c) Eth contròtle e era vigilància deth transit.

2. Correspon ara Generalitat eth comandament suprem dera Policia dera Generalitat-Mossos d'Esquadra e era coordinació dera actuació des policies locals.

3. Correspon ara Generalitat, en encastre dera legislació estatau sus seguretat, es facultats executives que li atribuïsqe er Estat e en tot cas:

a) Es funcions governatives sus er exercici des drets de reunió e manifestació.

b) Eth compliment des disposicions entara conservació dera natura, deth miei ambient e des recorsi hidrologics.

4. Era Generalitat participe, mejançant ua junta de seguretat de composició paritària enter era Generalitat e er Estat e presidida peth president dera Generalitat, ena coordinació des polítiques de seguretat e dera activitat des còssi policiers der Estat e de Catalonha, e tanben en escambi d'informació en encastre internacionau e enes relacions de col·laboració e auxili damb es autoritats policieres de d'auit país. Era Generalitat, cossent damb er Estat, a d'èster present enes grups de treball de col·laboració damb es policies de d'auit país en què participe er Estat.

5. Era Policia dera Generalitat-Mossos d'Esquadra a coma encastre d'actuació eth conjunt

deth territori de Catalunya e exercís totes es funcions pròpies d'un còs de policia, enes encastres següents:

- a) Era seguretat ciutadana e er orde public.
- b) Era policia administrativa, qu'inclúis era que derive dera normativa estatau.
- c) Era policia judiciaria e era investigacion criminològica, en tot inclúir-i es diuerses formes de crim organitzat e terrorisme, enes tèrmes qu'establisquen es leis.

Article 165

Seguretat social

1. Correspon ara Generalitat, en matèria de seguretat social, en tot respectar es principis d'unitat economica patrimonial e de solidaritat financiera dera seguretat social, era competencia compartida, qu'inclúis:

- a) Eth desplegament e era execucion dera legislacion estatau, exceptat des normes que configuren eth regim economic.
- b) Era gestion deth regim economic dera seguretat social.

c) Era organizacion e era gestion deth patrimoni e des servicis qu'intègren era assistència sanitària e es servicis socials deth sistema dera seguretat social en Catalunya.

d) Era ordenacion e er exercici des potestats administratives sus es institucions, es empreses e es fundacions que col·laboren damb eth sistema dera seguretat social, enes matèries a que hè referència era letra c, e tanben era coordinacion des activitats de prevencion de riscos laboraus qu'acomplissen en Catalunya es mútues d'accidents de treball e malalties professionals.

e) Eth reconeixement e era gestion des pensions non contributives.

f) Era coordinacion des actuacions deth sistema sanitari vinculades as prestacions dera seguretat social.

2. Era Generalitat pòt organitzar e administrar, ad aguesti efectes e laguens eth sòn territori, toti es servicis relacionadi damb es matèries mès ensús especificades, e exercís era tutèla des institucions, es entitats e es fundacions en matèria de sanitat e seguretat social, exceptat dera nauta inspeccion, que demore reservada ar Estat.

Article 166

Servicis socials, voluntariat, menors e promocion des famílies

1. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva en matèria de servicis socials, qu'inclúis en tot cas:

a) Era regulacion e era ordenacion dera activitat de servicis socials, es prestacions tecnicas e es prestacions economicas damb finalitat assistencial o complementàries de d'auti sistemes de prevision publica.

b) Era regulacion e era ordenacion des entitats, es servicis e es establiments publics e privats que prèsten servicis socials en Catalunya.

c) Era regulacion e era aprobacion des plans e es programes especifics dirigits a persones e collectius en situacion de praubesa o de besonh social.

d) Era intervencion e eth contròtle des sistemes de proteccion social complementària privats.

2. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva en matèria de voluntariat, qu'inclúis, en tot cas, era definicion dera activitat e era regulacion e era promocion des actuacions destinades ara solidaritat e ara accion voluntària que s'executen individualment o mejançant institucions publicas o privades.

3. Correspon ara Generalitat, en matèria de menors:

a) Era competencia exclusiva en matèria de proteccion de menors, qu'inclúis, en tot cas, era regulacion deth regim dera proteccion e des institucions publicas de proteccion e tutèla des menors desamparats, en situacion de risc e des menors infractors, en tot respectar en aguest darrèr cas era legislacion penau.

b) Era Generalitat participe ena elaboracion e era reforma dera legislacion penau e processau qu'incidisque enes competències de menors.

4. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva en matèria de promocion des famílies e dera infància, qu'inclúis en tot cas es mesures de proteccion social e era sua execucion.

Article 167

Simbèus de Catalunya

Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva sus era regulacion, era ordenacion, era configuracion e era preservacion des simbèus de Catalunya, cossent damb çò qu'establís aguest Estatut.

Article 168

Sistema penitenciari

1. Correspon ara Generalitat era competencia executiva dera legislacion der Estat en matèria penitenciària, qu'inclúis en tot cas:

a) Era capacitat entà dictar disposicions qu'adaptan era normativa penitenciària ara realitat social de Catalunya.

b) Era totalitat dera gestion dera activitat penitenciària en Catalunya, especiaument era direccion, era organizacion, eth regim, eth funcionament, era planificacion e era inspeccion des institucions penitenciàries de quinquèvolha sòrta plaçades en Catalunya.

c) Era planificacion, era construccion e era reforma des establiments penitenciaris plaçats en Catalunya.

d) Era administracion e era gestion patrimonial des immòbles e des equipaments adscrits ara Administracion penitenciària catalana e de toti es mieis materiaus que li siguen assignats.

e) Era planificacion e era organizacion deth treball remunerat dera poblacion reclusa, e tanben era execucion des mesures alternatives ara preson e des activitats de reinsercion.

2. Era Generalitat pòt emèter informes en procediment d'autrejament d'indults.

Article 169

Transpòrts

1. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva sus es transpòrts terrèstres de viatgèrs e mercaderies per carretèra, ferrocarril e cable que transcorren intègrament laguens eth territori de Catalunya, damb independència

dera titularitat dera infraestructura. Aguesta competencia inclúis en tot cas:

a) Era regulacion, era planificacion, era gestion, era coordinacion e era inspeccion des servicis e es activitats.

b) Era regulacion dera intervencion administrativa entar exercici des activitats de transpòrt.

c) Era regulacion deth transpòrt urban e des servicis de transpòrt discrecional de viatgèrs en veïculs de torisme.

d) Era regulacion especifica deth transpòrt toristic, escolar o de menors, sanitari, funerari, de mercaderies perilhoses o peribles e d'autes que requerisquen un regim especific, en tot respectar es competències estataus sus seguretat publica.

e) Era regulacion d'un sistema de mediacion en matèria de transpòrts.

f) Era potestat tarifària sus transpòrts terrèstres.

2. Era integracion de linhas o servicis de transpòrt que transcorren intègrament per Catalunya en linhas o servicis d'encastre superior requerís er informe prealable dera Generalitat.

3. Era Generalitat participe en establiment des servicis ferroviaris que garantisquen era comunicacion damb d'autes comunitats autonòmes o damb eth transit internacionau, cossent damb çò qu'establís eth títol V.

4. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva sus es centres de transpòrt, logistica e distribucion plaçadi en Catalunya qu'inclúis:

a) Es centres d'informacion e distribucion de cargues.

b) Es estacions de transpòrt per carretèra.

5. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva sus es operadors des activitats vinculades ara organizacion deth transpòrt, era logistica e era distribucion plaçades en Catalunya.

6. Correspon ara Generalitat era competencia exclusiva en matèria de transpòrt maritim e fluviau que transcorren intègrament per Catalunya que, en tot respectar es competències der Estat en marina mercante e pòrts, inclúis:

a) Era regulacion, era planificacion e era gestion deth transpòrt maritim e fluviau de pasatgèrs.

b) Era intervencion administrativa entara prestacion de servicis e er acompliment des activitats qu'agen relacion damb eth transpòrt maritim e fluviau.

c) Es requisits entar exercici dera activitat.

Article 170

Treball e relacions laboraus

1. Correspon ara Generalitat era competencia executiva en matèria de treball e relacions laboraus, qu'inclúis en tot cas:

a) Es relacions laboraus e es condicions de treball.

b) Es politiques actives d'ocupacion, qu'inclúissen era formacion des demandants d'ocupacion e des treballadors en actiu, e tanben era gestion des subvencions corresponents. Era Generalitat participe enes plans o es activitats de formacion que despassen er encastre territorial de Catalunya.

c) Es qualificacions professionals en Catalunya.

d) Era intermediacion laborau, qu'inclúis era regulacion, era autorizacion e eth contròtle des agéncies de collocacion damb sedença en Catalunya.

e) Era negociacion collectiva e eth registre des convènis collectius de treball.

f) Es procediments de regulacion d'ocupacion e d'actuacion administrativa en matèria de traslats collectius entre centres de treball plaçats en Catalunya.

g) Era prevencion de riscos laboraus e era seguretat e era salut en treball.

h) Era potestat sancionadora des infraccions der orde social, en encastre des sues competéncies.

i) Era determinacion des servicis minims des grèves o arturades qu'agen lòc en Catalunya.

j) Eth contròtle de legalitat e, s'ei de besonh, eth registre posterior des convènis collectius de treball des empreses qu'acomplissen era sua activitat exclusivament en Catalunya.

k) Es esturments de conciliacion, mediacion e arbitratge laboraus.

l) Era elaboracion deth calendari de dies hestèrs qu'a de regir en tot eth territòri de Catalunya.

2. Correspon ara Generalitat era competéncia executiva sus era foncion publica inspectora en tot çò que regule aquest article. Ad aquest efècte, es funcionaris des còssi qu'acomplisquen aquesta foncion depenen organicament e foncionament dera Generalitat. Per miei des mecanismes de cooperacion que determine eth títol V, s'an d'establir es formules de garantia der exercici eficaç dera foncion inspectora en encastre social.

Article 171

Torisme

Correspon ara Generalitat era competéncia exclusiva en matèria de torisme, qu'inclúis en tot cas:

a) Era ordenacion e era planificacion deth sector toristic.

b) Era promocion deth torisme qu'inclúis era soscripcion d'acòrds damb ens estrangèrs e era creacion d'oficines en estrangèr.

c) Era regulacion e era classificacion des empreses e es establiments toristics e era gestion deth hilat d'establiment toristic de titularitat dera Generalitat.

Tà pr'amor de facilitar era coordinacion entre aquesti establiments e es establiments deth hilat de paradors der Estat plaçadi en Catalunya, era Generalitat partecipe, enes tèrmes qu'establisque era legislacion estatau, enes organs d'administracion de Paradors de Torisme d'Espanha.

d) Era regulacion des drets e es déuers especifics des usatgèrs e es prestadors de servicis toristics e des mieis alternatius de resolucion de conflictes.

e) Es ensenhaments e era formacion sus torisme que non donguen dret ara obtencion d'un títol oficiu.

f) Era fixacion des critèrs, era regulacion des condicions e era execucion e eth contròtle des

linhes publicques d'ajuda e de promocion deth torisme.

Article 172

Universitats

1. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ensenhament universitari, sense perjudici dera autonomia universitària, era competéncia exclusiva sus:

a) Era programacion e era coordinacion deth sistema universitari catalan, en encastre dera coordinacion generau.

b) Es decisions de creacion d'universitats publicques e era autorizacion des privades.

c) Era aprobacion des estatuts des universitats publicques e des normes d'organizacion e foncionament des universitats privades.

d) Era coordinacion des procediments d'accès as universitats.

e) Er encastre juridic des títols pròpris des universitats, cossent damb eth principi d'autonomia universitària.

f) Eth finançament pròpri des universitats e, s'ei de besonh, era gestion des hons estataus en matèria d'ensenhament universitari.

g) Era regulacion e era gestion deth sistema pròpri de bèques e ajudes ara formacion universitària e, s'ei de besonh, era regulacion e era gestion des hons estataus en aquesta matèria.

h) Eth regim retributiu deth personau docent e investigador contractat des universitats e er establiment des retribucions addicionaus deth personau docent funcionari.

2. Correspon ara Generalitat, en matèria d'ensenhament universitari, sense perjudici dera autonomia universitària, era competéncia compartida sus tot aquerò a qué non hè referéncia er apartat 1, qu'inclúis en tot cas:

a) Era regulacion des requisits entara creacion e eth reconeixement d'universitats e centres universitaris e era adscripcion d'aquesti centres as universitats.

b) Eth regim juridic dera organizacion e eth foncionament des universitats publicques, en tot inclúir-i es organs de govèrn e de representacion.

c) Era adscripcion e era desadscripcion de centres docents publiccs o privats entà impartir títols universitaris oficiaus e era creacion, era modificacion e era supression de centres universitaris en universitats publicques, e tanben eth reconeixement d'aquesti centres en universitats privades e era implantacion e era supression d'ensenhaments.

d) Era regulacion deth regim d'accès as universitats.

e) Era regulacion deth regim deth professorat docent e investigador contractat e funcionari.

f) Era avaloracion e eth garantiment dera qualitat e dera excelléncia der ensenhament universitari, e tanben deth personau docent e investigador.

3. Era competéncia executiva sus era expedicion des títols universitaris oficiaus.

Article 173

Videosusvelhança e contròtle de son e enregistraments

Correspon ara Generalitat era competéncia sus er us dera videosusvelhança e eth contròtle de son e enregistraments o d'audi mieis analògs, en encastre public, amiadi pera policia de Catalunya o per empreses e establiments privats. Era Generalitat a d'exercir aquesta competéncia en tot respectar es drets fundamentaus.

TÍTOL V

Des relacions institucionaus dera Generalitat

CAPÍTOL I

Relacions dera Generalitat damb er Estat e damb d'autes comunitats autonòmes

Article 174

Disposicions generaus

1. Era Generalitat e er Estat se balhen ajuda mutuau e collabòren quan ei de besonh entar exercici eficaç des competéncies respectives e entara defensa des interèssi respectius.

2. Era Generalitat pòt establir damb d'autes comunitats autonòmes relacions de colaboracion entara fixacion de politiques comunes, entar exercici eficaç des sues competéncies e entath tractament des ahèrs d'interès comun, especiaument quan agen ua arthenhuda supraterritorial. Era Generalitat a de balhar era ajuda de besonh as autes comunitats autonòmes entar exercici eficaç des sues competéncies.

3. Era Generalitat partecipe enes institucions, es organismes e es procediments de prenuda de decisions der Estat qu'afècten as sues competéncies cossent damb çò qu'establisson aquest Estatut e es leis.

SECCIÓ PRUMÈRA

Collaboracion damb er Estat e damb d'autes comunitats autonòmes

Article 175

Esturments de colaboracion enter era Generalitat e er Estat

1. Era Generalitat e er Estat, en encastre des competéncies respectives, pòden soscrifuer convènis de colaboracion e hèr us des auti mieis de colaboracion que considèren adequats entà complir es objectius d'interès comun.

2. Era Generalitat tanben collabòre damb er Estat per miei des organs e es procediments multilateraus enes encastres e es ahèrs d'interès comun.

Article 176

Efèctes dera colaboracion entre era Generalitat e er Estat

1. Era participacion dera Generalitat enes organs e es mecanismes bilateraus e multilateraus de colaboracion damb er Estat e damb d'autes comunitats autonòmes non altèra era titularitat des competéncies que li corresponen.

2. Era Generalitat non demore vinculada pes decisions adoptades en marc des mecanismes multilateraus de colaboracion volentària damb er Estat e damb d'autes comunitats autonòmes respècte as quaus non age manifestat eth sòn acòrd.

3. Era Generalitat pòt hèr constar resèrves enes acòrds adoptats en marc des mecanismes

multilateraus de colaboracion volentària quan s'agen pres sense era sua aprobacion.

Article 177

Regim des convènis enter era Generalitat e er Estat

1. Eth regim juridic des convènis signats pera Generalitat, en çò que tanh ad aguesta, a d'èster establiment per lei deth Parlament.

2. Es convènis soscrits enter eth Govèrn dera Generalitat e eth Govèrn der Estat s'an de publicar en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* en tèrme d'un mes a compdar deth dia en qué se signen. Era data de publicacion des convènis en *Boletín Oficial del Estado* ne determine era eficàcia en çò que tanh a tresaus.

Article 178

Convènis e acòrds damb d'autes comunitats autonòmes

1. Era Generalitat pòt soscriure damb d'autes comunitats autonòmes convènis de colaboracion e acòrds de cooperacion.

2. Es convènis e es acòrds damb d'autes comunitats autonòmes pòden acordar, enter d'authi contenguts, era creacion d'organs mixtes e er establiment de projectes, plans e programes conjunts.

3. Era soscripcion de convènis e acòrds sonque requerís era aprobacion prealabla deth Parlament enes casi que n'afecten es facultats legislatives. Enes auti casi, eth Govèrn a d'informar ath Parlament dera soscripcion en tèrme d'un mes a compdar deth dia dera signatura.

4. Es convènis de colaboracion soscrits pera Generalitat damb d'autes comunitats autonòmes s'an de comunicar as Corts Generaus e era sua vigència comence seishanta dies despús d'aguesta comunicacion, exceptat qu'es Corts Generaus decidisquen que s'an de qualificar coma acòrds de cooperacion que requerissen era autorizacion prealabla a qué hè referència er article 145.2 dera Constitucion.

5. Es convènis e es acòrds soscrits pera Generalitat damb d'autes comunitats autonòmes s'an de publicar en *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* en tèrme de quaranta cinc dies e d'un mes, respectivament, a compdar deth dia en qué se signen.

SECCION DUSAU

Participacion en institucions e en procediments de presa de decisions estataus

Article 179

Compareishença de senadors dauant eth Parlament

Es senadors escuelhuts en Catalonha e es que representen era Generalitat en Senat pòden comparèisher dauant eth Parlament a peticion pròpria entà informar sus era sua activitat en Senat, enes tèrmes qu'establís eth Reglament deth Parlament.

Article 180

Designacion de membres deth Tribunalau Constitucionau e deth Conselh Generau deth Poder Judiciau

Era Generalitat participe enes procèssi de designacion de magistrats deth Tribunalau Cons-

titucionau e de membres deth Conselh Generau deth Poder Judicial, enes tèrmes qu'establisquen es leis o, se cau, er ordenament parlamentari.

Article 181

Participacion ena ordenacion generau dera activitat economica

Era Generalitat participe ena elaboracion des decisions estataus qu'afecten ara ordenacion generau dera activitat economica en encastre d'aquerò qu'establís er article 131.2 dera Constitucion.

Article 182

Designacion de representants enes organismes economics e sociaus

1. Era Generalitat designe o participe enes procèsi entà designar as membres des organs de direccion deth Banc d'Espanha, era Comission Nacionau deth Mercat de Valors e era Comission deth Mercat des Telecomunicacions, e des organismes qu'eventuaument les substituïsquen, e tanben des auti organismes estataus qu'exerissen funcions d'autoritat reguladora sus matèries de relevància economica e sociau relacionades damb es competències dera Generalitat, enes tèrmes qu'establís era legislacion aplicabla.

2. Era Generalitat designe o participe ens procèsi entà designar as membre des organismes economics e energetics, des institucions financières e des empreses publiques der Estat era competència des quaus s'estiene ath territòri de Catalonha e que non siguen objècte de traspàs, enes tèrmes qu'establís era legislacion aplicabla.

3. Era Generalitat designe o participe enes procèsi entà designar as membres deth Tribunalau de Compdes, eth Conselh Economic e Sociau, era Agència Tributària, era Comission Nacionau d'Energia, era Agència Espanhòla de Proteccion de Dades, eth Conselh de Ràdio e Television, des organismes qu'eventuaument les substituïsquen e des que se creen en aguesti encastres, enes tèrmes qu'establís era legislacion aplicabla.

4. Era Generalitat, s'era natura der ens ac requerís e era sua sedença principau non ei en Catalonha, pòt sollicitar ar Estat era creacion de delegacions territoriaus des organismes a qué hè referència er apartat 1.

SECCION TRESAU

Era Comission Bilaterau Generalitat-Estat

Article 183

Foncions e composicion dera Comission Bilaterau Generalitat-Estat

1. Era Comission Bilaterau Generalitat-Estat, cossent damb es principis qu'establisson es articles 3.1 e 174, constituït er encastre generau e permanent de relacion enter eth Govèrn dera Generalitat e eth Govèrn der Estat as efèctes següents:

a) Era participacion e era colaboracion dera Generalitat en exercici des competències estataus qu'afecten ara autonomia de Catalonha.

b) Er escambi d'informacion e er establiment, quan sigue de besonh, de mecanismes de

colaboracion enes respectives politiques publiques e enes ahèrs d'interès comun.

2. Es funcions dera Comission Bilaterau Generalitat-Estat son deliberar, hèr prepauses e, s'ei de besonh, adoptar acòrds enes casi establits per aguest Estatut e, en generau, en çò que hè as encastres següents:

a) Es projectes de lei qu'incidissen singularament ena distribucion de competències entre er Estat e era Generalitat.

b) Era programacion dera politica economica generau deth Govèrn der Estat en tot aquerò qu'afecte singularament as interèssi e es competències dera Generalitat e sus era aplicacion e eth desenvolupament d'aguesta politica.

c) Er impuls des mesures adequades entà miellhorar era colaboracion enter er Estat e era Generalitat e assegurar un exercici mès eficaz des competències respectives enes encastres d'interès comun.

d) Es conflictes competenciaus plantejats enter es dues parts e era prepausa, s'ei de besonh, de mesures entà resolver-les.

e) Era avaloracion deth funcionament des mecanismes de colaboracion que s'agen establiment enter er Estat e era Generalitat e era prepausa des mesures que permeten miellhorar-lo.

f) Era prepausa dera relacion d'organismes economics, institucions financières e empreses publiques der Estat enes quaus era Generalitat pòt designar representants, e es modalitats e es formes d'aguesta representacion.

g) Eth seguiment dera politica europèa entà garantir era efectivitat dera participacion dera Generalitat enes ahèrs dera Union Europèa.

h) Eth seguiment dera accion exteriora der Estat qu'afecte as competències pròpies dera Generalitat.

i) Es qüestions d'interès comun qu'establisquen es leis o que plantegen es parts.

3. Era Comission Bilaterau Generalitat-Estat ei integrada per un nombre igual de representants der Estat e dera Generalitat. Era sua presidència ei exercida de manèra alternativa enter es dues parts en torns d'un an. Era Comission dispause d'ua secretaria permanenta e pòt crear es subcomissions e es comitès que creigue convenients. Era Comission elabòre ua memòria anuau, que traslade ath Govèrn der Estat e ath Govèrn dera Generalitat e ath Parlament.

4. Era Comission Bilaterau Generalitat-Estat s'amasse en session plenària aumens dus viatges ar an e tostemps qu'ac demane ua des dues parts.

5. Era Comission Bilaterau Generalitat-Estat adòpte eth sòn reglament intern e de funcionament per acòrd des dues parts.

CAPÍTOL II

Relacions dera Generalitat damb era Union Europèa

Article 184

Disposicion generau

Era Generalitat participe, enes tèrmes qu'establisson aguest Estatut e era legislacion der Es-

tat, enes ahèrs relacionats damb era Union Europèa qu'afècten as competències o as interèssi de Catalonha.

Article 185

Participacion enes tractats dera Union Europèa

1. Era Generalitat a d'èster informada peth Govèrn der Estat des iniciatives de revision des tractats dera Union Europèa e des procèssi de soscripcion e ratificacion subsegüents. Eth Govèrn dera Generalitat e eth Parlament an de dirigir ath Govèrn der Estat e as Corts Generaus es observacions que considèren pertinentes ad aquest efècte.

2. Eth Govèrn der Estat pòt incorporar representants dera Generalitat as delegacions espanyòles que participen enes procèssi de revision e negociacion des tractats originaris e enes d'adopcion de nau tractats, enes matèries qu'afècten as competències exclusives dera Generalitat.

Article 186

Participacion ena formacion des posicions der Estat

1. Era Generalitat participe ena formacion des posicions der Estat dauant era Union Europèa, especiaument dauant eth Conselh de Ministres, enes ahèrs relatius as competències o as interèssi de Catalonha, enes tèrmes qu'establisson aquest Estatut e era legislacion sus aquesta matèria.

2. Era Generalitat a de participar de manèra bilaterau ena formacion des posicions der Estat enes ahèrs europèus que l'afècten exclusivament. Enes auti casi, era participacion se hè en encastre des procediments multilateraus que s'establisquen.

3. Era posicion expressada pera Generalitat ei determinanta entara formacion dera posicion estatau s'afècte as competències exclusives e se dera prepausa o era iniciativa europèes pòden derivar consequéncies financièras o administratives especiaument relevantes entà Catalonha. Enes auti casi, aquesta posicion a d'èster escotada per Estat.

4. Er Estat a d'informar ara Generalitat de manèra complèta e actualizada sus es iniciatives e es prepauses presentades dauant era Union Europèa. Eth Govèrn dera Generalitat e eth Parlament de Catalonha an de dirigir ath Govèrn der Estat e as Corts Generaus, segontes que correspongue, es observacions e es prepauses que considèren pertinentes sus es nomentades iniciatives e prepauses.

Article 187

Participacion en institucions e organismes europèus

1. Era Generalitat participe enes delegacions espanyòles dauant era Union Europèa que tracten ahèrs dera competència legislativa dera madeisha Generalitat, e especiaument dauant eth Conselh de Ministres e es organs consultius e preparatoris deth Conselh e dera Comission.

2. Era participacion qu'establís er apartat 1, se se referís a competències exclusives dera Generalitat, permet, mejançant acòrd prealable, exercir era representacion e era presidéncia d'aguesti organs, cossent damb era normativa aplicabla.

3. Era Generalitat, cossent damb er Estat, participe ena designacion de representants en encastre dera representacion permanenta d'aguest ena Union Europèa.

4. Eth Parlament pòt establir relacions damb eth Parlament Europèu enes encastres d'interès comun.

Article 188

Participacion en contròtle des principis de subsidiarietat e de proporcionalitat

Eth Parlament participe enes procediments de contròtle des principis de subsidiarietat e de proporcionalitat qu'establisque eth dret dera Union Europèa en çò que hè as prepauses legislatives europèes s'aguestes prepauses afècten a competències dera Generalitat.

Article 189

Desvolopament e aplicacion deth dret dera Union Europèa

1. Era Generalitat aplique e execute eth dret dera Union Europèa en encastre des competències. Era existéncia d'ua regulacion europèa non modifique era distribucion intèrna de competències qu'establisson era Constitucion e aquest Estatut.

2. S'era execucion deth dret dera Union Europèa a de besonh era adopcion de mesures intèrnes d'artenhuda superiora ath territòri de Catalonha qu'es comunitats autonòmes competentes non pòden adoptar mejançant mecanismes de collaboracion o coordinacion, er Estat a de consultar era Generalitat sus aquestes circumstàncies abans que s'adòpten es dites mesures. Era Generalitat a de participar enes organs qu'adòpten aquestes mesures o, s'aguesta participacion non ei possible, a d'emèter un informe prealable.

3. En cas qu'era Union Europèa establisque ua legislacion que remplace ara normativa basica der Estat, era Generalitat pòt adoptar era legislacion de desvolopament a partir des normes europèes.

Article 190

Gestion de hons europèus

Correspon ara Generalitat era gestion des hons europèus en matèries dera sua competéncia, enes tèrmes qu'establisson es articles 114 e 210.

Article 191

Accions davant eth Tribunau de Justícia

1. Era Generalitat a accès ath Tribunau de Justícia dera Union Europèa enes tèrmes qu'establisque era normativa europèa.

2. Eth Govèrn dera Generalitat pòt instar ath Govèrn der Estat a iniciar accions dauant eth Tribunau de Justícia dera Union Europèa en defensa des legítims interèssi e competències dera Generalitat. Era Generalitat collabòre ena defensa juridica.

3. Era negativa deth Govèrn der Estat a exercir es accions sollicitades a d'èster motivada e a d'èster comunicada immediatament ara Generalitat.

Article 192

Delegacion dera Generalitat dauant era Union Europèa

Era Generalitat pòt establir ua delegacion entà defèner mielhor es sòns interèssi dauant es institucions dera Union Europèa.

CAPÍTOL III

Accion exteriora dera Generalitat

Article 193

Disposicions generaus

1. Era Generalitat a d'impulsar era projeccion de Catalonha en exterior e promòir es sòns interèssi en aquest encastre, en tot respectar era competéncia der Estat en matèria de relacions exteriores.

2. Era Generalitat a capacitat entà amiar a tèrme es accions damb projeccion exteriora que deriven dirèctament des competències, sigue de manèra dirècta, sigue per miei des organs dera Administracion generau der Estat.

Article 194

Oficines en exterior

Era Generalitat, entara promocion des interèssi de Catalonha, pòt establir oficines en exterior.

Article 195

Acòrds de collaboracion

Era Generalitat, entara promocion des interèssi de Catalonha, pòt soscrúer acòrds de collaboracion en encastre des competències. Damb aquesta finalitat, es organs de representacion exteriora der Estat an de balhar eth supòrt que calgue as iniciatives dera Generalitat.

Article 196

Tractats e convènis internacionaus

1. Eth Govèrn der Estat a d'informar prealablement ara Generalitat sus es actes de soscripcion des tractats qu'afècten d'ua manèra dirècta e singulara as competències de Catalonha. Era Generalitat e eth Parlament pòden dirigir ath Govèrn es observacions que considèren pertinentes.

2. Se se tracte de tractats qu'afècten d'ua manèra dirècta e singulara, era Generalitat pòt sollicitar ath Govèrn qu'intègre representants dera Generalitat enes delegacions negociadores.

3. Era Generalitat pòt sollicitar ath Govèrn era soscripcion de tractats internacionaus en matèries dera sua competéncia.

4. Era Generalitat a d'adoptar es mesures de besonh entà executar es obligacions derivades des tractats e es convènis internacionaus ratificats per Espanha o que ligen er Estat en encastre des competències.

Article 197

Cooperacion transfronterera, interregionau e ath desvolopament

1. Era Generalitat a de promòir era cooperacion damb es regions europèes damb que compartís interèssi economics, sociaus, ambientaus e culturaus, e i a d'establir es relacions que corresponquen.

2. Era Generalitat a de promòir era coope-racion damb d'audi territoris, enes tèrmes qu' es-tablís er apartat 1.

3. Era Generalitat a de promòir programes de cooperacion ath desenvolupament.

Article 198

Participacion enes organismes internacionaus

Era Generalitat a de participar enes organis-mes internacionaus competents en matèries d'interès relevant entà Catalonha, especialment era UNESCO e d'audi organismes de caractèr culturau, ena forma qu' establisque era norma-tiva corresponenta.

Article 199

Coordinacion des accions exteriores

Era Generalitat a d'impulsar e coordinar, en encastre des sues competències, es accions ex-teriores des ens locaux e des organismes e d'audi ens publics de Catalonha, sense perjudici dera autonomia qu' agen.

Article 200

Projeccion internacionau des organizacions de Catalonha

Era Generalitat a de promòir era projeccion internacionau des organizacions sociaus, cultu-raus e esportives de Catalonha e, s'ei de besonh, era sua afiliacion as entitats afines d'encastre internacionau, en encastre deth compliment des sòns objectius.

TÍTOL VI

Deth finançament dera Generalitat

CAPÍTOL I

Es finances dera Generalitat

Article 201

Principis

1. Es relacions d'orde tributari e financièr en-tre er Estat e era Generalitat son regulades pera Constitucion, per aguest Estatut e pera lei or-ganica a qué hè referéncia er apartat tresau der article 157 dera Constitucion.

2. Eth finançament dera Generalitat se regís pes principis d'autonomia financièra, coordina-cion, solidaritat e transparéncia enes relacions fiscaus e financières enter es administracions pu-bliques, e tanben pes principis de suficiéncia de recursi, responsabilitat fiscau, equitat e leiautau institucionau enter es nomentades administra-cions.

3. Eth desenvolupament d'aguest títol corres-pon ara Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat.

4. Cossent damb er article 138.2 dera Cons-titucion, eth finançament dera Generalitat non a de comportar efèctes discriminatòris envèrs Catalonha respècte as autes comunitats autonò-mes. Aguest principi a de respectar pleament es critèris de solidaritat qu' enòncie er article 206 d'aguest Estatut.

Article 202

Es recursi dera Generalitat

1. Era Generalitat dispause d'ues finances au-tonòmes e des recursi financièrs suficients entà

afrontar er exercici adequat deth sòn autogovèrn.

2. Era Generalitat gaudís de plea autonomia de despensa entà poder aplicar liurament es sòns recursi cossent damb es directritztes politiques e sociaus determinades pes sues institucions d'autogovèrn.

3. Es recursi des finances dera Generalitat son constituïts per:

a) Es rendiments des sòns impòsti, taxes, con-tribucions especiaus e d'audi tributs pròpris.

b) Eth rendiment de toti es tributs estataus cedits, cossent damb çò que dispause er article 201 d'aguest Estatut.

c) Es recargues sus es tributs estataus.

d) Es ingressi procedents deth Hons de compen-sacion interterritoriau e d'audes assignaci- ons establides pera Constitucion, s'ei de besonh.

e) D'audes transferéncies e assignacions damb cargue as pressupòsti generaus der Estat.

f) Es ingressi pera percepcion des sòns prètzì publicus.

g) Es rendiments deth patrimonì dera Gene-ralitat.

h) Es ingressi de dret privat.

i) Eth producte d'emission de deute e des operacions de crèdit.

j) Es ingressi procedents de multes e sancio-ns en encastre des sues competències.

k) Es recursi procedents dera Union Euro-pèa e de programes comunitaris.

l) Quinsevolh aute recurs que pogue establir-se en vertut de çò que dispausen aguest Estatut e era Constitucion.

Article 203

Competències financières

1. Era Generalitat a capacitat entà determi-nar eth volum e era composicion des sòns ingre-si en encastre des sues competències financiè-res, e tanben entà fixar era afectacion des sòns recursi as finalitats de despensa que decidisque liurament.

2. Era Generalitat participe en rendiment des tributs estataus cedits a Catalonha. Ad aguest efècte, aguesti tributs an era consideracion se-güenta:

a) Tributs cedits totaument, que son aqueri repècte as quaus corresponen ara Generalitat era totalitat des rendiments e era capacitat nor-mativa.

b) Tributs cedits parciaument, que son aqueri respècte as quaus corresponen ara Generalitat ua part des rendiments e, se s'escatz, era capa-citat normativa.

3. En encastre des competències der Estat e dera Union Europèa, era exercici dera capaci-tat normativa a qué hè referéncia er apartat 2, includís era participacion ena fixacion deth tipe impositiu, es exempcions, es reduccions e es bonificacions sus era basa impausabla e es de-duccions sus era quòta.

4. Corresponen ara Generalitat era gestion, era recaptacion, era liquidacion e era inspeccion des tributs estataus cedits totaument, e tanben aguestes foncions, ena mesura en qué s'atribu-ïsqen, respècte as cedits parciaument, cossent damb çò qu' establis era article 204.

5. Era Generalitat a competéncia entà esta-bilir, mejançant ua lei deth Parlament, es sòns tri-buts pròpris, sus es quaus a capacitat normativa.

6. Er exercici dera capacitat normativa en encastre tributari, per part dera Generalitat, se base enes principis d'equitat e d'eficiéncia. Ena sua actuacion tributària, era Generalitat promò era coesion e eth benèster sociaus, eth progrès economic e era sostenibilitat mieiambientau.

Article 204

Era Agéncia Tributària de Catalonha

1. Era gestion, era recaptacion, era liquida-cion e era inspeccion de toti es tributs pròpris dera Generalitat de Catalonha, e tanben, per delegacion der Estat, des tributs estataus cedits totaument ara Generalitat, corresponen ara Agéncia Tributària de Catalonha.

2. Era gestion, era recaptacion, era liquida-cion e era inspeccion des audi impòsti der Estat recaptadi en Catalonha corresponen ara Admi-nistracion tributària der Estat, sense perjudici dera delegacion qu' era Generalitat ne pogue reccéber ne dera collaboracion que se pogue establir especialment quan ac exigisque era natura deth tribut.

Entà desplegar çò que determine eth paragaf anterior, s'a de constituïr, en terme de dus ans, un consòrci, o un ens equivalent, damb partici-pacion paritària dera Agéncia Estatau d'Admi-nistracion Tributària e dera Agéncia Tributària de Catalonha. Eth Consòrci se pòt transformar ena Administracion tributària en Catalonha.

3. Es dues administracions tributàries an d'es-tablir es mecanismes de besonh entà perméter era presentacion e era recepcion enes oficines respectives des declaracions e era rèsta de do-cumentacion damb transcendéncia tributària qu' agen de produir efèctes dauant era auta ad-ministracion, damb vista a facilitar eth compli-ment des obligacions tributàries des contribuents.

Era Generalitat participe, ena forma que se determine, enes ens o organismes tributaris der Estat responsables dera gestion, era recaptacion, era liquidacion e era inspeccion des tributs es-tataus cedits parciaument.

4. Era Agéncia Tributària de Catalonha s'a de crear per lei deth Parlament e dispause de plea capacitat e atribucions entara organizaci-on e er exercici des foncions a qué hè referén-cia er apartat 1.

5. Era Agéncia Tributària de Catalonha pòt exercir per delegacion des municipis es foncions de gestion tributària en çò que hè as tributs lo-caus.

Article 205

Organs economicoadministratius

Era Generalitat a d'assumir, per miei des sòns pròpris organs economico-administratius, era revision pera via administrativa des reclamacions qu' es contribuables poguen interpausar con-tra es actes de gestion tributària dictats pera Agéncia Tributària de Catalonha.

Tot açò, sense perjudici des competències qu' en matèria d'unificacion de critèri correspon-en ara Administracion Generau der Estat.

Ad aguesti efèctes, era Generalitat e era Ad-ministracion Generau der Estat pòden tanben acordar es mecanismes de cooperacion que siguen de besonh entar exercici adequat des foncions de revision pera via economicoadmi-nistrativa.

Article 206*Participacion en rendiment des tributs estataus e mecanismes d'anivellament e de solidaritat*

1. Eth nivèu de recursi financers de qué dispausa era Generalitat entà financiar es sòns servicis e es sues competéncias s'a de basar en critèris de besonh de despena e a d'auer en compde era sua capacitat fiscau, entre d'auiti critèris. Ad aguesti efèctes, es recursi dera Generalitat son, entre d'auiti, es que deriven des sòns ingrèssi tributaris, ajustadi ara alça o ara baisha en foncion dera sua participacion enes mecanismes d'anivellament e de solidaritat.

2. Era Generalitat partcipe en rendiment des tributs estataus ceditis. Eth percentatge de participacion s'establís en tot auer en compde es sòns servicis e es sues competéncias.

3. Es recursi financers de qué dispausa era Generalitat se pòden ajustar tà qu'eth sistèma estatau de finançament dispausa de recursi sufisents entà garantir er anivellament e era solidaritat enes autes comunitats autonòmes, entà pr'amor de qu'es servicis d'educacion, de sanitat e d'auiti servicis socials essenciaus der estat deth benèster prestadi pes diferenti govèrns autonòmics poguen assolir nivèus similars ath conjunt der Estat, tostemp que pòrten a tèrme un esfòrç fiscau tanben similar. Dera madeisha manèra, era Generalitat recep recursi, se cau, des mecanismes d'anivellament e de solidaritat. Es nivèus nomentadi son fixadi per Estat.

4. Era determinacion des mecanismes d'anivellament e de solidaritat s'a de hèr cossent damb eth principi de transparéncia, e se n'a d'avalorar eth resultat quinquennaument.

5. Er Estat a da garantir qu'era aplicacion des mecanismes d'anivellament non altèra en cap de cas era posicion de Catalonha ena ordenacion de rendes per capitat entre es comunitats autonòmes abantes der anivellament.

6. S'a de tier en compde, coma variabla basica entà determinar es besonhs de despena a qué hè referéncia er apartat 1, era poblacion, rectificada pes còsti diferencians e per variables demografiques, en particular per un factor de correccion establít en foncion deth percentatge de poblacion immigranta. Tanben, s'an d'auer en compde era densitat de poblacion, era dimension des nuclèus urbans e era poblacion en situacion d'exclusion sociala.

Article 207*Eth tractament fiscau*

Era Generalitat gaudís deth tractament fiscau qu'es leis establissen entar Estat enes impòsti estataus.

Article 208*Actualizacion deth finançament*

1. Er Estat e era Generalitat an d'actualizar quinquennaument eth sistèma de finançament, en tot auer en compde era evolucion deth conjunt de recursi publicis disponibles e era des besonhs de despena des diuèrses administracions.

Aguesta actualizacion s'a d'amiar sense prejudici deth seguiment e, eventuaument, era metuda ath dia des variabls basiques emplegadas entara determinacion des recursi proporcionats peth sistèma de finançament.

2. Era actualizacion a qué hè referéncia er apartat 1 a d'èster aprovada pera Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat.

Article 209*Leiautat institucionau*

1. Cossent damb eth principi de leiautat institucionau, s'a d'avalorar er impacte financer, positiu o negatiu, qu'es disposicions generaus aprovades per Estat agen sus era Generalitat o es aprovades pera Generalitat agen sus er Estat, en un periòde de temps determinat, en forma d'ua variacion des besonhs de despena o dera capacitat fiscal, entà pr'amor d'establir es mecanismes d'ajustament de besonh.

2. Es dues administracions s'an de facilitar mutuament er accés ara informacion estadistica e de gestion que sigue de besonh entà exercir mielhor es competéncias respectives, en un encastre de cooperacion e transparéncia.

Article 210*Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat*

1. Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat ei er organ bilaterau de relacion enter era Administracion der Estat e era Generalitat en encastre deth finançament autonomi. Li corresponen era concrecion, era aplicacion, era actualizacion e eth seguiment deth sistèma de finançament, e tanben era canalizacion deth conjunt de relacions fiscaus e financeres dera Generalitat e er Estat. Ei integrada per un nombre parièr de representants der Estat e dera Generalitat. Era presidéncia d'aguesta Comission Mixta ei exercida de manèra rotatòria enter es dues parts en torns d'un an.

Era Comission adòpte eth sòn reglament intern e de foncionament per acòrd enter es dues delegacions. Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat exercís es sues foncions sense prejudici des acòrds soscrits peth Govèrn de Catalonha en aguesta matèria en institucions e organismes de caractèr multilaterau.

2. Correspon ara Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat:

a) Acordar era arthenhuda e es condicions dera cession de tributs de titularitat estatau e, especiaument, es percentatges de participacion en rendiment des tributs estataus ceditis parciaument a qué hè referéncia er article 206, e tanben hèr-ne era revision quinquennaument.

b) Acordar era contribucion ara solidaritat e as mecanismes d'anivellament a qué hè referéncia er article 206.

c) Establir es mecanismes de colaboracion enter era Administracion tributària de Catalonha e era Administracion Tributària der Estat as quaus hè referéncia er article 204, e tanben es critèris de coordinacion e d'armonizacion fiscau cossent damb es caracteristiques o era natura des tributs ceditis.

d) Negociar eth percentatge de participacion de Catalonha ena distribucion territoriala des hons estructurals europèus.

e) Aplicar es mecanismes d'actualizacion qu'establís er article 208.

f) Acordar era avaloracion des traspassi de servicis der Estat ara Generalitat.

g) Establir es mecanismes de colaboracion entre era Generalitat e era Administracion der Estat que siguen de besonh entar exercici apropiat des foncions de revision pera via economicoadministrativa a qué hè referéncia er article 205.

h) Acordar es mecanismes de colaboracion entre era Generalitat e era Administracion Generala der Estat entar exercici des foncions en matèria cadastrau a qué hè referéncia er article 221.

3. Cossent damb çò qu'establís er article 209, era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat a de proposar es mesures de cooperacion de besonh entà garantir er equilibri deth sistèma de finaçament qu'establís aguest títol quan pogue èster alterat per decisions legislatives estataus o dera Union Europèa.

4. Era part catalana dera Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat ret compdes ath Parlament sus eth compliment des precèptes d'aguest capítol.

CAPÍTOL II*Eth pressupòst dera Generalitat***Article 211***Competéncias dera Generalitat*

Era Generalitat a competéncia exclusiva entà ordenar e regular es sues finances.

Article 212*Eth pressupòst dera Generalitat*

Eth pressupòst dera Generalitat a caractèr anuau, ei unic e includís totes es despenses e toti es ingrèssi dera Generalitat, e tanben es des organismes, es institucions e es empreses que ne depenen. Correspon ath Govèrn d'elaborar e executar eth pressupòst, e ath Parlament, d'examinar-lo, esmendar-lo, aprovar-lo e controlar-lo. Era lei de pressupòsti non pòt crear tributs, mès pòt modificar-ne s'ua lei tributària substantiva atau ac establís.

Article 213*Recors ar endeutament*

1. Era Generalitat pòt recórrer ar endeutament e emèter deute public entà finançar despenses d'inversion laguens des limits qu'era madeisha Generalitat determine e en tot respectar es principis generaus e era normativa estatau.

2. Es títols emetuts an a toti es efèctes era consideracion de hons publicis e gaudissen des madeishi beneficis e condicions qu'es qu'emèt er Estat.

Article 214*Estabilitat pressupostària*

Correspon ara Generalitat er establiment des limits e es condicions entà assolir es objectius d'estabilitat pressupostària laguens es principis e era normativa der Estat e dera Union Europèa.

Article 215*Eth patrimoní dera Generalitat*

1. Eth patrimoní dera Generalitat ei integrat pes bens e es drechs des quaus ei titulara e pes qu'adquirisque per quinquèvolh títol juridic.

2. Ua lei deth Parlament a de regular era administracion, era defensa e era conservacion deth patrimoni dera Generalitat.

Article 216

Empreses publiques

Era Generalitat pòt constituïr empreses publiques entà complir es foncions que son dera sua competència, cossent damb çò qu'establiessen es leis deth Parlament.

CAPÍTOL III

Es finances des govèrns locals

Article 217

Principis rectoris

Es finances locals se regissen pes principis de suficiència de recursi, equitat, autonomia e responsabilitat fiscau. Era Generalitat velhe peth compliment d'aguesti principis.

Article 218

Autonomia e competències financières

1. Es govèrns locals an autonomia pressupostària e de despena ena aplicacion des sòns recursi, en tot includir-i es participacions que perceben a cargue des pressupòsti de d'autes administracions publiques, des quaus pòden dispausar liurament en exercici des sues competències.

2. Era Generalitat a competència, en encastre establert pera Constitucion e pera normativa der Estat, en matèria de finançament locau. Aguesta competència pòt includir era capacitat legislativa entà establir e regular es tributs pròpris des govèrns locals e includís era capacitat entà fixar es critèris de distribucion des participacions a cargue deth pressupòst dera Generalitat.

3. Es govèrns locals an capacitat entà regular es sues pròpies finances en encastre des leis. Aguesta capacitat includís era potestat de fixar era quòta o era sòrta des tributs locals, e tanben es bonificacions e es exempcions, laguens des limits qu'establiessen es leis.

4. Correspon as govèrns locals, en encastre qu'establis era normativa reguladora deth sistèma tributari locau, era competència entà gestionar, recaptar e inspeccionar es sòns tributs, sense perjudici que la poguen delegar ara Generalitat e que poguen participar ena Agència Tributària de Catalonha.

5. Correspon ara Generalitat er exercici dera tutèla financiera sus es govèrns locals, en tot respectar era autonomia que les reconeish era Constitucion.

Article 219

Suficiència de recursi

1. Era Generalitat a d'establir un hons de cooperacion locau destinat as govèrns locals. Eth hons, de caractèr incondicionat, s'a de dotar a partir de toti es ingressi tributaris dera Generalitat e s'a de regular mejançant ua lei deth Parlament.

Addicionament, era Generalitat pòt establir programades de collaboracion financiera especifica entà matèries concretes.

2. Es ingressi des govèrns locals consistents en participacions en tributs e en subvencions in-

condicionades estataus son percebuts mejançant era Generalitat, que les a de distribuïr cossent damb çò que dispausera lei de finances locals de Catalonha, era aprobacion dera quau requerís ua majoria de tres cincaus parts, e repectant es critèris que fixe era legislacion der Estat en aguesta matèria. En cas des subvencions incondicionades, aguesti critèris an de perméter qu'eth Parlament pogue incidir ena distribucion des recursi damb er objectiu d'atier era singularitat deth sistèma institucionau de Catalonha a què hè referència er article 5 d'aguest Estatut.

3. Se garantissen as govèrns locals es recursi suficients entà hèr front ara prestacion des servicis era titularitat o era gestion des quaus se les traspasse o se les delègue. Tota naua atribucion de competències a d'anar acompanhada dera assignacion des recursi suplementaris de besonh entà financiar-les corrèctament, de manèra que s'age en compde eth finançament deth còst totau e efectiu des servicis traspassadi. Eth compliment d'aguest principi ei ua condicion de besonh entà qu'entre en vigor era transferència o era delegacion dera competència. Ad aguest efecte, se pòden establir diuerses formes de finançament, en tot includir-i era participacion enes recursi des finances dera Generalitat o, se cau, der Estat.

4. Era distribucion de recursi procedents de subvencions incondicionades o de participacions generiques en impòsti s'a d'amiar a tèrme en tot tier en compde era capacitat fiscau e es besonhs de despenes des govèrns locals e garantint-ne en tot cas era suficiència.

5. Era distribucion des recursi enter es govèrns locals non pòt comportar en cap cas ua minoracion des recursi obtinguts per cadun d'aguesti, segontes es critèris utilizats en exercici anterior ara entrada en vigor des precèptes d'aguest Estatut.

Article 220

Lei de finances locals

1. Eth Parlament a d'aprovar era sua pròpria lei de finances locals entà desplegar es principis e es disposicions qu'establis aguest capitol.

2. Es facultats en matèria de finances locals qu'aguest capitol atribuís ara Generalitat s'an d'exercir damb respècte ara autonomia locau e escotat eth Conselh de Govèrns Locaus, qu'establis er article 85.

Article 221

Eth cadastre

Era Administracion Generau der Estat e era Generalitat an d'establir es vies de collaboracion de besonh entà assegurar era participacion dera Generalitat enes decisions e er escambi d'informacion que calguen entar exercici des sues competències.

Tanben, s'an d'establir formes de gestion consorciada deth cadastre entre er Estat, era Generalitat e es municipis, cossent damb çò que dispausera lei normativa der Estat e de manèra que garantisquen era plea disponibilitat des bases de dades entà totes es administracions e era unitat dera informacion.

TÍTOL VII

Dera reforma der Estatut

Article 222

Era reforma des títols que non afecten as relacions damb er Estat

1. Era reforma des títols I e II der Estatut s'a d'ajustar as procediments següents:

a) Era iniciativa dera reforma correspon ath Parlament de Catalonha, a prepausa d'ua cincau part des sòns deputats, e ath Govèrn dera Generalitat. Es ajuntaments de Catalonha pòden prepausar ath Parlament er exercici dera iniciativa de reforma s'atau ac demanen un minim deth 20% des plens municipaus, que representen un minim deth 20% dera poblacion.

Tanben pòden prepausar-la 300.000 signatures acreditades des ciutadans de Catalonha damb dret a vòt.

b) Era aprobacion dera reforma requerís eth vòt favorable des dues tresaus parts des membres deth Parlament, era remission e era consulta as Corts Generaus, era ratificacion des Corts mejançant ua lei organica e eth referendum positiu des electors de Catalonha.

c) S'en tèrme de trenta dies a partir dera recepcion dera consulta establida pera letra b es Corts Generaus se declaren afectades pera reforma, aguesta a de seguir eth procediment establert per article 223.

d) Un còp ratificada era reforma pes Corts Generaus, era Generalitat l'a de somèter a referendum.

2. S'era prepausa de reforma non ei aprovada peth Parlament o peth còs electorau, non pòt èster sometuda nauament ath debat e ara votacion deth Parlament enquia qu'age passat un an.

Article 223

Era reforma des auti títols

1. Era reforma des títols der Estatut non includits en article 222 s'a d'ajustar ath procediment següent:

a) Era iniciativa de reforma correspon ath Parlament, ath Govèrn dera Generalitat e as Corts Generaus. Es ajuntaments e es titulars deth dret de vòt ath Parlament pòden prepausar ath Parlament qu'exercisque era iniciativa de reforma enes tèrmes establerts per article 222.1.a.

b) Era aprobacion dera reforma requerís eth vòt favorable des dues tresaus parts des membres deth Parlament, era aprobacion des Corts Generaus mejançant ua lei organica e, finalment, eth referendum positiu des electors.

c) Un còp aprovada era prepausa de reforma der Estatut, eth Parlament l'a de tramèter tath Congrès des Deputats.

d) Era prepausa de reforma pòt èster sometuda a un vòt de ratificacion deth Congrès e deth Senat cossent damb eth procediment qu'establiessen es reglaments parlamentaris respectius. Eth Parlament a de nomenar ua delegacion entà presentar era prepausa de reforma der Estatut dauant eth Congrès e eth Senat. S'es Corts Generaus ratifiquen era prepausa de reforma der Estatut, se considèra aprovada era lei organica corresponenta.

e) Se non s'aplique eth procediment establert pera letra d, s'a de constituïr ua comission mixta

paritària, formada per membres dera comission competentada deth Congrès des Deputats e ua delegacion deth Parlament damb representacion proporcionau des grops parlamentaris, pr'amor de formular de comun acord, e peth procediment qu'establís eth Reglament deth Congrès des Deputats, ua prepausa conjunta en tèrme de dus mesis.

f) Era tramitacion dera prepausa de reforma der Estatut ath Senat a de seguir un procediment analòg ar establít pera letra e enes tèrmes deth Reglament deth Senat. En aquest cas, era delegacion deth Parlament, damb es adaptacions corresponentes, a de constituïr, conjuntament damb membres dera comission competentada deth Senat, ua comission mixta paritària pr'amor de formular de comun acord ua prepausa conjunta.

g) S'era comission mixta paritària non arribe a formular ua prepausa conjunta, era prepausa de reforma der Estatut s'a de tramitar cossent damb eth procediment ordinari establít pes restius reglaments parlamentaris.

h) Eth Parlament, pera majoria absoluta des sòns membres, pòt retirar es prepauses de reforma qu'age aprovat en quinsevolh moment dera tramitacion as Corts Generaus abans que siguen aprovades de manèra definitiva. Era retirada dera prepausa de reforma non compòrte en cap cas era aplicacion de çò qu'establís er apartat 2.

i) Era aprobacion dera reforma pes Corts Generaus mejançant ua lei organica a d'includir era autorizacion der Estat tà qu'era Generalitat convòque en tèrme maxim de sies mesis eth referendum a qué hè referéncia era letra b.

2. S'era prepausa de reforma non ei aprovada peth Parlament, pes Corts Generaus o peth còs electorau, non pòt èster sometuda nauament ath debat e era votacion deth Parlament enquia qu'age passat un an.

DISPOSICION ADDICIONAU PRUMÈRA *Designacion de senadors*

1. Correspon ath Parlament de designar es senadors que representen ara Generalitat en Senat, enes tèrmes qu'establís ua lei aprovada pera majoria absoluta deth Plen deth Parlament en ua votacion finau sus eth conjunt deth tèxte. Era designacion s'a de hèr damb ua convocatòria especifica e en proporcion ath nombre de deputats de cada grop parlamentari.

2. Eth Parlament, mejançant ua lei aprovada en ua votacion finau sus eth conjunt deth tèxte per majoria absoluta, a d'adequar es normes relatives ara eleccion des senadors ara reforma constitucionau deth Senat, en aquerò que i correspongue.

DISPOSICION ADDICIONAU DUSAU *Acòrds damb eth Govèrn der Estat*

S'er Estatut establís qu'era posicion deth Govèrn dera Generalitat ei determinanta entà conformar un acord damb eth Govèrn der Estat e aquest non l'acuelh, eth Govèrn der Estat ac a de motiar dauant era Comission Bilateral Generalitat-Estat.

DISPOSICION ADDICIONAU TRESAU *Inversions en infraestructures*

1. Era inversion der Estat en Catalonha en infraestructures, excludit eth Hons de compensacion interterritòria, s'a d'equiparar ara participacion relativa deth producte interior brut de Catalonha damb relacion ath producte interior brut der Estat per un periòde de sèt ans. Aquestes inversions pòden emplegar-se tanben entath liberament de peatges o era construcciion d'autovies alternatives.

2. Ad aquest fin, s'a de constituïr ua comission integrada pes administracions estatau, autonòmica e locau.

DISPOSICION ADDICIONAU QUATAU *Capacitat de finançament*

1. Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscals Estat-Generalitat a d'elaborar es informes de besonh entà avalorar eth compliment de çò que dispause er article 201.4.

2. Es mecanismes qu'eventuaument s'agen d'establir entà acomplir çò que dispause er article 201.4 se pòden aplicar graduament enquia arténher er objectiu.

DISPOSICION ADDICIONAU CINCAU *Revision deth regim especiau der Aran*

A compdar dera entrada en vigor d'aquest Estatut, en tèrme de quate ans s'a de revisar e modificar eth regim especiau d'Aran entà adaptar-lo, en çò que calgue, a çò qu'establís aquest Estatut.

DISPOSICION ADDICIONAU SIESAU *Administracion ordinària*

Era Generalitat serà Administracion ordinària der Estat en Catalonha ena mesura que li siguen transferides, mejançant es esturments que corresponguen, es foncions executives que complís era Administracion der Estat per miei des sòns organs territoriaus en Catalonha.

DISPOSICION ADDICIONAU SETAU *Relacion de tributs cedits*

Ar efecte de çò qu'establís er article 203.2, en moment dera entrada en vigor d'aquest Estatut an era consideracion de:

- a) Tributs estatau cedits totaument:
  - Impòst sus successions e donacions.
  - Impòst sus eth patrimoni.
  - Impòst sus transmissions patrimoniaus e actes juridics documentats.
  - Tributs sus jòcs d'edat.
  - Impòst sus es vendes ath detalh de determinadi idrocarburs.
  - Impòst sus determinadi mieis de transport.
  - Impòst sus era electricitat.
- b) Tributs estatau cedits parciaument:
  - Impòst sus era renda des persones fisiques.
  - Impòst sus eth valor hijut.
  - Impòst sus idrocarburs.
  - Impòst sus es labors deth tabac.
  - Impòst sus er alcohol e begudes derivades.
  - Impòst sus era cervesa.
  - Impòst sus eth vin e begudes fermentades.
  - Impòst sus es productes intermieis.

Eth contingut d'aquesta disposicion se pòt modificar per miei d'un acord entre eth Govèrn dera Generalitat e eth Govèrn der Estat, eth quau a de tramitar coma projècte de lei. Ad aquest efecte, era modificacion d'aquesta disposicion non se considèr coma modificacion der Estatut.

Er arthenuda e es condicions dera cession an d'èster establidi pera Comission Mixta a qué hè referéncia er article 210 que, en tot cas, l'a de referir as rendiments en Catalonha. Eth Govèrn a de tramitar er acord dera Comission coma projècte de lei.

DISPOSICION ADDICIONAU UEITAU *Cession der impòst sus era renda des persones fisiques*

Eth primèr objècte de lei de cession d'impòsti que s'apròve a compdar dera entrada en vigor d'aquest Estatut a de contier, en aplicacion dera disposicion anteriora, un percentatge de cession der impòst sus era renda des persones fisiques deth 50%.

Se considèr coma producit en territòri dera comunitat autonòma de Catalonha eth rendiment cedit der impòst sus era renda des persones fisiques que corresponde as subjèctes passius que i an era sua residéncia abitau.

Igualmente, s'a de prepausar d'augmentar es competéncies normatives dera comunitat sus eth nomenclat impòst.

DISPOSICION ADDICIONAU NAUAU *Cession der impòst sus idrocarburs, der impòst sus es labors deth tabac, der impòst sus er alcohol e begudes derivades, der impòst sus eth vin e begudes fermentades e der impòst sus productes intermieis*

Eth primèr projècte de lei de cession d'impòsti que s'apròve a compdar dera entrada en vigor d'aquest Estatut a de contier, en aplicacion dera disposicion adicionau setau, un percentatge de cession deth 58% deth rendiment des impòsti següents: er impòst sus idrocarburs, er impòst sus es labors deth tabac, er impòst sus er alcohol e begudes derivades, er impòst sus era cervesa, er impòst sus eth vin e begudes fermentades e er impòst sus productes intermieis. Era atribucion ara comunitat autonòma de Catalonha ei determinada en foncion des índex qu'en cada cas corresponen.

DISPOSICION ADDICIONAU DETZAU *Cession der impòst sus eth valor hijut*

Eth primèr projècte de lei de cession d'impòsti que s'apròve a compdar dera entrada en vigor d'aquest Estatut a de contier, en aplicacion dera disposicion adicionau setau, un percentatge de cession deth 50% deth rendiment der impòst sus eth valor hijut.

Era atribucion ara comunitat autonòma de Catalonha se determine en foncion deth consum en sòn territòri.

DISPOSICION ADDICIONAU ONZAU *Capacitat normativa*

En encastre des competéncies e dera normativa dera Union Europèa, era Administracion Generau der Estat a de cedir competéncies

normatives sus er impòst sus eth valor hijut enes operacions amiades en fasa detalhista es destinataris des quaus non agen era condicion d'emprararis o profesionaus e ena tributacion en fasa detalhista des productes gravadi pes impòsti especiaus de fabricacion.

DISPOSICION ADDICIONAU DOTZAU

Interpretacion armonica

Es normes dera lei organica a qué hè referència er article 157.3 dera Constitucion e es normes contengudes ena guesst Estatut s'an d'interpretar armonicament.

DISPOSICION ADDICIONAU TRETZAU

Hons pròpris e comuns damb d'auit territoris

Es hons pròpris de Catalonha plaçadi en Archiu dera Corona d'Aragon e en Archiu Reiau de Barcelona s'intègren en sistèma d'archius de Catalonha. Entara gestion eficaça dera rèsta de hons comuns damb d'auit territoris dera Corona d'Aragon, era Generalitat a de colaborar damb eth patronat der Archiu dera Corona d'Aragon, damb es autes comunitats autonòmes que i an hons compartits e damb er Estat per miei des mecanismes qu'establisquen de mutuau acòrd.

DISPOSICION ADDICIONAU CATORZAU

Jòcs e apòstes

Çò que dispause er article 141.2 non ei aplicable ara modificacion des modalitats des jòcs e apòstes atribuïts, entà finalitats socials, as organizacions d'encastre estatau, de caractèr social e sense finalitat de lucre, cossent damb çò que dispause era normativa aplicabla as dites organizacions.

DISPOSICION ADDICIONAU QUINZAU

Transparència

Er Estat, en compliment deth principi de transparència, a de publicar era liquidacion provinciau des diuersi programes de despena publica en Catalonha.

DISPOSICION TRANSITÒRIA PRUMÈRA

Adaptacion des leis e es normes damb reng de lei

1. Es leis deth Parlament e es normes damb reng de lei deth Govèrn vigentes en moment dera entrada en vigor d'aguest Estatut qu'eventuament poguen resultar incompatibles damb es drets reconeishuts peth títol I mantien era vigència per un tèrme maxim de dus ans, en quau an d'èster adaptades ara regulacion establida per aguest Estatut.

2. Es grops parlamentaris, es membres deth Parlament, eth Govèrn e eth Sindic de Grèuges, en tèrme establí per apartat 1, pòden sollicitar dictamen ath Conselh de Garanties Estatutàries, enes tèrmes establits per lei, sus era compatibilitat damb er Estatut des leis deth Parlament o des normes damb reng de lei dictades peth Govèrn abans dera entrada en vigor d'aguest. Eth dictamen non a valor vinculant e pòt hèr recomanacions ath Parlament o ath Govèrn entà modificar o derogar es normes que considèren incompatibles.

DISPOSICION TRANSITÒRIA DUSAU

Vigència de disposicions transitòries anteriores

Es disposicions transitòries tresau, quatau e siesau dera Lei organica 4/1979, deth 18 de deseme, d'Estatut d'autonomia de Catalonha, mantien, en çò que correspon, era vigència coma regulacion transitòria.

DISPOSICION DEROGATÒRIA

Se derògue era Lei organica 4/1979, deth 18 de deseme, d'Estatut d'autonomia de Catalonha.

DISPOSICION FINAU PRUMÈRA

Aplicacion des precèptes deth Títol VI

1. Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat a de concretar, en tèrme de dus ans a compdar dera entrada en vigor d'aguest Estatut, era aplicacion des precèptes deth títol VI.

2. Es precèptes deth títol VI se pòden aplicar de manèra graduau en tot atier ara sua viabilitat financièra. En tot cas, aguesta aplicacion a d'èster pleament efectiva en tèrme de cinc ans a compdar dera entrada en vigor d'aguest Estatut.

DISPOSICION FINAU DUSAU

Era Agència Tributària de Catalonha

Era Agència Tributària de Catalonha, a qué hèr eferència er article 204, s'a de crear per lei deth Parlament, en tèrme d'un an a compdar dera entrada en vigor d'aguest Estatut.

Es foncions qu'en aplicacion d'aguest Estatut corresponen ara Agència Tributària de Catalonha an d'èster exercides, enquia qu'aguesta se constituísque, pes organs que les acomplien enquia alavetz.

DISPOSICION FINAU TRESAU

Tèrme de creacion dera Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat

Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat, qu'establís er article 210, s'a de crear en tèrme de sies mesi a compdar dera entrada en vigor d'aguest Estatut. Mentre non se constituísque, era Comission Mixta d'Avaloracions Estat-Generalitat n'assumís es competències. Era constitucion dera Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat compòrte era extincion immediata dera Comission Mixta d'Avaloracions Estat-Generalitat.

DISPOSICION FINAU QUATAU

Relacion d'entitats economicas e financièras

Era Comission Mixta d'Ahèrs Economicos e Fiscaus Estat-Generalitat, en tèrme de sies mesi a compdar dera entrada en vigor d'aguest Estatut, a de determinar era relacion des entitats a qué hè referència er article 182.

Per tant,

Mani a toti es espanhòus, particulars e autoritats, que complisquen e que hèsquen complir era presenta Lei organica.

Madrid, 19 de junhsèga de 2006

JUAN CARLOS R.

JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO
President deth Govèrn

(06.187.147)